

Kárpátaljai Hírmondó

XX. évfolyam 2. (76.) szám, 2024. Nyár

Reményik Sándor

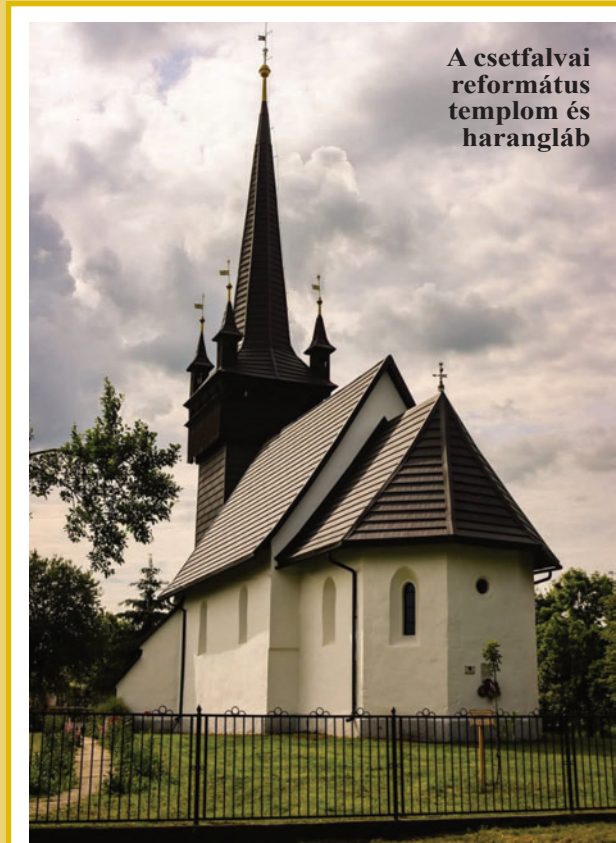
Az én békességem

Ha eljönne a Csoda könnyű szárnyon,
S szívembe egyszer az a béke szállna,
Amelyre szörnyű szomjúsággal vágyom: –
Előbb elzárnám a láda fiába.
Tűnődve rajta, hogy ez hogy esett,
Trónolnék vele a világ felett.
Nagy-óvatosan körültapogatnám:
Hogy hát igazán, igazán nem álom?
Nem riasztja el első mozdulásom?

De aztán végigvinném a világon:
Testvér, testvérem, rokonom, barátom,
Itt, itt a béke, itt van aranytálon!
Itt, itt van mindennek a megoldása,
Szűnjön szívetek szünetlen sírása!

És elrendeznék mindent olyan szépen:
Nem volna sokkal szebb az üdvösségben.

1925

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XX. évfolyam, 2. (76.) szám
2024. Nyár

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,
Városligeti fasor 44.
Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:

Greza István,

a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda

E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit

E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:

dr. Botlik József, dr. Dupka György,

dr. Szöllősy Tibor,

dr. Zubánics László,

Kovácsné Marton Erzsébet

Tördelés, nyomdai előkészítés:

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomról:

<i>Olvassuk együtt!</i> Szepesi Attila: Fametszet darvakkal és patkányokkal (részletek)	
<i>Vers mindenkinek.</i> Dsida Jenő: Naplemente, Messze látok,	
Menni kellene házról házra	3
<i>Szervezeti élet.</i> A Kárpátaljai Szövetség közgyűlésén	4
Bemutatjuk a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagjait. Ötvös Sándor	5
Köszönjük a támogatást	6
<i>Közös dolgaink.</i> A Kárpát-medencei Magyar Újságíró Egyesületek	
Közösségének találkozóján	7
<i>Aktuális.</i> Keresztény egészségügyi központ Munkácson	
A közösségi média hatásai a gyerekek fejlődésére	8
<i>Hitélet.</i> Az út öröme. Kacsó Géza református lelkész gondolatai	10
Szent Márton Egyesület	11
Református egyházközség Visken	12
Látogatás a Bendász István Görögkatolikus Könyvtár és Levéltárba	13
<i>Lélektől lélekig.</i> A Johannita Rend „keresztmentő” akciója	14
<i>Évforduló.</i> Huszonöt éves a Beregszászi Református Iratmisszió	15
Harmincöt éves a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége	16
<i>Kárpátaljai sikertörténet.</i> Erika és Zsolt hímzőműhelye	17
<i>Anno.</i> A szülőföld vonzatai. Balla Teréz visszaemlékezése	18
<i>Fiatalokról fiataloknak.</i> A kárpátaljai magyar cserkészet	
fenntmaradása nem is kérdés	20
Beregszászi magyar diák a világ legjobb joghallgatói között	21
Beszélgetés Ferku Szilveszter segédszínésszel	22
<i>Kopogtató.</i> Túra-kerékpározás magyar zászló alatt	23
<i>Közelkép.</i> A kigyósi borász az utódokat tartja a legnagyobb kincsnek	24
„Az életet élvezni kell, nem a negatívumokat keresni benne”.	
Beszélgetés Molnár Tímea tornatanárral	25
<i>Kultúrta.</i> A Ficseri Gyermekestúdió nyílt napján	26
Újjáéled a Munkácsi Magyar Egylet	27
<i>Arasznyi történelem.</i> Zubánics László: A Homonnai Drugeth család	
kiemelkedő nőtagjai a 16–17. században	28
<i>Örökségünk.</i> Magyar emlékek nyomában Beregszászon.	
Kovács Sándor tanulmánya	30
<i>Kultúra határok nélkül.</i> Kárpátaljai est a Fonóban	33
<i>Korkép.</i> Orémus Kálmán írásai	34
<i>Gratulálunk!</i> Elismerések	35
<i>Szemelvények kárpátaljai eseményekből</i>	36
<i>Művészet.</i> Harangozó Miklós-emlékkiállítás a Munkácsy Mihály Magyar Házban	39
<i>A Kárpátaljai Hírmondó galériája.</i> Brinkács István képzőművész	40

Címlapfotók: Radvánszki-Kovács Krisztina, Szemere Judit

Kedves Olvasóink!

A Kárpátaljai Szövetség idén is megszervezi hagyományos balatonföldvári találkozóját, amelynek ideje: 2024. augusztus 30 – szeptember 1., helyszíne: Riviéra Park Hotel, Balatonföldvár, Somogyi Béla utca 5–7.

Bővebb információért a találkozóra kapcsolatban keressék a Kárpátaljai Szövetséget e-mailben a karpataljaiszovetseg@gmail.com címen, valamint a +36 1 351 7770-es központi telefonszámon.

A részletes programot a honlapunkon, illetve Facebook-oldalunkon olvashatják a későbbiekben.

Mindenkit szeretettel várunk!

A Kárpátaljai Szövetség Elnöksége, a Riviéra Park Hotel igazgatósága

Szepesi Attila

(Ungvár, 1942 – Budapest, 2017)

Fametszet darvakkal és patkányokkal

(Részletek)

Beregszász, a valahai Lampertszásza, anyám és apám szülővárosa, alig esik túl a mai országhatáron. Egyetlen, mára igencsak megkopott falu terül el közte meg a trianoni határ között, a jelentéktelen Mitze-patak partján fekvő Asztély... A településen áthaladó, Vásárosnamény felől kanyargó országúton éjjel-nappal sűrű a forgalom. Ez az egyik főútvonal Ukrajna és Magyarország között...

Az említett országút épp a Bocskai utcában éri el Beregszászt, ahol a 44-es számú házban apám született. Helybeliek mesélik, hogy 1956 októbere-novembere fordulóján, amikor az orosz vezetés azt imitálta Budapesten, hogy Magyarország elhagyását fontolgatja, véges végig Beregszász belvárosán, a Bocskai utcán s Asztélyon át egész az országhatárig, ugrásra kész tank- és harcokocsioszlopok sorakoztak... A Bocskai utca ma hivatalosan Bogdán Hmelnickij nevével viseli. Fontos hangsúlyoznom, hogy hivatalosan, mert az előljárókat leszámítva ukrán nevet senki sem ejti ki. A köznyelvben ma is Bocskai utca, még a postás is eszerint igazodik el.

A települést a Vérke-patak – lokálpatrióták szerint: folyó – szeli ketté. Karcsú, mai, szabályozott állapotában nyolc-tíz méter széles víz, mely hajdan sok galibát okozott, rontó árvizeket, de szűnyogtermő nádasaival tavaszokként kolerajárványt is. Egyik ükapám, Linner József „seborvos” a városban dúló kolerajárvány áldozatául esett. Később, a folyócska szabályozásakor – mely anyai nagyapám nevéhez fűződik – megszűnnek a járványok, de eltűnik az a varázslatos világ is, a vadmadarak ezreit vendéglő nádas, melyre nagyszüleim még jól emlékeztek.

A Bocskai utcai házat másik ükapám, Ekkel György építtette, amikor végleg megvetette lábát a Vérke-parti városban. Ezt fontos hangsúlyoznom, mert György ükapámnak igencsak viszontagságos élet jutott osztályrészül. Fiatalon részt vett az 1848-as szabadságharcban, ahol Kossuth híveként századosi rangot szerzett. Később emiatt bujdosnia kellett, Huszton és Máramarosban tengődött, sejtetően nem a maga nevében. Csak a kiegyezés után térhetett haza a Vérke-parti városba, ahol családot alapított, a törvényszék elnöke lett és köztisztviselőként állt 48-as veteránként élte le öreg napjait. Síremlékét a beregszászi katolikus temetőben – itt akkurátusan elkülönül a pápisták meg a kálvinisták temetője, egy országút szeli ketté, mely Kígyós, Alsóremete és Ilosva felé kanyarog tovább – minden március 15-én megkoszorúzzák.

Egy alkalommal, már a kilencvenes években, itt vendégeskedtem. Nehezen tudtam elaludni. Éjfél is elmúlhatott már, amikor – szép, holdfényes éjszaka volt – kimentem az udvarra friss levegőt szippantani. Hirtelen surrogásra lettem figyelmes. Elborzadva láttam, hogy a szűk udvart szinte

ellepik a patkányok. Áradtak a kanális nyílásának vasrácsán keresztül. A fal tövében korzóztak. Zörgették a bokrokat. Egy természetes példány valahogy még az ereszcsontra is felkapaszkodott és ott pöffeszkedett a holdfényben. Házigazdám másnap elmondta: az egész környéket ellepték a patkányok, melyek nappal a város alatti kanálisrendszerben lapulnak, éjszaka viszont előzőnk a kerteket meg az utcákat...

Beregszász két része, a Vérke-patakon inneni meg túli, élesen különválnak. Egyik fele, ahová a Bocskai utca is esik, sík vidék, talán Pesthez hasonlítható. A másik, a „budai rész”, melyet a Sárokhely meg a Nagyhegy zár le, inkább budai hangulatú. A „pesti” rész a nagyobb, a jelentősebbik. Ide esik a közhivatalok jelentős része, a piac meg a vasútállomás is.

Anyám még a „pesti részen”, az Ármentesítő Társulat épületének szolgálati lakásában született 1921. május 25-én, közel Fedák doktor nevezetes rendelőjéhez és házához, ahol az orvos lányaként valaha a neves színésznő, Fedák Sári meglátta a napvilágot. Csak később költöztek át nagyszüleim a város Vérken túli partjára, szó szerint a partjára, hisz házuk kertje ide futott le...

Anyai nagyapám, az 1883-as születésű Benda Kálmán, egyike a család számolatlan Benda Kálmánjainak, a társulat igazgatója volt és az ő nevéhez fűződik a renitens Vérke szabályozása is. Magam már úgy ismertem meg a folyócskát, mely tulajdonképpen egy – a Borzsa meg a Latorca közti mocsárvilágot átszelő – vízág, hogy a partjait rigorózus kövek fedik, nádasainak nyoma sincsen. Csak túl a városon, Beregardó felé látszanak a hajdani lápvilág maradványai. A Vérke apró mocsarain túl, Nagyberg irányában – Beregszásztól egész Munkácsig – óriási láprendszer terült el valaha. A Szemye. Ennek a XIX. század végi lecsapolásával, mely egybeesett a nevezetes Ecsedi-láp felszámolásával, egy valaha virágzó és romantikus mesterség, ha úgy tetszik, életforma is eltűnt a világból. A pákászé, a nádlacinak csúfolt lápi emberé, aki törekeny lélekvesztőjén – az egyetlen rönkből kivájt, billegő csónakban –, vagy különös, csuhéból fonott „taposóján” járta a süppedős nádast, meg az úszó szigeteket, ahol a gémekek és a darvak, a vadrucák, a ludak, a harsány nádírigók meg a bibicek számolatlan neme költött...

Külön lápi mesterség volt a darutoll gyűjtése, de a bibictojásé is. Állítólag egy cifra darutoll, amivel a módosabb legények a „süvegüket” ékesítették, tehátért cserélt gazdát. A darvak legendás nási táncának leírása a néprajzosok egyik kedvenc témája. Kár, hogy a mocsarak lecsapolásával a darvak is búcsút mondtak hajdani birodalmuknak.

Szepesi Attila: Fametszet darvakkal és patkányokkal. 81–88. old. In. Tündérek és katonák. Tiszatáj Könyvek, Szeged 2002.

Dsida Jenő

Naplemente

Mi ez a furcsa, vézna sípszó?
Ez a selyemláng, kék zene?
A nap, a nap, a zuhanó nap
mintha aranyat vérszene.

Völgyet szerettem, hegyre másztam.
Kértem, hogy isteni kegyek
mossanak bússá és szeliddé.
Vajjon most már hová megyek?

Fáj az éhség s a jóllakottság,
mar az ital, a szomju csíp.
Zokog a nap, a lebukó nap,
zokog az a távoli síp.

Milyen sötét lesz! Fülelő csend.
Lassan felmutatom eres
két kezemet a csillagoknak:
Nézzétek meg: üres. Üres.

Messze látok

Kitárt karral üveges szemmel
messze látok a Golgotáról
A hold békésen úszik az égen:
semmi se történt
A fű lágyan szerelmesen suhog:
semmi se történt
Magdolna József és a többiek
meghitten társalognak valahol
egy laposfedelű ház tetején:
semmi se történt
És vértajtékos testemet
a keresztfán felejtik.

Menni kellene házról házra

Nem így kellene hűvös, árnyas
szobából, kényelmes íróasztal
mellől szólni hozzátok, jól
tudom. Menni kellene házról
házra, városról városra, mint
egy izzadt, fáradt, fanatikus
csavargó. Csak két égő szememet,
szakadozott ruhámat, porlepett
bocskoromat hívni bizonyosságul
a szeretet nagy igazsága mellé.
És rekedt hangon, félig sírva,
kiabálni minden ablak alatt:
Szakadt lelket foltozni, foltozni!
tört szíveket drótozni, drótozni!

A Kárpátaljai Szövetség közgyűlésén

Május 10-én tartotta XXXVI. közgyűlését a Kárpátaljai Szövetség, aminek ezúttal is a szervezet budapesti székházának díszterme adott otthont.

A fórumot dr. Grezsa István, a szövetség elnöke vezette, akinek köszöntője után dr. Seremet Sándor főtítkárral tartott beszámolót a 2023-ban elvégzett munkáról, és felvázolta a 2024. évi terveket. A beszámolót a tagság jelen lévő része elfogadta. A szövetség tavaly igen aktív volt, pedig nem sikerült állami támogatást szerezni. Seremet Sándor külön kiemelte dr. Dupka György elnökségi tag munkáját, aki számos irodalmi rendezvényt, könyvbemutatót és konferenciát szervezett. Ezt követően Szántai Klára, a Felügyelő Bizottság elnöke tartotta meg beszámolóját.

A közgyűlésen szó volt arról is, hogy néhány elnökségi tagnak idén szeptemberben lejár a mandátuma, csakúgy, mint a főtítkárnak, akit a szabályok szerint már nem is lehet újraválasztani. Ezekben a kérdésekben és más fontos dolgokban a szövetség balatonföldvári találkozóján összehívott tisztújító közgyűlés fog majd dönteni.

Füzesi Magda József Attila-díjas költő, a szövetség folyóiratának alapító főszerkesztője azt javasolta, hogy az elnökség tagjai ott helyben nyilatkozzanak, hogy kinek milyen terve van a jövőre nézve. Dr. Grezsa István a június 9-i önkormányzati választások eredményétől tette függővé a maradását, ketten már korábban jelezték, hogy különböző okok miatt nem tudják folytatni a munkát. Végül az elnökségi tagok többsége maradási szándékát fejezte ki.

A felszabaduló helyekre több javaslat is érkezett. Benza György elnökségi tag, a szövetség korábbi vezetője Benedekné Kövér Katalint, Balogh Józsefet és Pókos Istvánt javasolta. Dupka György Szalipszki Endrét, korábbi beregszászi főkonzult és Balogh Líviát, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ungvári Közép-

Külön javasolta, hogy a szövetség köszöntse három olyan tagját, akik az idén ünneplik 70. születésnapjukat és kiemelkedő munkát végeztek és végeznek a maguk szakterületén. Ők Kovács Sándor helytörténész, útikönyvíró, dr. Kótyuk Erzsébet etnográfus, népigógyász-kutató és dr. Tóth Mihály alkotmányjogász, szakíró.

Dr. Seremet Sándor szorgalmazta, hogy segítsék a vidéki tagszervezetek megalakulását és azok munkáját, javasolata szerint az

szintű Szervezetének elnökét ajánlotta az elnökségbe. Kijelentette, hogy a Kárpátaljai Szövetségnek tette kész emberekre van szüksége, arra kell törekedni, hogy ne csupán Budapest központú legyen a szervezet tevékenysége. Ismertette, hogy a szakirányú szervezetek emlékkonferenciát szerveznek a kárpátaljai magyar férfiak elhurcolásának 80. évfordulója kapcsán.

ilyen közösségek vezetőit is meg kell hívni az elnökségbe. Örömhír, hogy aktív szervezet működik Kisvárdán, a debreceni tagszervezet pedig 19 taggal újjászerveződött. Ezt követően dr. Grezsa István hivatalosan lezárta a közgyűlést, de az eszmecsere nem ért véget, a résztvevők kötetlenül folytathatták a baráti beszélgetéseket.

Lengyel János

Kerekasztal-beszélgetés a marxista diktatúra terrorjáról

Június 6-án a Gulág- és Gupvikutató Intézet (GGKI), a Gulág és Gupvikutatók Nemzetközi Társasága és az Alapjogokért Központ *Marxista diktatúrák terrorjának jellemző helyszínei: börtönök, lágerek, rabtelepek* címmel kerekasztal-beszélgetést szervezett a Kárpátaljai Szövetség székházának dísztermében.

Bognár Zalán és Ferber Ildikó felkonferálásában a jelenlévőket

Körösi Mihály, a Gulág és Gupvikutatók Nemzetközi Társasága alelnöke, Mezőberény alpolgármestere üdvözölte. Köszöntő beszédet mondott Szánthó Miklós, az Alapjogokért Központ főigazgatója. Ezt követően Pogrányi Lovas Miklós, az Alapjogokért Központ vezető kutatója moderálta a beszélgetést.

A rendezvényen a jelenlévőkkel megosztotta a témával kapcsolatos gondolatait Bognár Zalán, a Károli Gáspár Református Egyetem docense, a GGKI igazgatója, Botlik József, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem nyugalmazott egyetemi docense, Dupka György, a Szolyvai Emlékparkbizottság titkára, a GGKI tudományos főmunkatársa, Cserevka Ferdinánd, a GGKI tudományos munkatársa, a Magyar Nemzeti Levéltár levéltárosa, Dragan Traian történész, a Magyar Nemzeti Múzeum szakmuzeológusa és Bank Barbara, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága tagja, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense.

A kerekasztal-beszélgetést követő vitában többek között Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja fejtette ki nézeteit a háborús helyzetben élő honfitársak túlélésért folytatott küzdelemről a múlt és jelen viszonylatában. Az esemény állófogadással, jó hangulatú beszélgetésekkel zárult.

Fuchs Andrea

Bemutatjuk a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagjait

Ötvös Sándor: „... kutya kötelességünk támogatni azokat, akik otthon maradtak, és azokat is, akik külföldön rekedtek”

Ötvös Sándor, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja Kárpátalján, a festői szépségű Felső-Tisza-vidéken született és nevelkedett. Gyermekkorát Visken töltötte, és mindmáig szívesen emlékszik vissza azokra az évekre. A nála kilenc évvel idősebb nővérével, Zsuzsával nagyon jó testvérek voltak, és azok ma is. Szülei a helyi iskolában tanítottak, falusi turizmussal foglalkoztak, ezért sokszor rábízták Zsuzsára a kisöccsét. Ahogy azt Sándor viccesen elárulta, Zsuzsa sehová nem mehetett nélküle, nem lehetett lerázni, vele tartott mindenhová. Ha a Tiszára ment pokrócot mosni, ő ott volt, ha a barátaihoz ment, akkor is, így azzal a társasággal nőtt fel, és a mai napig az a társaság az ő baráti köre is.

– Tizenöt éves koromig éltem Visken, de mind a mai napig meghatározó számomra az a tizenöt esztendő. Tinédzserként nagyon messzire kerültem a szülőhelyemtől, egy pécsi gimnáziumban folytattam a tanulmányaimat, de amikor csak tehettem, őszi, téli, tavaszi, nyári szünetben hazamentem, mert számomra az volt a minden – kezdte beszélgetésünket Sándor.

– Mikor fogalmazódott meg benned, hogy mivel szeretnél felnőtként foglalkozni?

– Jó sokáig csak egyetlen gondolat foglalkoztatott, mégpedig az, hogy hazamenjek. Olyannyira, hogy a gimnáziumi éveim alatt akárhányszor Viskre mentem, abban bíztam, hogy otthon is maradok. Aztán, amikor főiskolára, majd egyetemre kerültem, már kicsit változott a helyzet, kezdtem megszokni az anyaországi életet, és tanulmányaimat tekintve geográfus lettem, bár a turizmust jobban érdekelt. Igen ám, de akkor még a turizmust önállóan nem lehetett tanulni, csak valami mellett – a geográfia volt az. Végül Kárpátalja falusi turizmusából, Visk és környéke turizmusfejlesztési stratégiájából diplomáztam. Jelenleg az Építési és Közlekedési Minisztériumban dolgozom.

– A korábbi esztendőkből nagyon sokszor munkádból kifolyólag is Kárpátaljára érkeztél, hiszen éveken át a Kárpátalja fejlesztéséért felelős kormánybiztosnál dolgoztál.

– Így igaz. Hat évig voltam a kormánybiztoság osztályvezetője, és ennek köszönhetően sokszor mehettem haza, számos kárpátaljai programot koordináltunk. Hozzánk tartozott a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program, amelynek keretében Kárpátalján is sok óvodát újítottunk fel, és adtuk át. A Kárpátaljai Kultúrkaravánt is mi indítottuk el, és még sok-sok program kivitelezésében vettünk részt.

Sándor tehát egy pillanatra sem szakadt el szülőhelyétől, felesége is kárpátaljai, sőt, falubeli.

Pál Eszter neve valószínűleg senki előtt nem ismeretlen, hiszen szülei, Pál Lajos és Pál Katalin voltak azok, akik a '90-es évek-

ben elindították Kárpátalján a népzenei és néptáncmozgalmat. Eszter testvére zenekarában (Szalonna és Bandája) énekel, illetve a Magyar Állami Népi Együttes szólistája.

– Mivel falubeliek vagyunk, egyértelmű, hogy gyermekkorunktól ismertük egymást. Aztán olyan tízéves periódusokban találkoztunk Eszterrel, gimnáziumban, egyetemen. Amikor elkezdtem a viski nép-

zenei és néptáncbort szervezni, a teljes Pál családot meghívtam, hogy foglalkozzanak a gyerekekkel. A következő nyáron pedig én mentem el a Tiszapéterfalván megszervezett néptáncbórbá tanulni, a következő évben pedig már esküvőt tartottunk. Ennek immár tizenegy éve.

Sándornak és Eszternek két csodálatos gyermeke született, Eszter és Anna. A lányok azóta megnőttek, Eszter kilenc, Anna hatéves, és mindketten az édesanyjuk nyomdokába léptek.

– Nagyon muzikális mindkét kislány, Eszter három éve tagja a Magyar Rádió gyermekkarának, Anna felvételt nyert a Marczibányi téri Kodály Zoltán Enekzenei Általános Iskolába, így hamarosan ő is csatlakozik a Magyar Rádió gyermekkarához. Emellett mindketten az Angyalföldi Vadrózsa Táncgyűttesben táncolnak, és Annáskára külön büszke vagyok, mert hatévesen felveszi a tempót a kilenc, tízéves társaival, sőt, szólótáncos.

Mivel Eszternek számos fellépése van, Sándornak sok alkalma nyílik apa-lánya programot szervezni. Ilyenkor, ha csak tehetik, a nyakukba veszik Budapestet, mennek

a szabadba bringázni, sétálni, kocsikázni.

– Minden percét élvezem ezeknek az együttléteknél. Már Anna is megtanult biztonságosan biciklizni, így ha kerékpározni van kedvünk, akkor azt tesszük, ha vízre szállni van kedvünk, akkor felülünk a supdeszkára, és evezgetünk kicsit. Az otthoni teendők is izgalmasak, például a közös főzés. A lényeg az, hogy mindannyian jól érezzük magunkat.

– Eszterrel sokszor találkozom Beregszászban, a háború kitörése óta viszont te nem tudsz hazajönni. Hogyan éled ezt meg?

– Nagyon rossz, mert, ahogy eddig is mondtam, nekem szenvedélyem Kárpátalja. És az, hogy egyszer csak megszűnik minden, a kormánybiztoság és a privát hazautazás lehetősége is, az nagyon nehéz. De úgy érzem, nincs jogom semmilyen vonatkozásban panaszkodni, mert azok az emberek, akik otthon tartják a frontot, a szó szoros értelmében helyt állnak, megküzdnek a mindennapokkal, nekik sokkal, de sokkal nehezebb. Azoknak pedig, akik külföldre kényszerültek, szintén nehéz. Nemrég egy baráti körrel egy hétvégét Barabáson töltöttünk, és csak néztünk át a határon, arra gondolva, milyen jó lenne hazamenni. De meggyőződésem, hogy ennek is eljön az ideje.

– Mióta vagy elnökségi tagja a Kárpátaljai Szövetségnek?

– Szeptemberben lesz egy éve, de már előtte is részt vettem a szövetség munkájában. Nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy immár az elnökségnek is tagja lehetek, és mindent meg is teszek, hogy ne okozzak csalódást ezután sem.

A Kárpátaljai Szövetség vonatkozásában is úgy érzem, hogy nekünk, akik hosszú ideje Magyarországon élünk, kutya kötelességünk támogatni azokat, akik otthon maradtak, és azokat is, akik külföldön rekedtek. Hídat kell közöttük teremteni, hogy ne váljanak szét egymástól, hogy rendszeresen találkozhassanak. Mi folyamatosan azon dolgozunk, hogy az embereknek lehetőségük legyen a találkozásra, de egyébként is azt vesszük észre, hogy minden kárpátaljai keresi a saját baráti körét, mert vágnak arra, hogy egymással találkozzanak. Így megmaradnak az összekovácsoló, közös élmények. És végül azt még nagyon fontosnak tartom elmondani, hogy Kárpátalja olyan sok tehetőséget adott az anyaországnak, hogy azt még felsorolni is nehéz. Rengeteg pedagógust, orvost, mérnököt, jogászt, a művészekről nem beszélve. Ebből adódóan kezdett el itt kialakulni egyfajta kárpátaljiság. És azt is fontos kiemelni, hogy mi nem az a közösség vagyunk, akiket mindig sajnálni kell, a kárpátaljaiak értékesek, akikkel az egész Magyarország, kiemelten Szabolcs-Szatmár-Bereg-megye csak nyer.

Hegedűs Csilla

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki a tagtársaknak a szövetség célkitűzéseinek anyagi támogatásáért.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik megrendelték folyóiratunkat, illetve a *Kárpátaljai Hírmondó* megjelentetésének költségeihez felülfizetéssel járultak hozzá.

Külön köszönjük

dr. Duzsej Miklós (Miskolc),

dr. Károly Lajos (Kisvárd),

Kissné dr. Lászlóffy Marianna (Pécel),

Orémus Mária (Debrecen)

tagtársainknak a kiemelt támogatást.

Név szerint is megköszönjük azon olvasóink anyagi segítségét, akik az előfizetési és a tagsági díjon felül ötezer forintnál nagyobb összeggel támogatták tevékenységünket. Lapzártánkig az alábbi tagtársainktól érkeztek kiemelt összegű befizetések:

Afonyi Lászlóné (Miskolc),

Arnóczky István (Gyöngyös),

Ács Bálint (Budapest),

dr. Babits Mária (Várpalota),

Badik Adrianna (Budapest),

Balázs Attiláné (Miskolc),

dr. Bencze Gyula (Budapest),

Beregszászi Benjámin (Eger),

Boniszlavszkyné Répay Katalin (Budapest),

Dalmay Árpád (Nyíregyháza),

dr. Duliskovich István (Dunakeszi),

Fábián Edit Klára (Mátészalka),

Gönczy Zsuzsánna (Pilisborosjenő),

Horváth Sándor (Jászberény),

dr. Husznai Katalin (Budapest),

Ivánenkó Alekszandra (Nyíregyháza),

dr. Kiss Márta (Budapest),

Kiszely Katalin (Szentendre),

Lakatosné Fülöp Katalin (Salgótarján),

Lódár Péter (Mezőtúr),

Magasházy Valéria Erzsébet (Fedémes),

dr. Medgyessy István (Debrecen),

Moritz László (Budapest),

dr. Nyulászi Gabriella (Budapest),

Oniszkó László (Budapest),

Papp Jenő és dr. Sótér Erzsébet (Budapest),

Pappné Popovics Judit (Telki),

Pásztor Erzsébet (Vác),

Polgár Tibor (Százhalombatta),

Pongor Ágnes (Budakeszi),

dr. Reményi Tiborné (Budapest),

Sághi Ferencné (Budapest),

dr. Szepesi Erzsébet (Székesfehérvár),

Tóth Zoltán (Budapest),

dr. Tóth Zoltán (Szombathely),

Ujfalussy István (Orosháza),

dr. Ujj Emília (Gödöllő),

Varga Veronika (Balassagyarmat),

dr. Volcsuk Katalin (Jászberény),

Zúró Márta (Budapest).

Háború vagy béke

A mögöttünk hagyott önkormányzati és EU-s választások leg-többet hallott mondata ez. Itthon láthatóan sokan az „egybités kam-pány” részeként fogták fel, azonban nekünk, Kárpátalja sorsáért és jövőjéért felelősséget viselő és érző embereknek a valóságot jelenti.

A háborús fenyegetettség növekedése tényszerű. A XX. század két világháborújának velünk élő árnyékában pedig ijesztő.

Az első világegés Európa aktív népességének akkora szeletét követelte, amely megágyazott a mostani migrációnak (akár nálunk a török hódoltság alatt kipusztuló Alföld, illetve Erdély magyarjku népességének csökkenése a trianoni országvesztés egyik gyökere). A másodikban a világ vezető ereje státuszát nullázta le kontinensünk. A harmadikban pedig, ha egyáltalán túléljük, véglegesen el fogja veszíteni versenyképességét. Az előző két világháborúval ellentétben most világosan és előre kirajzolódnak a „győztesek”...

A magyar belpolitika szempontjából az a régi jóslat érvényesült: a Fideszre csak önmaga lehet veszélyes. Januártól fokozatosan megal-kotta a maga fő ellenségét, nagyjából egy olyan szervezetet (a Tisza Pártot), amelyet hasonló karakter (Magyar Péter) vezet, mint Márki-Zay Péter, akit hat, és most már újabb évekre megkapott szűkebb pátriám, Hódmezővásárhely. Most országos szinten tapasztalja meg a kormánypárt, hogy „nem fog rajta a golyó”, és semmiféle racionális érveléssel sem lehet megbontani a Magyar Péter körül máris alakuló szektát. Mert azt nem közös érdekek, hanem csak a közös gyűlöletük tárgya tartja össze, az újdonsült pártvezér pedig nárcisztikus személyi-ségzavarban szenved, amelynek egyik jellemzője a tévedhetetlenség, illetve az a megingathatatlan önkép, hogy sohasem hazudik.

Mindkét választás eredménye felemás: nem kellőképpen, de megerő-södtek a békepárti, azaz Európa-párti erők Brüsszelben, illetve a lejtőre került Fidesz mégis kétfélemillió szavazóval rendelkezik, és az előttünk álló két évben stabilizálhatja vezető erejét a magyarországi politikában.

A legfájóbb tapasztalata június 9-nek: a súlyos erkölcsi válság, amelyben élünk. 34 évvel a rendszerváltást követően sem tudunk sa-ját és/vagy közösségi érdek alapján szavazni, csak indulatvezérelten. Csak keveseket érdekel a kiszámítható jövő vagy az ország stabili-tása, netalán a nemzet sorsa. Megjelent a „digitális szavazó” (Hont András) és a tájékozódni nem akarók tömege. A látszatok foglalták el a valóság helyét.

Ebben a nehéz környezetben kötelezi el magát a Kárpátaljai Szö-vetség a nemzeti alapértékek mellett (Isten, Haza, Család). Mondhatják ezt korszerűtlennek, kizárólag ezen értékek mellett őrizhető meg a magyar jelenlét Kárpátalján. Legyen benne bármekkora szerepünk, kötelességünk ezt felvállalni, mert erre neveltek szüleink és nagy-szüleink. És erre figyelmeztetnek a lét és nemlét mezején harcra folytatott honfitársaink a mai ukrán valóságban.

Találkozunk augusztus 30 – szeptember 1. között Balatonföld-váron!

Grezsa István elnök

A Kárpát-medencei Magyar Újságíró Egyesületek Közösségének találkozáján

Hitelesség, elhivatottság, összekapaszkodás

A külföldi magyarságnak nem csupán magyar nyelvű, hanem magyar szellemiségű, magyar érzületű, de ugyanakkor szakmailag kifogástalan, magas színvonalú médiumokat kell biztosítanunk, ha valóban szolgálni akarjuk ezeket a nemzetrészeket – hangzott el a tizenkilenc évvel ezelőtt megalakult Kárpát-medencei Magyar Újságíró Egyesületek Közösségének (KMÜEK) Sátoraljaújhelyen megtartott értekezletén. A szakmai szervezet találkozájának a Rákóczi Hotel, Tábor és Rendezvényközpont adott otthont.

Megnyitó beszédében Molnár Judit főszerző, felvidéki újságíró rámutatott: hatalmas előrelépés, hogy a KMÜEK eddigi tevékenységének eredményeképpen létrejöttek azok a közvetlen ismeretségek és barátságok, amelyeknek köszönhetően bármikor megkereshetjük egymást, ha az egyes nemzetrészek életéről megbízható és hiteles információra van szükség.

– Ez a hely a találkozások helye – hangsúlyozta a vendéglátók részéről Dán Katona Flóra. – Az elmúlt években sok tízezer diák fordult meg a Rákóczi Táborban, és idén nyáron is a Rákóczi Szövetség rendezvényeire több mint tízezer fiatal érkezik nemcsak a Kárpát-medencéből, de a nagyvilág harminchat országából is.

A Kárpát-medencei egységes gazdasági, szellemi és kulturális tér, az élet különböző szegmenseit érintő hálózat kiépítésének fontosságát emelte előadásában Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikaért felelős államtitkára, aki a közelgő EU-s, magyarországi és romániai önkormányzati választások kapcsán arra hívta fel a figyelmet: mindenütt el kell érni, hogy a magyar nemzet érdekei érvényesüljenek. Ehhez pedig összefogásra van szükség, és arra, hogy az elkövetkező sorsdöntő időszakban lehetőleg valamennyi modern médiafelületen jelen legyünk és hallassuk hangunkat.

– Ma is ugyanazt akarjuk, mint a közel két évtizeddel ezelőtti megalakulásunk alkalmával: legjobb tudásunk szerint művelni azt a hivatást, megélni azt az elhivatottságot, amit újságírásnak nevezünk – hangsúlyozta évértékelő beszédében Klemm József, a KMÜEK tiszteletbeli elnöke. – És nem akarjuk, hogy a húsz évvel ezelőtti tragikus döntéshez hasonlóan bármikor ismét megpróbáljanak éket verni az anyaország és az elszakított nemzetrészek közé. Készülünk megünnepelni a KMÜEK fennállásának huszadik évfordulóját, s ez komoly feladatokat ró az ünneplőkre: összegezni kell, hogy mi mindent sikerült elérni az elmúlt két évtizedben, mit kaptunk ebből az összekapaszkodásból, és mit köszönhetünk a közös gondolkodá-

sunknak. Emellett meg kell fogalmazni, mit kell tennünk, hogy a határokon átívelő szakmai társulás sikeresebb, hatékonyabb és gyümölcsözőbb legyen. A tiszteletbeli elnök a legfontosabb feladatok között említette az egységes külföldi médiastratégia kidolgozását, a KMÜEK etikai kódexének elfogadását és a Kárpát-medencei mentorprogram megvalósítását.

Csermák Zoltán a nemrég elhunyt barátról, kollégáról Havasi Jánosról emlékezve hangsúlyozta: felnézett rá felmenői iránti tiszteletéért. Édesanyjának emlékére írt memoárkötetet kapcsán Havasi János így fogalmazott: meg kell fogni a pillanatot, mert elszáll, és mi szegényebbek leszünk. Ez vezette az egyszemélyes stáb éltetéséhez, ami mindig készen állt hangban-képben, hogy a pillanatot megragadja.

A tanácskozáson *A magyar nemzet Európában* címmel tartott előadást Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó, aki

olvasók, a nézők velük szemben támasztott elvárásait. A magyarság ügye mellett elköteleződés nem mehet a szakmaiság, a hitelesség rovására – hangsúlyozták. Pélmia alakult ki a nyomtatott sajtó jövőjével kapcsolatban. Dunda György, a *Kárpáti Igaz Szó* lapigazgatója az újjáalakuló Kárpátaljai Magyar Újságírószövetség kapcsán elmondta: jelenleg valamennyi médium a túlélésért küzd, és a hadköteles korú férfi újságírók fizikai mozgása igencsak korlátozott.

Szentesi Zöldi László (Magyar Nemzet) *Bátorság és kiállás az újságírásban* című előadásában rámutatott: szakmai-erkölcsi hozzáállás nélkül ez a munka még rövid távon sem folytatható. Bátvan ki kell állnunk önmagunkért és közösségünkért. Az előadó felhívta a figyelmet a belekényelmesedés veszélyeire, s arra, hogy ne keressük a politikusok kegyeit.

A tanácskozás végén a résztvevők zárónyilatkozatot fogadtak el, amelyben leszögezték: mély együttérzésükről és szolidaritásukról biztosítják a háború sújtotta kárpátaljai magyar közösséget, és kifejezték készségüket, hogy mindenfajta segítséget megadnak a háborús térségben élő és dolgozó, a megmaradásukért küzdő és fizikai megléttükben is veszélyeztetett

felidézte, hogy az elmúlt három év alatt nagyot változott a világ, s benne az Európában és a Kárpát-medencében élő kisebbségek helyzete is. Rámutatott: az Európai Unió magyar elnöksége idején a nemzeti kormány hangsúlyozni fogja azt az álláspontját, hogy a nemzeti kisebbségek ügye nem belügy, hanem európai ügy, és hogy a nemzeti kisebbségek védelmének alapja az identitáshoz való jog. Az előadó felvetette: biztosítani kell a nemzetiségi kisebbségeknek a szülőföldhöz való jogát, hogy oda tömegesen ne telepítsenek be másokat. Szólt a nyolcszáz évvel ezelőtt, 1224-ben II. András magyar király által elfogadott törvényről, amely biztosította az erdélyi szászok önálló jogállását – ez szintén példaértékű az öreg kontinens történetében.

Ezt követően a jelenlévő újságírószervezetek képviselői vázolták a Kárpát-medencében működő magyar médiumok jelenlegi helyzetét, megfogalmazták az

kárpátaljai kollégáknak. A Kárpát-medencei magyar újságírók üdvözlötték azt a tényt, hogy 2024 második felében Magyarország veszi át az uniós elnökséget, ami a nemzeti kisebbségvédelem területén kedvező lehetőséget biztosít a közösségi előrelépésre. A sajtó képviselői egyetértettek abban, hogy a médianak mint a közvéleményt befolyásoló negyedik legnagyobb tényezőnek nyíltan és bátran fel kell vállalnia a magyar nemzetpolitika definiálásában és érvényesítésében ráháruló feladatokat. A jelenlévők egyhangúlag támogatták az erdélyi kollégák kezdeményezését, hogy a jövő évi, jubileumi találkozó szervezője a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete legyen.

A fórum résztvevői látogatást tettek II. Rákóczi Ferenc szülőhelyén, Borsiban, és ellátogattak Kassára is. A háromnapos programot zenés est és könyvbemutató színesítette.

Kovács Elemér

Keresztyén egészségügyi központ Munkácson

A háborús helyzetben is minőségi ellátást nyújtanak

Hamarosan negyedszázada lesz annak, hogy a Latorca-parti városban megnyitotta kapuit a Munkácsi Keresztyén Egészségügyi Központ. De milyen kihívásokkal szembesül most, a háborús helyzetben, miként igyekeznek megoldani azokat, és miként tudja továbbra is biztosítani a betegek minőségi egészségügyi ellátását?

– Negyvenkilenc munkatárssal dolgozunk, köztük huszonhat orvossal és hét nővérrel. Belgyógyász, endokrinológus, ideggyógyász, nőgyógyász, kardiológus, onkológus, urológus, fül-orr-gégész, röntgenorvos, endoszkópos vizsgálatokat végző orvos, illetve labororvos fogadja a hozzánk érkező betegeket. Többségük másodállásban dolgozik nálunk, főállásban csak egy-egy belgyógyász, kardiológus, ideggyógyász, fül-orr-gégész, urológus és onkológus végzi itt a munkáját. Többen magyarul is beszélnek, így a magyar pácienseink anyanyelvükön tudják elmondani a panaszukat, magyarul kapják az orvosi javallatokat. Mellettük pedig röntgen- és laborasszisztensek segítik a doktorok gyógyítói tevékenységét – mutatja be az intézményt dr. Vackó László főorvos.

– Szükségük lenne még további orvosokra is?

– Igen, még egy belgyógyászra. És mivel az orvosgárda öregszik, próbáljuk keresni az utánpótlást, ami, sajnos, nehezen megy. Voltak korábban jelentkezők, akiket fel is vettünk, de a háború kitörésekor két doktornőnk háborús menekültként külföldre távozott, és egyelőre nem tudjuk őket pótolni.

– A betegek száma miként változott a harcok kitörése óta?

– A háború előtt nagyon sok betegünk

volt, mára azonban talán úgy egyharmadával csökkent a számuk. Egy részük külföldre távozott, másik részük pedig a tömegközlekedési problémák miatt nem tud hozzánk beutazni. Igaz, a Belső-Ukrajnából Kárpátaljára érkezett menekültek közül szép számban fordulnak hozzánk páciensek, de többen maradtak el, mint ahányan újonnan jöttek. És bár a korábbi

évekhez hasonlóan ma is érkeznek hozzánk betegek egész Kárpátaljáról, sőt még más megyékből is, most az utazási korlátozások miatt ezek száma is csökkent.

– Hogyan állnak a gépi berendezések és a laboratóriumi felszerelések terén?

– Minden szükséges géppel el vagyunk látva. Vannak, amelyeket újakra szeretnénk cserélni, de erre csak a béke beköszöntése után lesz lehetőségünk. A laborvizsgálatokat is el tudjuk végezni, bár van néhány, ritkán sorra kerülő analízis, melyeket más laboratóriumokban végeztetünk el. Ez így mindig olcsóbb a beteg számára. Az általunk végzett laboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges reaktívák beszerzése terén a háború kitörése után voltak gondjaink,

mivel ezek közül több is keleti importból származott, s a harcok kirobbanását követően érhetően elmaradtak, ezért gyorsan más beszerzési lehetőségeket kerestünk, és néhány hónap múlva találtunk is: nyugati országokból szerezzük be azokat. Igaz, így számunkra is többre kerül a megvásárlásuk, ezért a betegeinknek is valamivel többet kell fizetniük az analízisek elvégzéséért, de nagy szükség van rájuk. A pácienseink a panaszukat tudják csak elmondani, a vizsgálatok, köztük a laborvizsgálatok elvégzése után történik a betegség pontos diagnosztizálása és a megfelelő kezelés.

– Milyen szezonális betegségekkel fordulnak önökhöz a legtöbben?

– Összel és télen gyakoribb a hüléses megbetegedés, több röntgen-, illetve laborvizsgálatot végzünk el, de sokan keresik fel a bel-

gyógyászt, a fül-orr-gégészt. Összel és tavasszal nagyobb számban fordulnak elő a gasztroenterológiai (gyomor- és bélrendszeri) panaszok. Nyáron viszont csökken a páciensek száma. Itt jegyezném meg, hogy a harcok kitörése óta megnőtt az idegrendszeri megbetegedések száma, mivel a háborús viszonyok miatt nagyobb a feszültség az emberekben, az egész társadalomban.

– Főorvos úr, milyennek látja az egészségügyi intézmény jövőjét?

– Hogy tervezni tudjunk, előbb véget kellene érnie a háborúnak. De addig is minőségi egészségügyi ellátásban részesítjük a hozzánk forduló betegeket.

Salánki Lajos

A közösségi média hatásai a gyerekek fejlődésére

A digitális szórakozástól a detoxikálásig

A XXI. század újabb kőrja fenyeget, a képernyőfüggőség, amikor valakinek az élete középpontjában a telefon vagy a laptop képernyője áll. Sajnos már a gyermekkorban is tapasztalható ez a jelenség. De hogyan védekezzünk ellene? Mit tehetünk a gyermekeink online biztonságáért? Kitalálható-e az iskolából az okostelefon?... A minap bejelentették, hogy a szlovákiai általános iskolák alsó tagozatának első három évfolyamában teljesen, a felsőbb évfolyamokban pedig néhány kivétellel betiltják a mobiltelefonok használatát a tanulók számára. A tiltást azzal indokolta az oktatási miniszter, hogy egyre több olyan jelzés érkezik hozzájuk, miszerint a mobiltelefonok iskolai használata nega-

tív hatással van a tanulók előmenetelére és lelki nyugalomára. Nyugaton ez a tendencia már korábban elkezdődött, ami jelzi, hogy valós problémával állunk szemben, s ez a „betegség” lassan hozzánk is begyűrűzhet.

Nem véletlenül szerepelt ez a kérdés központi témaként a

Mathias Corvinus Collegium (MCC) Beregszászi Képzési Központja által nemrégiben szervezett pedagóguskonferencián, ahol Pörtl Ákos, az Ifjúságkutató

Intézet kutató-szakértője az okostelefonok és a közösségi média fiatalok agyi fejlődésére és dopamin egyensúlyára gyakorolt negatív hatásairól szövegezett, illetve beszélt arról, hogyan védhetjük meg gyermekeinket a képernyőfüggőségtől.

– Miért veszélyes a kisgyerekekre az okostelefon, és eltilthatjuk-e gyermekeinket a használatuktól? – kérdeztük a szakembert.

– Nem kell kitalálni a gyerek életéből az okostelefont, de megfelelő időben kell odaadni. Ha túl korán kap a gyerek telefont, akkor nem úgy fejlődik

az idegrendszere, az agya, ahogy kellene, a dopaminérzékenysége felborul – kezdte válaszat Pörtl Ákos. – Az okostelefonokkal és a többi képernyővel, amelyekkel a gyerekek sok időt töltenek, az a baj, hogy olyan szinten beszippantja őket a technológia, hogy képtelenek letenni. Elveszi tőlük az időt az olyan aktív tevékenységektől, amelyekre pedig szükségük lenne az idegrendszerük egészséges fejlődéséhez: sport, a természetben eltöltött idő, személyes találkozások barátokkal stb. Ez az alapvető probléma.

– Itt mindenképpen felmerül a szülők felelőssége.

– Így van. Hisz egy gyerek, egy kamasz még nem felnőtt, nem rendelkezik a megfelelő védelmi mechanizmusokkal, nem képes önállóan, felelősen használni a közösségi médiát, amit egyébként a felnőttek számára fejlesztettek ki, s egy gyerek számára számos komoly veszélyt hordoz, amiket nem tud még felmérni, nem képes magát megfelelően megvédeni. Épp ezért lenne fontos, hogy 18 éves kor alatt – mint az alkohol, a cigaretta vagy éppen a jogosítvány esetében – szabályozzuk a közösségi média használatát, meggátolva azt, hogy az algoritmusok figyelemelvonnással és káros tartalmakkal rossz irányba tereljék a kiskamaszokat, fiatalokat. Az a gond, hogy a szülő is bizonyos fokig függő, s ha a gyerek azt látja, hogy anyukája, apukája is állandóan nyomkodja a gombokat, akkor hiába próbálja szabályozni a gyermek okostelefon-használatát. A minta, amit lát, felülír minden szabályt. Ugyanakkor a probléma gyökere a profitot termelő BigTech cégeknek van, és a profittermelő modellben, aminél csak a pénz számít. Elengedhetetlen, hogy ezek a cégek szerepet vállaljanak és támogassák a szülőket az erőfeszítéseikben, csakúgy, mint ahogy a digitális szabályozási környezetnek is át kell alakulnia a gyermekek védelmében.

– Mikor adjunk telefont a gyerekeknek?

– Erre azt szoktam válaszolni: akkor, amikor nem bánjuk, ha pornográf tartalommal találkozunk. Mert amelyik gyerek kap okostelefont, az bizony akaratlanul is találkozik ezzel. Olyan statisztikák is vannak, hogy tízéves korban a gyerekek 80 százaléka találkozott már pornográf tartalommal az okostelefonon, ami nagyon rémisztő... Az is probléma, hogy a mai gyerekek nem unatkoznak, folyamatosan szórakoztatva vannak az okos eszközök által. Pedig az unalom a kreativitás táptalaja. Ha egy gyerek unatkozik, akkor kreatív játékokat, tevékenységeket talál ki magának. A kreativitásból pedig a problémamegoldó képesség fejlődik ki, ami a

sikeres életvezetés egyik kulcsképesége.

– Ki lehet-e, ki kell-e tiltani az okostelefonokat, a személyes képernyőket az iskolákban? Nyugaton már vannak próbálkozások erre.

– A telefonkilitás tavaly indult el nagy mértékben. Amit leginkább az indukált, hogy megjelent az UNESCO-nak egy 400 oldalas *Technológia az oktatásban* című jelentése, amely egyértelműen megállapította – többek között –, hogy az okostelefon a figyelemelvonás miatt csökkenti a gyerekek tanulási képességeit, illetve megnöveli az online zaklatások számát és lehetőségét, ezért kell kitiltani az iskolából. De a 2023. december 5-én megjelent PISA jelentése is – amely a gyerekek képességeit méri három különböző szinten – azt fogalmazta meg, hogy a telefonoknak nincs helye az oktatásban. Ennek elsődleges okaként szintén a figyelemelvonást nevezték meg. Nem arról beszélünk, hogy a technológiának

nincs helye az oktatásban, hanem a személyes képernyőknek (egy felhasználó, egy képernyő), vagyis az okostelefonoknak, a tableteknek, a laptopoknak nincs helye az osztálytermekben a gyerekeknek, mert a szórakoztató tartalom ugyanazon az eszközön van, mint az oktató jellegű, és a gyerek mindig a szórakoztató jellegűt fogja választani. Azt nem teheti a pedagógus, hogy az osztályteremben a gyerek okoseszközén csak az oktatási tartalom jelenjen meg, mert a technológia nem így működik. Ezért aztán egyre több nyugati országban az általános iskolákból kiltják ezeket az eszközöket.

– Hozott ez valamilyen eredményt?

– Nagyon sok esettanulmány készült arról, mi történik, amikor kiltjuk az okostelefonokat: elkezdnek a gyerekek játszani, megnő a tanulási képességük, jobban teljesítenek. Amikor a szülők ezt látják, akkor hirtelen abba az iskolába akarják írtni a gyereküket...

– Minden a családban kezdődik. Sajnos látjuk, hogy már egész kicsi gyerek elé utazás közben az ülés fejtámlájára rögzítik a telefont vagy a tabletet, hogy szórakoztassa a kicsit, ne sírjon, ne zavarja a szülőt a

vezetésben. Vagy ha otthon „nyugalmat” akar a szülő, leülteti a kicsit a képernyő elé... Később pedig csodálkozik, hogy nem tudja elvenni csemetgétjétől a modern „cumit”. Hogyan lehet leszoktatni erről őket?

– Inkább a megelőzésre összpontosítsunk. Van olyan gyerek, akinek még nincs telefonja – legyünk tudatosak abban, mikor adunk a kezébe ilyen eszközt. Aki már használja a telefont, de tudatosan, tudja tolerálni a napi, mondjuk egyórás szórakoztató jellegű használatát, és mellette láthatóan jól tanul, sportol, van közössége, náluk továbbra is törekedjünk a szabályok szigorú betartására. Sajnos vannak, akik a függőségi skála azon részén állnak már, akiktől nem lehet elvenni a telefont, nem lehet kikapcsolni a gépet – náluk már nem működik más, mint a digitális detoxikálás. Az USA-ban és az angolszász országokban már vannak erre pszichológiai, pszichiátriai praxisok, ahol a viselkedési függőség kezelésére egyhónapos detoxikálás vehető igénybe. Mint ahogy a drogról, az alkoholoról leszoktatják a felnőttet, ugyanúgy kell a gyereket leszoktatni erről a függőségről, vissza kell állítani a dopaminérzékenységet. Enyhébb esetekben próbálkozhatunk otthon is. Am a leszoktatás nem megy úgy, hogy hazamegyek és elveszem a gyerektől a telefont. Fel kell rá készíteni a gyereket, az otthoni környezetet át kell alakítani, akivel a gyerek időt tölt – nagyszülők, edzők, tanárok stb. –, mindenkivel beszélni kell erről. Ez közös munka.

A megoldás a közösségekben van. Mert ha a szülő egyedül próbálkozik azzal, hogy nem ad telefont a gyermekének, de körülötte – az osztályban, a baráti körben – mindenki használja, iszonyú nehéz dolga van, az szinte lehetetlen küldetés. Ha viszont az iskolai közegben megvalósítjuk, hogy ott telefonmentes helyen, egy védőburokban legyenek a gyerekek, akkor ezt sokkal könnyebb átvenni a családi életbe is. A tapasztalat azt mutatja, hogy egyre több a szorongó, a depressziós gyerek, akikkel a szülők keresik a pszichológiai praxisokat, de nincs elég szakember, olyan meg még kevesebb, aki ezt a témát alaposan ismeri. Ez egy eszkárlódó probléma. Az MCC Ifjúságkutató Intézetében – a Tanuláskutató Intézetrel együtt – azon dolgozunk, hogy csökkentjük a túlzásba vitt képernyőhasználatot a fiatalok körében, és képességgel, tréningekkel segítjük a szülőket, pedagógusokat a megfelelő tudás és ismeretek megszerzésében, ezzel is hozzájárulva a fiatalok mentális egészségének megőrzéséhez, javításához.

– Köszönjük szépen, sok sikert kívánunk, és reméljük, ezzel a beszélgetéssel is segítünk a szülőknek.

Kovács Erzsébet

Az út öröme

Ki tudja, hány filmet láttunk már, ami az utazásról szól: Cool túra, Szelíd motorosok, Ó, testvér, merre visz az utad? vagy akár a Ryan közlegény megmentése... A főhős (vagy főhősök) egy utazásra vállalkoznak, és útközben kalandokat élnek át, emberekkel találkoznak, akik segítik vagy hátráltatják őket, az utazásuk során pedig formálódnak, alakulnak maguk a főhősök is. A téma ősi. Nem csak filmekben, de azt megelőzően a korai irodalmi alkotásokban is találkozunk már vele. Elég, ha eszünkbe jut a középiskolában tanult – és sokak által talán nem annyira kedvelt – *Odiüsszeia* vagy *Gilgames és Enkidu utazásai*...

Mindezekben a közös az út mint ősi kép. Az út, ami sokszor az életünk útját is jelenti. Valahonnan tartunk valahová. Vannak céljaink, amiket szeretnénk megvalósítani, és vannak útítársaink, akik hosszabb vagy rövidebb ideig együtt jönnek velünk és formálnak bennünket. Útközben eléink kerülnek akadályok is, amik feltartóztatnak, de ha sikerül legyőzni őket, az erősebbé tesz bennünket.

Őszintén szólva nem mindenki szeret manapság utazni. Az iskolába vagy munkába való napi ingázást inkább szükséges rossznak tekintjük. Kárba veszett idő ez. Egyesek filmet néznek a telefonjukon, zenét hallgatnak vagy elolvassák a napi híreket. Van, aki már a buszon, vonaton, metrón elkezd dolgozni: e-mailekre válaszol, telefonhívásokat intéz, hogy ez az idő se vesszen kárba. Minden bizonnyal jobban élvezzük, amikor utazgatunk. Nyaralni megyünk vagy eddig nem látott vidékeket, városokat fedezünk fel. Bár sokan vannak, akik a nyaralásban is inkább azt szeretik, ha már ott vannak a kiválasztott helyen, a szállodában vagy tengerparton, és az odáig eljutás inkább teher számukra.

Hasonló a helyzet az életünkkel is. Sokan a kiválasztott célba való megérkezést várják. Mikor fejezem már be az iskolát/egyetemet? Mikor sikerül egy normális állást találnom? Mikor találom meg az igazit, életem párját? Mikor tudjuk megvenni végre a közös otthonunkat? Mikor lesznek már nagyobbak, önállóbbak a gyerekek? Mi, Kárpátalján élők pedig már több mint két éve várjuk, hogy mikor ér véget a háború, és mikor tér végre vissza az életünk a régi kerékvágásba?

És míg mi újabb és újabb célokat tűzünk ki, míg ezeknek a beteljesü-

lését várjuk és siettetjük, szép lassan eltelnék a hetek, hónapok, évek, és eltelik lassan az életünk. Pedig az élet igazából nem az egymást követő újabb célok sorozata. A célba érkezés csak egy pillanat. A célok eléréséhez vezető út – na, ez az életünk. Ha csak a megérkezés pillanatának örülünk, akkor csupán percnyi boldogságaink vannak. Azonban, ha tudunk örülni a célhoz vezető útnak is, akkor minden napunkban megtaláljuk a boldogságot. Aki 130-cal száguld a célja felé, nem veszi észre az út mentén nyíló virágot, és nem hallja meg a bokrokban éneklő madarak hangját...

Persze, tudom, hogy a keresztyén embernek egy nagyobb célja is van. Ezután a földi élet után Isten országába fogunk megérkezni. És ez a cél nem pillanatnyi, hanem örök. Örökké Isten közelségében, az Ő jelenlétében leszünk majd. Mégsem hiszem, hogy Isten csak ezt az egy célt készítette volna nekünk, és azt akarná, hogy az odáig vezető utat a fogunkat összeszorítva tegyük meg, és csak kibírjuk azt. Isten ott akar lenni velünk az úton, vezetni, formálni, örömet akar adni nekünk.

Isten együtt utazik a népével. Ábrahámot útra hívta, és azt ígérte neki, hogy vele lesz. Együtt vándorolt népével a pusztában 40 évig. Elment velük a babiloni fogságba is, és hazahozta őket onnan. Együtt éltek meg mélységeket és magasságokat. Jézus pedig Júdea és Galilea poros útjait járva tanította a tanítványait. Együtt éltek meg csodákat és tapasztaltak meg nehézségeket. Még a csüggedt emmausi tanítványokkal is együtt megy Jézus, hogy új reményt vigyen nekik. Ezeket az utakon formálódtak a tanítványok is, Isten választott népe is.

Kedves Olvasó, Isten szeretne melléd szegődni az életed útjára. Az unalmas hétköznapiakban ugyanúgy ott szeretne lenni, mint a csodás kiemelkedő alkalmakon. Szeretne veled járni, és útközben formálni téged. Megtanítani sok mindent, amit egy helyben állva nem lehet megtanulni. Tudom, nem könnyű az utazás. Jézus is keskeny útról és szoros kapuról beszél – az Őt követők ilyen utakon járnak. De Jézus ott van velünk az úton. Sőt, Ő azt mondta magáról: „Én vagyok az út...” (Jn 14,6). És Ő maga a cél is. Milyen boldogság lesz majd a célban Vele együtt lenni! Adja Isten, hogy ezt a boldogságot érezzük az úton járva is!

Kacsó Géza református lelkész, Bátyú

Új püspök a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye élén

Ferenc pápa május 8-án Teodor Macapulát, az egyházmegye szerzetesi ügyeiért felelős helynökét nevezte ki püspöknek. Teodor Macapula Luscsák Nilust váltotta, aki segédpüspökként tevékenykedik a továbbiakban.

Teodor Macapula szerzetes pap 1981. augusztus 21-én született az Ivano-Frankivszk megyei Kriloszban. 2001-ben belépett a Megtestesült Ige Intézetének noviciátusába, miközben tanulmányait az olaszországi Segniben, a San Vitaliano Nemzetközi Szemináriumban és a Szent Brúnó Püspök Felsőfokú Tanulmányi Központban folytatta (2002–2008). 2007. augusztus 25-én tette le az örökfogadalmát, és 2008. február 10-én szentelték pappá.

2008-tól 2013-ig az Ukrajnán kívül élő bizánci rítusú katolikusok lelkipásztori szolgálatát végezte. Hazatérése után a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyében folytatta szolgálatát.

2013-tól 2019-ig a Megtestesült Ige Intézetének ukrainai tartományfőnöke volt. 2017 óta a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye szerzetesi ügyekért felelős helynöke.

2018-ban a Kárpátmelléki Nemzeti Egyetemen bölcsészdiplomát, 2022-ben pedig az Ukrán Katolikus Egyetemen pasztorális teológiai licenciátust szerzett.

Az ukrán mellett olaszul, spanyolul, lengyelül és oroszul beszél.

(Forrás: migorkat.hu)

Szent Márton Egyesület: „Ahol túlárad a bűn, ott túlcserül a kegyelem”

A Szent Márton Egyesület olyan útmutatást ad, mint a dombtetőn álló kereszt. Sziklaszilárdan végzik a fiatalok lelki támogatását, immár több mint húsz éve. Manapság, amikor sokan bizonytalanok, önértékelési gondokkal és frusztrációval küzdenek, a közös imádkozás és a Szentírás sokat segíthet abban, hogy rendbe tegyék az életüket és a gondolataikat. A római katolikus ifjúsági szervezet többek között ebben is segíti a fiatalokat és az idősebbeket.

A Kárpátaljai Katolikus Szent Márton Egyesület a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye ifjúsággal is foglalkozó szervezete. A vezető, Megyesi László az egyházmegye állandó diakónusa is egyben. Az Ungvári Római Katolikus Plébánián végzett feladatai mellett cigánypasztorációval is foglalkozik (a roma közösségek célirányos lelki gondozása a római katolikus egyházon belül) Gálócson, Kincsehomokon és Konházán, valamint az ukrainai püspöki kar hitoktatási bizottságának tagja, kárpátaljai referense. A feladatai összefüggnek, mégis mindegyik más és más, rengeteg energiát és odafigyelést kíván. Ennek ellenére lelkesedése nem szűnik, és hiába múlt már ötven éves, még mindig szót ért a fiatalokkal. Mint mondja, ez a Jóisten adománya.

– Nemrég tartottunk egy ifjúsági lelkigyakorlatot több mint 50 fővel Nagyszőlősen. Ugyanaz a tapasztalat és lelki erő, mint 20 éve, amikor kezdtem. Persze a fiatalok kicsit másabbak azért, de ugyanúgy fiatalok, és ugyanúgy meg kell találni hozzájuk az utat, amihez nekem a Jóisten ad erőt és bölcsességet.

Megyesi László elmondta, 2009-től vezeti az egyesületet, de már a 2002-ben alakult munkácsi „elődjét”, a püspökség berkein belül működő ifjúsági szervezői irodát is ő irányította. A cél a kezdetektől ugyanaz: a keresztény életesmény megvalósítása, a hit egyéni elmélyítése és közösségi megélése, valamint az evangéliumi szellemiség továbbadása.

– A viszonylag kis létszámú római katolikus közösséghez képest szép eredmény, hogy több tucat fiatal gyűl össze egy-egy alkalmukon. Hogyan tudják „bevonni” a fiatalokat?

– A Szentírás jut az eszembe: ahol túlárad a bűn, ott túlcserül a kegyelem. Papok, hitoktatók, diakónusok sok-sok munkája van abban, hogy egy-egy alkalmat összehozunk, de elsősorban a Jóistennek köszönhető, hogy ennyien összegyűlünk. Harmadik éve tart a háború. Ebben a nehéz helyzetben, a Jóisten próbál nekünk valami plusz erőt adni, és plusz vágyat is táplál a szívünkbe, hogy megtaláljuk azt a forrást, ahonnan reményt, kitartást meríthetünk a mindennapokhoz. Úgy látom, van igény a fiatalokban arra, hogy kapcsolódjanak egymáshoz, feltöltődjenek, keressék a Megváltót, aki segít nekik felszabadulni.

– Milyen kérdésekkel fordulnak

önökhöz a leggyakrabban a fiatalok?

– Az utóbbi időben azt tapasztaljuk, hogy nehezen találják meg önmagukat, önértékelési problémáik vannak. Valamilyen szinten ez is fakadhat a háborús bizonytalanságból,

van, ami segít a fiataloknak eligazodni. Személy szerint ezért is tartom nagyon fontosnak az egyházi líceumokat, hogy kicsit hazabeszéljek, elsősorban a Munkácsi Szent István Líceumot, ahol rendszeresen vannak lelkigyakorlatok, ott van a lelkivezető, akivel napi szinten kapcsolatban lehetnek a diákok, bármikor fordulhatnak hozzá. Nagyon sok esetben csak arra van szükség, hogy meghallgassák őket. A fiatalok a líceumban imádkoznak, elcsendesednek, a Jóisten elé tudják vinni a problémáikat.

Megyesi László elmondta, a 2002-es induláskor meghatározott fix éves programokat a mai napig megtartják: évi két lelkigyakorlatot, adventit és nagybőjtöt, a nagyszabású, egyházmegyei ifjúsági találkozót, illetve egy ideje esperesi kerületi ifjúsági találkozókat is szerveznek, a nyári táborokra mindig nagy hangsúlyt helyeznek, nagyon népszerű többek között a gitáros és a ministráns tábor, illetve a hittantáborok is elmaradhatatlanok.

Foglalkoztak pár éven keresztül önkéntesekkel, illetve most különböző kurzusokat tartanak, a Szent András Evangelizációs Iskola ötletei alapján, amelynek keretében a karizmatikus ima animációját tanulják. Mint kiderült, ez rendkívül megérinti a fiatalokat, tetszik nekik a szentségimádás, dicsőítő formában, illetve az ez alatt történő, közbenjáró ima, amikor konkrétan értük imádkoznak. Ezt a 12 alkalomból álló

de a kor „velejárója” is egyben. Rengeteg család szétszakadt. Sokszor megtörténik, hogy ha a gyerekek nem kapják meg azt a szeretetet, elfogadást, amire szükségük lenne, a helyüket sem találják meg az életben. A jövőképe is probléma, nem látnak maguk előtt célokat. Mi ebben is segítünk nekik, útmutatást adunk az Ige által. Általában ilyen kérdésekben keresnek támogatást nálunk, egy kis biztatást várnak, de vannak, akik konkrét párkapcsolati kérdésekkel, személyes problémákkal keresnek fel minket. A lelkigyakorlatokon nagyon sok, ezeket a témákat is boncolgató, építő beszélgetés

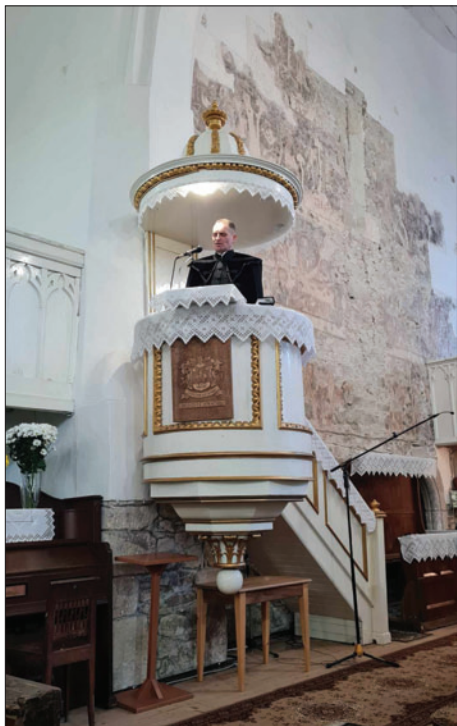
találkozósortozatot felnőtteknek is megszervezik Ungváron, és ezáltal a gyülekezeti tagok is jobban megismerik egymást.

A jövőbeni tervekkel kapcsolatban Megyesi László elmondta, a cél, hogy tartsák ezt a lendületet, az éves tervet, és azokat a programokat, amelyeket a fiatalok szeretnek, és amit várnak, sikerüljön a továbbiakban is megszervezni. Az idén még szeretnék megvalósítani egy csapat zárandoklatát a Szentatyához, illetve hogy eljussanak a fiatalok a Mladifestre, a medjugorjei ifjúsági fesztiválra.

S. R.

Református egyházközség Viskén

A szórványmagyarság lakta településeken működő, a helyi magyar közösségek összefogásában nagy szerepet játszó és megmaradásuk terén fontos küldetést teljesítő egyházközségek sorában most ismerkedjünk meg a Viski Református Egyházközséggel.

Az eredetileg római katolikus templom a XIV. században épült, s egy három méter magas, egy méter vastag erődfal övezi, amelynek egyetlen kapuzata van. Maga a templom gótikus stílusban épült. Ezt jelzik a hajó és az annál keskenyebb, sokszögzáródású egykori szentély támpillérei, a későbbi korok átépítéseit elkerülő csúcsíves ablakai, három gótikus kapuja, amelyek közül a nyugati fal béli, és a déli fal kapuja egyaránt faragványokkal ékes. Ugyancsak gótikus emlék a hajó és a volt szentélyt elválasztó csúcsíves diadalív, valamint a hajdani szentély két díszes oszlopfővel rendelkező faloszlopa, amelyekről az egykori boltozat bordái íveltek a boltíves mennyezet csúcsa felé. Ennek helyére később egyszerű, fehérre festett síkmennyezet került, míg a hajót 1789-re gyönyörű, festett népies rokokó síkmennyezettel fedték be. Az 1867-es meszelés előtt készült jegyzőkönyv szerint freskókra, falfestményrészletekre bukkantak. Az északi falon a paradicsomi almafa képe Adám és Éva alakjával, egy másik helyen pedig Jézus mennybemenetelének az ábrázolása vált kivehetővé. A hajón csúcsos sisakú huszártorony, a templom mellett pedig szoknyás, körülfutó fatornácos fa harangtorony magasodik. Korábbi,

messze földön híres fatornyát 1888-ban egy nagy vihar döntötte romba. Padjai barokk stílusúak, a padelöket, a padoldalakat és a mőzesszéket viszont nagyrészt biedermeier festés díszíti.

A reformáció Huszthoz hasonlóan Visket is igen hamar elérte. 1524-ben az erdélyi szászok reformátora, Romasiusz Mátyás egyik tanítványát küldte reformátorként erre a vidékre. Megjegyzendő: Visknek ekkor a magyarok mellett jelentős szász lakossága is volt, akik az erdélyi szászokkal álltak kapcsolatban. Huszti Lovász Tamás szintén tanított ezen a tájon, s a német és magyar lakosság nagy része előbb evangélikus, majd 1556-ban református hitre tért. 1657-ben a viski református templomban országgyűlést tartott II. Rákóczi György erdélyi fejedelem (Máramaros vármegye is az Erdélyi Fejedelemséghez tartozott), s innen indult balszerencsés lengyelországi hadjárata. 1717-ben az utolsó magyarországi tatárjárás idején a huszti vár kivonuló őrsége mellett viski polgárok is összecsaptak a vidéket dúló ellenséges sereggel, győztek is, ám a tatárok felégették a viski templomot, s csak 1750-re tudták újból befedni azt. 1880-ban pedig neogótikus orgonát építtetett a gyülekezet Budapesten.

– *De milyen javításokra került sor az utóbbi időkben?* – kérdezem Jenei Károly viski lelkésztől, áttérve a múlttól a jelenre.

került az orgona felújítására. Sajnos nem sokáig örülhettünk a jónak, mert 2020. október 6-án egy erős szellőkés a templomunk tetőszerkezetének északi részén a bádoghéjazat 2/3-át feltépte, mint egy szőnyeget, összegöngyölítette, és leborította a templomkertbe. Ennek szomorú következménye volt a különleges, 1789-ben befejezett festett mennyezetünk károsodása, beázása, aminek nyomai, sajnos, mind a mai napig láthatók. A viharkár következtében kiderültek a tetőszerkezet, valamint a közel százéves héjazat egyéb problémái is, így nehéz szívvel, de a teljes átfedés, illetve a tető hibáinak teljes kijavítása mellett döntöttünk. Sok imádság és vívódás előzte meg a döntést, de az Isten, ahogy Ady írja, „előttem járt, megelőzött...”, és kirendelte a szükséges forrásokat, szakembereket, rendezte a körülményeket.

– *Tervezik-e a középkori falfestmények restaurálását?*

– Az első szondák 2001-ben kerültek megnyitásra. A freskók feltárására 2019-ben került sor. A Teleki László Alapítvány munkatársai végezték el a feltárást, de csak az első fázisra került sor, vagyis magára a feltárássra. Még két fázis következne a jövőben: a portalanítás, majd a hézagkitöltés és a védőréteggel való ellátás. A freskókat a XIV–XV. századra datálják.

– *Jelenleg hány lelket számlál a viski gyülekezet?*

– Az idei évre vonatkozó költségvetésben 1350 felnőtt egyházztaggal számoltunk, és van 150 hittanosunk. Nyilván ezek a

– 2019-ben elvégeztük a templom teljes külső felújítását. Teljes belső felújítás az elmúlt években nem volt. Ugyanakkor szintén 2019-ben, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatásával sor

számok esetenként változók, képlékenyek. Csak az első osztály hittanóráit tartják az iskolában, a többiekére a parókián kerül sor. Ha csak a háború kitörése óta eltelt időszakot vizsgáljuk, akkor a

keresztelők, de főleg az esküvők és egyáltalán a gyülekezet száma csökkenést mutat. Nagyobb áttekintésben pedig elmondhatjuk, hogy ritkán van több keresztelők, mint temetésünk. Itt a szórványban elkerülhetetlen a vegyes házasság. Az ezekből születő gyermekek fele, vagy lehet, kicsit több mint a fele lesz a gyülekezet hittanosa. Előfordulnak nyelvi, megértési problémák. A megoldás a szülői, családi segítség, a türelem, a visszacsatolás.

– *Hányan vesznek részt az istentiszteleteken? Milyen arányban képviselteti magát rajtuk a közép- és a fiatal korosztály? Sokan dolgoznak-e külföldön, illetve menekültek el háború miatt?*

– A hétközi istentiszteleteket átlagosan 35–50, a vasárnapi istentiszteleteket 120–160 lélek látogatja. Vannak fiatalok, akik hiányzanak, de összességében reménykedésre okot adó benyomást kelt az alkalmakon megjelenő gyülekezet generációs összetétele. Amúgy a viski ember, sajnos, mindig is többet volt távol a családjától, mivel a férfiak nagy része az építőiparban dolgozott, dolgozik. Erre az elmúlt évek ráerősítettek. Nem mernék találgatásokba bocsátkozni, de természetesen láthatóan kevesebben maradtunk. Háborús menekült nincs. Aki elment, az dolgozik és a családjához, a barátaihoz ment munkát vállalni.

– *Az utóbbi években is megrendezik a gyülekezeti hittantáborokat? Ha igen, hányan látogatják azokat? Milyen egyéb közösségi összejöveteleket, illetve kirándulásokat szerveznek?*

– Megtartjuk a hittantáborokat, a nagyobbakat bevonva segítőként, a kisebbeket mint résztvevőket. Szívesen jönnek az ovisok is, ha éppen nincs oktatás, de más felekezeti gyerekek is szívesen jönnek. A napi átlagos létszám eddig mindig meghaladta a száz főt. Emellett igyekszünk akár szervezőként, akár befogadóként minden réteg számára szervezni, kínálni valamilyen közösségi alkalmat. Gyülekezeti kirándulást ritkán bonyolítunk le, de a gyerekek számára igyekeztünk kirándulási lehetőséget biztosítani.

– *Vannak-e testvérgyülekezeti kapcsolataik, és ha igen, ezek miben nyilvánulnak meg?*

– Vannak testvérgyülekezeti kapcsolataink magyarországi és erdélyi gyülekezetekkel is, ezek régebben aktívabb oda-vissza látogatást, ének-karok találkozását, közös táborozást jelentettek, és jelentenek ma is, csak kisebb intenzitással, de sok segítséggel, imádsággal, nyitott szívvel, őszinte testvéri szeretettel.

Lajos Mihály

Fotók: Viski Református Egyházközség Facebook-oldala

Látogatás a Bendász István Görögkatolikus Könyvtár és Levéltárba

A Bendász István nevét viselő könyvtár az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium kupolatermében található. Már a látványa is lenyűgöző, viszont mint Marosi Anita könyvtárvezető elárulta, nem ezt a termet szánták a bibliotékának. Néhány hónapon belül új épületben lesz a könyvtár és az olvasóterem.

– A Bendász István Könyvtár és Levéltár öt évvel ezelőtt nyílt meg. A régi gyűjtemény felbecsülhetetlen. Bendász István görögkatolikus lelkész évtizedeken át gyűjtötte az elsősorban a görögkatolikus egyházra és Kárpátaljára vonatkozó könyveket. Az ő örökségét, ami több mint tízezer könyvet és több doboznyi levéltári anyagot jelent, fia, Bendász Dániel tovább gyarapította. Ő 2019-ben sajnos elhunyt, ám halála előtt átadta a görögkatolikus egyháznak az óriási értékű irat- és könyvgyűjteményt. Mi ezt feldolgoztuk, és tovább bővítettük: jelenleg rengeteg dokumentummal és 25 ezer könyvvel rendelkezünk, melyek között több száz éves kiadványok is fellelhetők – magyarázta Marosi Anita, miközben az impozáns teremben kalauzolt.

– *Kiknek a segítségével sikerült ezt az állományt több mint a duplájára növelni?*

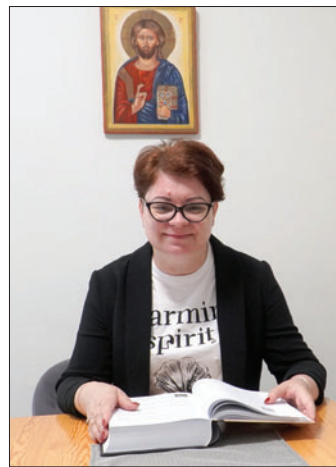
– Amikor híre ment a könyvtárnyitásunknak, sok magánszemély, illetve bibliotéka gyűjtött számunkra. Több magyarországi görögkatolikus lelkész hagyott ránk értékes kiadványokat. Nagyon jó kapcsolatunk van a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolával. Folyamatosan cseréljük a könyveket, amiből nekünk több példányunk van, azt felajánljuk a Rákóczi-főiskolának, és viszont. Eredményes az együttműködésünk a Nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hit tudományi Főiskolával is. Egyre inkább megismernek bennünket, sokszor magánszemélyek is felajánlanak értékes kiadványokat. Szinte nincs olyan hét, hogy ne érkezne valamilyen adomány. Legutóbb óriási ajándékot, ötven ladányi könyvet

kaptunk, amit Majnek Antal nyugalmazott római katolikus püspök gyűjtött több mint harminc év alatt. Jelenleg ennek a feldolgozása folyik. Az anyaországgal is nagyon jó kapcsolatunk van, rendszeresen részt veszünk magyarországi könyvtárosok konferenciáin. Számunkra nagyon megtisztelő, hogy az Országos Széchényi Könyvtár restaurátor munkatársai ismét ellátogattak hozzánk megvizsgálni a régi, antik könyveinket, hogy eldöntsék, milyen restauratóri feladat vár rájuk.

– *Vannak különleges kiadványaik?*

– Természetesen. Nagyon értékes, régi, de sajnos sérült állapotban lévő könyveink vannak, egészen az 1600-as évtől kezdve, amelyeket Bendász István gyűjtött és hagyott ránk. Ezek többnyire teológiával kapcsolatos kiadványok, iratok. Természetesen megpró-

báljuk megmenteni a sérült könyveket. Egyelőre csupán állagmegőrzés történt, de nagyon jó lenne, ha ezeket a csodás kiadványokat olyan állapotba tudnánk hozni, hogy használhatók, kiállíthatók legyenek. Jelen tős a Kárpátalja művészetére, történetére, kultúrájára vonatkozó könyvállományunk is, éppen ezért, mivel régi és új könyveink egyaránt vannak, nagyon szívesen jönnek

hozzánk családfakutatók, szakdolgozatot írók, főiskolások, iskolások, érdeklődők. Reméljük, hogy egyre szélesebb körben ismertté válik a tevékenységünk.

H. Cs.

Különleges „mentőakciót” szerveztek a Németországból érkező kereszteknek és kegytárgyaknak a magyar johanniták

Néhány év alatt több mint 150 feszületnek és szobornak talált új otthon a Johannita Rend Magyar Tagozata. Az alkotások korábban németországi templomokat, kolostorokat és kórházakat díszítettek, ám sorsuk az elmúlt időszakban bizonytalanra vált – a feszületeket végül magyarországi, erdélyi és kárpátaljai családok, gyülekezetek, iskolák és kollégiumok fogadták örökbe.

„Néhány évvel ezelőtt egy német johannita társunk mutatott nekem egy fényképet, amelyen egy három-négyszáz éves, barokk pietà szobor volt látható. Az alkotás korábban egy olyan németországi templomban állt, amelyet már nem használt gyülekezet, ezért a szobor sorsa bizonytalanra vált. Azt kérdezte, lenne-e lehetőség nálunk, Magyarországon befogadni régi feszületeket, kegytárgyakat. Habozás nélkül igent mondtam” – idézi fel az első, Németországból érkező szobor történetét Tomcsányi Csilla, a magyarországi johanniták hölgyecsoportjának tagja. Pár hét múlva a német johanniták az alkotást – több feszülettel és egy Szűz Mária-szoborral együtt – eljuttatták Magyarországra.

A Johannita Rend Magyar Tagozata a 900 éves rendi parancsnak megfelelően – a hit védelme és a rászorulókat támogatása – olyan „örökbefogadókat” keresett, akik vállalták, hogy imádkozni fognak a feszület alatt. Az első kegytárgyaknak és feszületeknek hamarosan új otthon találtak: a Szűz Mária-szobor a főti plébániára került, a pietà pedig egy magánkézbe került helyre. Később egyre több feszület érkezett Németországból, többek között a Boden-tó melletti nagy, évszázadokon át ferences nővérek által lakott, mára átalakított kolostorból, nemrég pedig egy németországi kórházból kaptak 30–40 keresztet. Tomcsányi Csilla becslése szerint a johanniták 150–170 feszületnek kerestek és találtak új helyet az elmúlt években.

A feszületek új otthona

A művészi alkotásként is értékelhető faragványokat különböző magyarországi egyházi közösségek, oktatási intézmények és családok fogadták örökbe. A tokaji Béres Szőlőbirtok kápolnáját, a bikoli Reviczky-kúria templomát és több erdélyi kápolnát is olyan kereszt díszít, amely a johanniták segítségével talált új otthonra, de egy budapesti katolikus kollégium szobáiban, az Országúti Ferencesek egyik hittantermében, egy bakonyi lelkigyakorlatos házban, a Rezső

téri Magyarok Nagyasszonya-templomban, valamint a lőcsei katakombakápolnában is találunk Németországból származó feszületet. Kárpátalján olyan közösségek fogadhattak örökbe egy-egy keresztet, amelyek új imádkozó helyet, házi kápolnát hoztak vagy hoznak létre, és ott havonta együtt imádkoznak.

„Mindenki személyesen választhatta ki azt a feszületet, amely megszólította – hiszen a keresztekről más-más Krisztus-arcok néznek le. Különösen megérintett annak a Szűz Mária-szobornak a története, amelyet egy kedves katolikus ismerősöm fogadott be. Nem sokkal később elmesélte, hogy a szobrot elkérte tőle egy társa az asszonykörtől, akinek a férjét akkor mütözték, és

a Szűzanya közbenjárását akarta kérni. Ez a szobor azóta afféle vándor-Madonnává vált, házról házra jár, imádkoznak alatta a szeretteikért” – mondja Tomcsányi Csilla.

Bár a magyar reformátusok templomaiban, szakrális-liturgikus tereiben nem találunk feszületeket, a németországi kegytárgyaknak és kereszteknek mégis az egyetlen protestáns lovagrend magyar tagozata keresett új otthon. A johanniták 900 éves történetében az ökumené mindig fontos szerepet játszott, soha nem szakadt meg például a kapcsolat a közös gyökerekkel rendelkező protestáns rend és a katolikus máltai lovagok között – a mai napig kölcsönösen elismerik és támogatják egymás munkáját.

Johanniták: újabb projekt zárult le Kárpátalján

A magyar johanniták nemrég lezárult karitatív projektje is erről a nyitottságról, ökumenikus együttműködésről árulkodik. A Johannita Segítő Szolgálat az orosz–ukrán háború kirobbanása óta folyamatosan támogatja a kárpátaljai intézményeket és családokat, az elmúlt hónapokban pedig a helyi közösségek életében fontos szerepet játszó református lelkészeket és görögkatolikus papokat is adományokkal segítették.

Az SOS – Save our Servants, vagyis Óvjuk meg szolgálóinkat projekt keretében összesen 61 kárpátaljai református lelkésznek és 250 görögkatolikus papnak juttattak el egy-egy csomagot azért, hogy akkor is el tudják látni családjukat, ha krízishelyzetbe kerülnek. Többségük nagy családos, ezért a csomagok annyi hideg élelmiszert tartalmaztak, amely egy hónapra elegendő egy család számára, de higiéniai termékeket és gyógyszereket is csomagoltak. A beérkezett pénzügyi adományokból megvásárolták a szükséges árut, családokként összecsomagolták, kisteherautókkal átvitték a határon, és segítettek a szétosztásban – ezzel a kezdeményezéssel is igyekeztek köszönetet mondani a lelkészek hűségesebb szolgálataért. A projekt lebonyolításában a johannita lovagok és családtagjaik, barátai, önkéntesek, egy amerikai alapítvány munkatársai, valamint a Beregszászi Máltai Szeretetszolgálat is részt vett.

A Johannita Rend Magyar Tagozata

A betegek, a gyengék, az elesettek segítése és a keresztény hit védelme – közel 900 éve harcolnak ezekért az eszmékért az egyetlen protestáns lovagrend tagjai. A johannita és a máltai lovagrend közös elődje, a Keresztelő Szent Jánosról elnevezett Jeruzsálemi Ispotályos Lovagrend 1099-ben jött létre, tagjai betegek, sebesültek ápolását végezték. Az oszmán terjeszkedés miatt a 12. században katonai-betegápoló renddé vált, a jeruzsálemi királyság egyik komoly haderejének számított. A rend a reformáció idején kezdett kettéválni – a lovagok egy része a protestáns hitre tért át. A protestáns ág tartotta meg az eredeti johannita nevet, míg a Szent János-rend katolikusnak maradt másik ágát a mai napig a máltai lovagok alkotják.

Magyarországon már a 12. században megjelentek a johannita lovagok, akik számos ispotálllyal, várral rendelkeztek, de a török hódítás után szerepük kisebb lett. Hivatalosan csak 1924-ben ismerték el ismét a Johannita Rend Magyar Tagozatát, amelynek a második világháború kitörésekor már több mint száz tagja volt. 1946-ban a rend működését betiltották, a johanniták emigrációban működtek tovább, csak 1992-ben térhettek vissza Magyarországra, ám segítő szolgálatuk már 1989-ben megkezdte működését, és azóta is segít a rászorultakon.

A Johannita Rend Magyar Tagozatának sajtószolgálat

Huszonöt éves a Beregszászi Református Iratmisszió

Huszonöt évvel ezelőtt a református templom előtt minden egyes nap egy kis asztalra raktunk néhány könyvet, hogy a járókelők és a templomlátogatók választhassanak közülük. A könyvek árusításával akkor Orosz Magdolnát bízták meg, a férjem az iratmisszió koordinálásával és a könyvbeszerzéssel foglalkozott – elevenítette fel a kezdeteket Samók Zsuzsanna, a Beregszászi Református Iratmisszió egyik vezetője, aki férjével, Attilával vezeti a mára szépen kibővült könyves- és ajándék-boltot.

A kis kuckóhoz hasonló hangulatos üzletben a sok szép könyvön kívül megannyi ajándéktárgyat fedezhetünk fel. A bögréktől a horgolt játékokon át a himzett terítőig, a gravírozott órákig minden megtalálható.

– *Mióta vannak ebben a helyiségben?* – érdeklődtem tovább Zsuzsannától.

– Gyakorlatilag a kezdetektől, hiszen amikor beköszöntött a tél, nem értékesíthettük a könyveket a szabadban, ezért beköltöztünk a parókia lépcsőházába, és mind a mai napig itt vagyunk. Eleinte csak könyveket lehetett nálunk vásárolni. 2002-től bővítettük a választékot ajándéktárgyakkal, és sorra jöttek az ötletek, hogy mivel tudnánk még színesíteni a mi kis boltunkat. Előbb ígés képeslapokat, könyvjelzőket, kulcstartókat szereztünk be. Felkerestük a magyarországi keresztyén kiadókat. Ez húsz évvel ezelőtt egyáltalán nem volt egyszerű, ugyanis akkor az internet még nem volt annyira elterjedt, ezért kocsiba ültünk, hogy személyesen találkozzunk.

– *Azóta is Magyarországról szerzik be a könyveket?*

– Igen. Sok éven át csak keresztyén könyveink voltak, de amikor nyolc évvel ezelőtt felújítottuk a könyvesboltot, és egy galériát alakítottunk ki, több lett a hely. Szépirodalmi kiadványokat, mesekönyveket is beszereztünk. Nemrég létrehoztunk egy egyelőre csak interneten működő oldalt, a Kárpátalja KönyvKuckót (KKK) éppen azért, hogy különválasszuk a keresztyén könyveket a más tematikájúaktól. Ide tartoznak a regények, ifjúsági regények, mesekönyvek stb. Így most az iratmisszió neve alatt futnak a keresztyén kiadványok és minden, ami

a hithez kapcsolódik, minden más pedig a Kárpátalja KönyvKuckóhoz tartozik. A kínálatunkat a Facebookon ismertetjük, aztán a kiválasztott könyvet itt, a könyvesboltban lehet átvenni. Aki pedig nem tud személyesen eljönni hozzánk, annak elküldjük postán. Hála Istennek azt tapasztaljuk, hogy sok könyvedvelő ember van, köztük fiatalok is, akik szeretik a kezükbe venni a könyveket, érezni az illatát. Ez pedig azt bizonyítja, hogy nem mindenki az E-bookot részesíti előnyben. Rendelni is lehet nálunk, mert nem fér be ebbe a kis

taljuk, hogy sok könyvedvelő ember van, köztük fiatalok is, akik szeretik a kezükbe venni a könyveket, érezni az illatát. Ez pedig azt bizonyítja, hogy nem mindenki az E-bookot részesíti előnyben. Rendelni is lehet nálunk, mert nem fér be ebbe a kis

helyiségbe minden, amit szeretnénk. Ezért, ha egy hozzánk betérő olyasmit kér, ami éppen nincs meg a kínálatunkban, akkor azt igyekszünk beszerezni.

– *Az ajándéktárgyak hogy jutnak el a boltba?*

– Az első ajándéktárgyaink ígés beregi szöttesek, porcelán bögrék és tányérok voltak. Mára ezerféle ajándéktárgyunk van (lézer gravírozott, himzett, festett), amelyek zöme helyi kézművesektől származik. Elsőként azért említeném a férjem

kis vállalkozását, a FaBrika műhelyt, mert ez a könyvesbolt „gyereke”. Az Attila keze alatt született gravírozott ajándéktárgyakból van itt a legtöbb. És ezt még tovább fejlesztettük, hiszen a gravírozott tárgyakat horgolt virágokkal vagy festett motívummal díszítjük, tehát erre más kézművesek is rádolgoznak, így lesz egyedi az ajándéktárgy. Ezt a vásárlóink is értékelik, és erre mi is büszkék vagyunk. Fontosnak tartom felsorolni azokat a kézműveseket, akiktől most már évek óta vásárolunk. Orosz Gizella beregi szöttest, Kozár Beáta horgolt szépségeket hoz, a Dekorka kézzel festett ajándéktárgyakat, Gogola István festményeket. Biláncsik Szergej szintén festményeket és faragott lámpákat készít, Tarpai Ferenc gravírozott ajándékokat, Cseh Beáta ékszereket. A Portré Stúdió nyomtatott ígés ajándékokat, Erika és Zsolt hízműhelye hízmzett ajándékokat, Schetinina Veronika dekupázsokat, Molnár Henrietta mikrohímzéssel díszített ékszereket, Baráth Magda horgolt ékszereket, Somi Kata egyedi képeslapokat és apró díszeket. Győri Miklós fafaragásai is megtalálhatóak, míg Varga Adrienn, Kacsó Éva és Taigler Izabella horgolt plüssöket készít. Mindenki csodájára jár Antal Györgyi kereszteszes terítőinek, Gogola Éva gyertyáinak, Kurmai Irén kézzel himzett terítőinek, Tóth-Sápi Éva leven-dulás párnáinak, Kurmai István pedig 3D nyomtatást készít.

– *Mire van a legnagyobb igény?*

– Változó, azt mondanám, hogy időszakfüggő. Most például a konfirmáció és a ballagások idején az ajándéktárgyak a legkelendőbbek. Elsősorban az ígés apróságok, de a könyvek között is sokan keresgélnek, válogatnak.

– *Hogyan hatott a vállalkozásra a világvárvány, majd a harmadik éve tartó háború?*

– Volt egy álmunk, hogy egy külön Kárpátalja KönyvKuckó könyvesboltot is nyitunk, de ahogy mondja, előbb jött a Covid, aztán a háború, ezért egyelőre lemondunk a terjeszkedésről. Am ki tudja, lehet, hogy eljön még a mi időnk, és megnyithatjuk a könyvkuckót is. Addig is örülünk, hogy még vagyunk, kitartunk.

– *Hogyan hatott a vállalkozásra a világvárvány, majd a harmadik éve tartó háború?*

– Volt egy álmunk, hogy egy külön Kárpátalja KönyvKuckó könyvesboltot is nyitunk, de ahogy mondja, előbb jött a Covid, aztán a háború, ezért egyelőre lemondunk a terjeszkedésről. Am ki tudja, lehet, hogy eljön még a mi időnk, és megnyithatjuk a könyvkuckót is. Addig is örülünk, hogy még vagyunk, kitartunk.

– *Hogyan hatott a vállalkozásra a világvárvány, majd a harmadik éve tartó háború?*

Kiss Glória

Hűséggel és tetteKÉSZen

35 éves a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége:
fotókiállítás a beregszászi konzulátuson

Kereszténység és magyarság – több mint egy évezrede összetartozó fogalmak. Megalakulásakor, 35 évvel ezelőtt a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) az általa alapított Kárpát-medencei Magyarság Evangelizációjáért (KÁMME) Alapítvány tevékenysége révén azt a célt tűzte ki maga elé, hogy a Kárpát-medencei keresztény egységet szolgálja. Hogy összefogják a gondolkodó keresztény embereket, hogy előmozdítsák az evangelizációért, a kultúráért és a nemzeti egységért folytatott közös tevékenységet országos és helyi programok szervezésével.

A szervezet megalakulásának 35 éves jubileuma alkalmából fotópályázatot hirdetett *Hűséggel és tetteKÉSZen* címmel. Balassagyarmatot és Hajdúszoboszlót követően a kiállítás Magyarország Beregszászi

István, a beregszászi külképviselet ügyvivője. – Ebben jelentős szerepet játszanak a Kárpátalján alkotó keresztény értelmiségiek, akiknek teljesítménye az anyaországban is elismert. A mostani fotókiállítás betekintést enged a keresztény civilszervezet szerteágazó evangelizációs tevékenységébe, bemutatja annak küldetését, fennállása 35 évének kiragadott mozzanatait.

– Kárpátalján immár kilenc esztendeje

működik a KÉSZ – tájékoztatott Jakab Eleonóra, a szervezet helyi vezetője. – Számos állandó programmal van jelen elsősorban a beregszászi életben. Ilyen a magyar kultúra napján szervezett képzőművészeti kiállítás, a Linner-díj átadása, könyvbemutatók rendezése, magyar hadisírok és

a kiemelkedő teljesítményt nyújtott értelmiségiek sírjainak gondozása. Kívánom, hogy legyünk hűségesek családjainkhoz, közösségeinkhez, nemzetünkhöz. És ne csak szavainkban legyünk hűségesek, hűségünk mutatkozzék meg cselekedeteinkben is! Tegyük meg mindazt, amit jelen körülmények között lehet – zárta gondolatait Jakab Eleonóra.

A tárlat anyaga összesen 29 fotóból áll, amelyek országos programokhoz és KÉSZ-csoportok eseményeihez köthetők. A kiállítás természetesen nem öleli fel az egyesület teljes tevékenységét, annak csupán egy részletét villantja fel. Minden fotóhoz tartozik egy ismertető, amely számos háttérinformációt ad az érdeklődők számára, és segít még jobban megismerni a KÉSZ-t, közelebb jutni hitvallásához.

A kiállítás megnyitóját a Beregszászi Szent Kereszt Kórus (vezetője Krajnik Irén) szolgálata foglalta keretbe. Az előadás során hazafias dalok hangzottak el.

Ardai

szászi Konzulátusának Munkácsy Mihály kiállítótermében került bemutatásra.

– A magyar kormány fontos célja, hogy segítse a magyar nemzeti azonosságtudat megerősítését, a magyarság kulturális, nyelvi értékeinek megőrzését, és támogassa a magyarság szülőföldjén való boldogulását. A háború következményeinek enyhítésével egyidejűleg mindent megteszünk e nemzetpolitikai célok megvalósításáért, annak a lehetőségnek a biztosításáért, hogy a kárpátaljai magyar közösség minél nagyobb számban megmaradjon, anyanyelvükön való oktatáshoz, nyelvhasználatukhoz fűződő jogaik minél szélesebb körben érvényesüljenek, az anyaországukkal szoros kapcsolatokat ápolhassanak – hangsúlyozta megnyitó beszédében Gyebnár

„Legyen bátorságod elviselni az élet nagy fájdalmait, türelmed szembe nézni az apróbbakkal. S mikor elvégezted napi feladatodat, békében térj nyugovóra. Isten ébren virraszt.”

Victor Hugo

„Aki hajlandó körülnézni, mindenütt meglátja a virágokat.”

Henri Matisse

„A jóság erényének gyakorlása elvezet majd téged a teljes boldogsághoz.”

Szent István

„Egy gramm jó példa többet ér egy mázsá szónál.”

Szalézi Szent Ferenc

„Mitől jó egy nap? Attól, hogy képesek vagyunk meglátni a jót. Hogy örülni tudunk. És attól, hogy holnap is lesz egy nap. Lehet, hogy még jobb, mint a mai.”

Janikovszky Éva

„A hit úgy működik a gondolkodásban, mint a hajó tőkésűlya. Nem segít a haladásban, de nagyfokú stabilitást, irányítást, szilárdságot biztosít.”

Mérő László

„Gazdasági krízisekbe, erkölcsi válságokba, háborús konfliktusokba megfenneklett létünk egyetlen kitörési módja, élő hittel megfogni a bennünket teremtő, szeretettel vezetni akaró Istenünk kezét.”

Böjte Csaba

Erika és Zsolt hímzőműhelye

Családi vállalkozás – az itthon maradás lényege

Harmadik éve dűl a háború Ukrajnában. Hála Istennek Kárpátalján nem zajlanak harci cselekmények, de a sok rossz hír miatt vidékünkön is nagyon sokan elmentek. Viszont maradtak még olyan kitartó emberek, családok, akik nem adják fel, minden nehézség ellenére szülőföldjükön maradnak, mert még mindig itt látják a jövőt. Ilyen a beregszászi Komáromi Zsolt és neje, Erika, akik magánvállalkozásban igyekeznek helyt állni, és nem elhagyni otthonukat. Erről és sok másról beszélgettünk az igazán kreatív beregszászi házaspárral, akik néhány évvel ezelőtt Tesz-vesz hobbiboltot nyitottak, de már akkor is szerettek volna valami olyat, ami csakis a kézimunkáról, pontosabban a hímzésről szól.

– Gyerekkorom óta nagyon szeretek kézimunkával foglalkozni, néhány évig varni is tanultam, ezért Zsolttal együtt elterveztük, hogy belevágunk, és alapítunk egy hímzőműhelyt. Az Egán Ede Program keretében pályáztunk eszközbeszerzésre, a nyertes pályázatnak köszönhetően vásároltunk egy kisebb hímzőgépet. Megmondom őszintén, első ránézésre úgy tűnt, nem lesz egyszerű kezelni a masinát, még szerencse, hogy Zsolt jobban ért ehhez, szépen, lassan minden fortélyárárajött, és hozzáláttunk a munkához – elevenítette fel a kezdeteket Erika.

Bár munkájuk többnyire a hímzésről szól, nagyon sokszor jól jön Erikának, hogy varni is tud, hiszen például a díspárnákat előbb meg kell varni, csak azután lehet rá hímzeni. De egyébként is mindig ki kell találni valami újdonságot, mert az egyre magasabb igények is ezt kívánják.

– A kezdetekkor úgy láttuk, hiánypótló lehet ez a tevékenység – emlékezett vissza Zsolt. – Pár évvel ezelőtt nem volt konkurenciánk, alig néhányan foglalkoztak hímzéssel Kárpátalján. Aztán később többen szintén úgy döntöttek, hogy ez lesz a pénzeskereseti lehetőségük, de így sincs okunk panaszra, hála Istennek sok rendelésünk van.

Zsolt és Erika eleinte magánszemélyektől kapták a rendeléseket, ajándéktárgyakra, díspárnákra, kötényekre, bibliaborítókra, énekeskönyv-borítókra, képkeretekre hímeztek. Egy időben nagy divat volt, hogy egyszerű blúzokra kerültek a szép hímzések.

– Mivel kezdtetek, és most hol tartotok?

– A Covid-járvány idején nagyon sok hímzett maszkot készítettünk. Aztán különböző céges logókat, most éppen ballagó tarisznákra hímzünk, a hímzett pólók és a blúzok pedig sosem mennek ki a divatból. Sok mindent tud a hímzőgép, kifogástalanul utánozza a keresztszemes hímzést is, ami szintén sok ajándéktárgyra és ruhadarabra felkerülhet – magyarázta Zsolt.

Az általuk készített díszítések egyediek, ezeket általában Zsolt tervezi meg. Nem kis

munka, de a családfő szeret vele bíbelődni, és a végeredménnyel mindig meg van elégedve mind a készítő, mind a megrendelő.

– Hogyan kell elképzelni egy mintatervezést?

– Időközben még egy hímzőgépet sikerült beszereznünk, amely sokkal komolyabb, mint az előző: sokkal többet „tud”, így a

munka is jobb minőségű, szebb. Ezért úgy döntöttem, ha már ilyen jó kis gépünk van, saját tervezésű hímzéseket készítek, igaz hónapokba telt, amíg teljesen rájöttem, hogy működik a masina, autodiakta módon képeztem magam. Sokat segített az interneten található hímzőprogram, oktató videó. A felnagyított kép alapján megrajzolom a mintát, abban a formátumban mentem el, amit a hímzőgép felismer, és már mehet is a munka. Egyszer egy nagy méretű zászló kihímzése majdnem kifogott rajtam, de csak majdnem, mert odafigyeléssel néhány óra elteltével végül sikerült elkészíteni. Az alapanyag minőségére is nagy hangsúlyt fektetünk. Kizárólag százszázalékos pamutra hímzünk, illetve nyáron napszövetekre, természetesen minőségi selyemcémánkkal.

Mindeközben mind Erikának, mind Zsoltnak a családdal, vagyis a gyerekekkel is foglalkozniuk kell. A házaspárnak három gyermeke van, igaz, a legidősebb, Boglárka már kirepült a családi fészekből, de amikor lehetősége nyílik rá, siet haza.

– Bogi lányunk 21 éves, Budapesten él, a gazdasági egyetem másodikéves hallgatója. Közben már dolgozik is, elartja magát, de nagyon szeret hazajönni, mert még ő is Beregszászt tekinti az otthonának. Levente

14 éves, most fejezi a Horváth Anna Gimnáziumot, a Rezeda néptáncegyüttes tagja. A legkisebb gyermekünk, Zalán pedig most végzi a második osztályt a Beregszászi Bethlen Gábor Líceumban, és ő is nagyon szeret táncolni – avatott be a családi részletekbe Erika.

Tudjuk jól, hogy nem egyszerű manapság az itthon maradás férfiaknak. Nem kivétel ez alól Zsolt sem.

– Megmondom őszintén, számomra nap mint nap kihívást jelent az, hogy itthon vagyok, de nekem ez a legfontosabb. Nem nagyon mozdulok ki az udvarról, igyekszem magam elfoglalni, nem stresszelni, így még egy hobbinak elkezdtem hódolni. Ez pedig a kenyérsütés – árulta el Zsolt. – Raktam egy kis kemencét, ahová egyszerre kilenc kenyér fér be, és heti két alkalommal kovászos kenyeret sütök barátoknak, ismerősöknek. Korábban dolgoztam már pékségben, így egy kicsit konyítok is a dologhoz, ezért egy ideje a kenyér mellett leveles tésztából sajtos masnit is készítek, és úgy veszem észre, ez a finomság is ízlik azoknak, akik már kóstolták. A logómat is elkészítettem, Rétes világ a neve. Azért adtam ezt a nevet, mert régi álmom,

hogy egyszer legyen egy cukrászdám, ahol péksüteményeket és kávét szolgálhatok fel. Istenben hívó emberként (presbiter vagyok a beregszászi református egyházközségben) hiszek abban, hogy egyszer az álmom még valóra válik, és megnyithatom az én Rétes világot.

Példaértékű tehát a Komáromi család. Vállalkozásuk biztos pont az életükben, mert ez jelenti számukra a megélhetést, aminek köszönhetően nem kell külföldön munkát vállalniuk. És ami a legfontosabb, egy magyar családdal több, aki Beregszászon maradt, akik nem adják fel, és öreg napjaikat is itt képzelik el.

-csillag-

Balla Teréz

A szülőföld vonzatai

(Befejezés. Elejét lásd lapunk előző számaiban.)

A NAGYSZÜLŐK MÚLTJA, SORSA, ÉLETE

Nagyszüleim életéről nagyon keveset tudok. Ők maguk nem tudták nekem elmondani, mivel már öregek voltak, mikor én megszülettem. Kicsi gyerekként engem még nem érdekelt az ő sorsuk, csak a valóság.

A legidősebb nagyszülóm, apai nagyapám, Balla Zsigmond 1870-ben született Nagypaládon. Későn nősült, már 30 éves

volt, amikor elvette feleségül Virág Teréziát, aki 1881-ben született. Nagyanyám 20 éves volt, amikor férjhez ment nagyapámhoz. A családi szóbeszéd szerint tíz gyereket szült, akikből ötöt nevelt fel. A legidősebb, István 1907-ben született. A következő felnőtt kort megért gyerek, Zsigmond, Zsiga bátyám 1913-ban született. Aztán nagyapám 1914-ben, az első világháború kezdetekor – más falubeli rokon fiatalokkal együtt – kihajózott Amerikába, otthon hagyott négy vagy öt gyereket. De mire hazajött 1920-ban a trianoni nagytragédia hírére, már csak két gyerek élt. Édesapám ezután született, 1920 novemberében. Utána született még egy lány is, de ő meghalt. Aztán jött Jani bátyám 1923-ban és Jóska bátyám 1925-ben. Nagyanyám már 45 éves volt, amikor megszülte az utolsó gyermekét. Nagy sajnálatára nem maradt életben lánygyermek. Állítólag három Eszter nevű lánya is meghalt. Ezenkívül apám szerint ő már a harmadik

Sándor volt a családban, előtte két Sándort már elveszítettek, aztán volt még Pista nevű is, aki meghalt gyerekkorában. Tehát lassan összeáll a kép: három lány és három fiú meghalt, valószínűleg az akkor aktuális járványok, torokgyík, tífusz következtében.

Virág Terézia nagyanyám fiatalkoráról nem sokat tudok, de a családja regényes történetéről sokat hallottam mesélni édesapámat. Érdekes, hogy férfi létére az anyai nagyanyját emlegette gyakran. Sőt, még a dédnagyanyját is. Nagyanyámnak az anyja Szirmay Zsuzsanna volt, aki a fertőssalmási Szirmay családból származott. Az édesapja Szirmay Sándor volt. Az édesanyjával valószínűleg nem házasodhattak össze, de kereszteléskor a pap előtt Szirmay Sándor vállalta a gyermekét. Szirmay Zsuzsanna édesanyja, Köcsön (vagy Kötön) Kata édesapám elbeszélései szerint különleges jelenség volt. Én arra gondoltam, hogy a nagy kun fejedelem, Kötöny leszármazottai lehetek. Mifelénk a t hangot kicsit hátul képezve, „angolosan” d-nek ejtik, ezért a nevét nem Kötönnek, hanem Köcsönnek írták, a kiejtés szerint.

Köcsön Kata a maga idejében különleges tiszteletben állt a faluban, és ez kihatott az unokájára, vagyis nagyanyámra is. Nagyanyám nagyon büszke tartású, komoly asszony volt. Édesapám elmondása szerint a II. világháború idején, amikor mind az öt fia katoná volt, a nagyanyám, ahányszor megkondult a faluban a harang, amíg zengett, addig ő egyedül imádkozott az öt fiáért, hogy hozza őket haza a Jóisten.

Ez meg is történt: mind az öt fia hazakerült a háború vérvivatáros időszak után. Mind családot alapított.

Nagyapám, Balla Zsigmond nagycsaládból származott. Volt négy vagy öt lánytestvére, és fiú testvérei is voltak, akikkel együtt mentek ki Amerikába. Őket név szerint is ismertem: a legidősebb volt Balla Ferenc (az apjukat, a dédnagyapámat is így hívták), utána következett László, majd Zsigmond. A lányok közül az egyik, Bözsi – Erzsébet – a három fiúval szintén kiment

Amerikába csak azért, hogy a gondjukat viselje. Férjhez is ment ott, és nem jött haza. Egészen a háború utánig leveleztek, de amikor bejött a nagy szocialista/kommunista rendszer, már nem lehetett levelezni, mert nyomoztak utánuk. Nem is apám tartotta a kapcsolatot, mert őt amúgy is figyelték, mint „gyanús személyt”, hanem bátyjának, Istvánnak az idősebb lánya, Gizi levelezett Betti néninkkel. Betti néninek három lánya volt: Emma, Róza, Ibolya. Férjhez mentek ők is, de már nem tudjuk követni, hogy Amerikában milyen néven éltek. Balla nagyapámnak voltak idősebb lánytestvérei, akik férjhez mentek, és más vezetéknevű családban folytatták az életüket.

Ez volt az apai nagyszüleim rövid élettörténete. Még azért azt el kell mondanom, hogy édesapám nagyanyjának a családjában, a Szirmay családban volt egy érdekes történet.

Az 1717-es tatárjáráskor az egyik Ilona nevű lányt elrabolták a Krím-félszigetre a krími tatárok, de váltságdíj fejében később hazakerült. Ebből az eseményből regény is született. Gaal József *Szirmay Ilona* című regényében állít emléket a történetnek. A különös sorsú leány tiszteletére a családban egy gyerek mindig az Ilona nevet kapta. Az én időmben is élt Almáson egy Szirmay Ilona nevezetű rokon.

Az anyai nagyszüleim régi gazdag nemesi családból származtak, csak sajnos idővel elszegényedtek. Először egy Bányai család volt a faluban, Bányai Sándor és gyerekei. Nagyapámék szintén sokan voltak testvérek. Négy fiú volt, akiket én ismertem: nagyapám, Bányai Lajos, és volt egy Zsigmond, egy József és egy Pál nevű fiútestvére. Ezenkívül voltak lányok is, akik különböző vezetéknevű családokba férjhez mentek. Róluk csak később tudtam meg, hogy rokonok.

Bányai nagyapám, mint a legtöbb korabeli gazdag és nemes fiatalember, a huszárknál próbált valamilyen sorsot fabrikálni magának a 20. század elején. Aztán jött az első világháború, és ő is jobbnak lát- ➤

ta kimenni Amerikába. Akkoriban már ők is összeházasodtak nagyanyámmal, és volt két fiúgyerekük. Anyai nagyanyám Csele Antónia volt. Nagypám itt hagyta őt a két fiával, és mire hazajött, sajnos nem volt egy gyereke sem. A gyerekek meghaltak vagy torokgyíkban, vagy tífuszban, valamilyen járvány elvitte őket.

Anyai nagyanyám filigrán termetű, nagyon türelmetlen, „tisztá ideg” nőszemély volt. Állítólag nagyon jó módban, jó körülmények között nőtt fel, de aztán az apja „jó szíve” miatt mindenüket elárverezték. Mivel az apja, Csele Sándor kezességet vállalt valakinek a kölcsönéért, ráment minden vagyónuk, mert neki kellett a kölcsönt visszafizetni. Régen ez törvény volt. Utána egy kisebb házba költöztek egy másik utcában. Nagyanyám semmihez nem értett, csak a dirigáláshoz, a parancsolgatáshoz, mert ő ezt szokta meg. Nagypám is szeretett parancsolgatni, mivel ő meg huszár volt, de ő megszokta, hogy neki is parancsolnak, így aztán türelemmel viselte nagyanyámat.

Az az igazság, hogy nagyanyám nagyon ragaszkodott az öccséhez. Az öccse aztán elvette a cselédjüket, a szolgálólányt, és ezzel minden meg volt oldva, mert nagyanyám nyugodtan parancsolgathatott neki tovább, mivel egy portán laktak, és bejárt hozzájuk is sütni, főzni, takarítani addig, míg nem jöttek a gyerekek. Akkor aztán a fiatalasszony azt mondta, hogy neki van elég dolga otthon, két helyen nem tud helytállni. Nagyanyám ekkorra már megszülte anyámat, aki késői gyerek volt, azután született, hogy nagypám hazajött Amerikából. De mielőtt egy kicsit cseperedett, már nagyobbacska korában nagyanyám őt próbálta cselédként alkalmazni, neki osztogatta a parancsait.

Anyai nagyanyám, Csele Antónia volt a legfiatalabb nagyszülöm, ő élt a legtovább. De neki hozzám sem volt türelme, állandóan parancsolgatott, így, ha lehetett, nagyobb koromban már inkább elkerültem.

KENDER

A mi utcánk, az Almási utca, ahol felnőttem iskolás koromig az egyik legcsendesebb utca volt, de az egész falu csendes volt, mert szinte nem volt közlekedés. Kicsi gyerekkoromban az emberek gyalogosan mentek a főúton át a szomszéd faluba, Fertősalmásra. Mindig nagy érdeklődéssel figyeltem a járókelőket. Edesanyámnak

nagyon sok dolga volt otthon a ház körül. Voltak háziállatok, amiket ő gondozott. Volt zöldségeskert, voltak konyhakerti növények, krumpli, tengeri, paszuly. Sőt még arra is emlékszem, hogy kender is vetettünk. A kender ki kellett nyúni, kicsit várni kellett, amíg megfonnyadnak a levelei, és utána beáztattuk a Fok nevű kis patakocskába, ami Nagyhódos felé folydogált. Valahová a Túrba torkollott, de a Túr folyó már az országhatár másik oldalára esett.

Régen a nagyszüleim fiatal korukban még szabadon átjárhattak a szomszédos Nagyhódosra, laktak ott ismerősök, roko-

nok. A szatmári heti vásárra is arrafelé kellett elhaladni. Aztán a szüleim is jártak arra fiatal korukban, de nem szívesen beszéltek erről, biztos fájdalmas emlékek lehetnek.

Az én emlékeimben már csak szóbeli említésként szerepeltek azok a helyek, amelyek a szögesdróton túlra estek. Azokat nem láthattuk, csak hallottuk, hogy a Túrba folyik a Fok, aminek egy lapályosabb részén eltemettük az iszapba a kenderkötegeket. A pocsolyás vízben kerestünk egy alkalmas helyet, és ott betemettük kavicssal, kövekkel, sárral. Majd néhány hét múlva mentünk, megkerestük és megneztük. Edesanyám kihúzott belőle egy szálat, ami teljesen csupasz volt, a kender gyönyörűen kiázott. Ez azt jelenti, hogy a zöld része lerohadt róla, csak csupasz ágak maradtak, amik már nem zöldek, hanem fehérek voltak. Ezeket hazavittek székérral. Az udvaron felállítottuk az ég felé ágaskodó hegyes kis kupacokba, és néhány nap alatt megszáradtak a napon. Mikor megszáradtak, szép fehér, kemény száruk voltak. Ezeket kendertörővel összetörtük, kicsapkodtuk belőle a pozdorját, és maradt a szösz. Anyám hamuból főzött lúgot, ez nagyon jól kifehérítette a szöszet és meg is puhította. Utána jött a gerebenezés, a fésülés. Nagyon finom fehér szöszet kaptunk, amiből télen különböző vastagságú fonalatok fontunk, és esztovátán

(szövőszéken) házi vásznakot szőttünk. A durvábbakból zsákok lettek. Volt benne csepű is, de a csepűt is megfontuk, ebből pokrócot szőttünk. Edesanyám ügyesen megfestette színesre. Lehetett a boltban ruhafestéket venni, és azzal festettük különböző színűre a csepűből már megfont fonalat. Abból volt szőnyegként használt pokróc a szobákban. Bárhova letettük, nem a földön jártunk vagy a padlón, hanem a pokrócon. Szőttünk ágyra való pokrócot is, de azt általában régi, elnyűtt ruhákból, ami már hordhatatlan volt. Szépen felszabdaltuk hosszú darabokra, megsodortuk, így lett belőle szövésre alkalmas vastag fonalszerű dolog, amit az esztovátán meg szőttünk pokrócnak. Ezek finomabb, puhább, változatos színű pokrócok voltak. Ládára, padra, lőcára terítettük. Edesanyám soha nem volt tétlen, csak vasárnap ebéd után, délután jutott egy kis ideje az olvasásra...

Amíg egészen kicsike voltam, állandóan a nyomában jártam, később már egyedül el-el szöktem a szomszédba. Persze mindig nagy ribillió lett

belőle, mert a szüleim féltettek, hogy valami bajom esik. Egyszer annyira eltűntem, hogy órák hosszat kerestek, még a kútba is belenéztek, míg végül az utca másik oldalán találtak meg az egyik szembe-szomszédnál. Ültem a kiságyon, és frissen sült fánkot majszoltam. Az engem fánkkal elcsábító szomszéd néniem nem volt lánygyereke, csupán négy nagy fia, így a szüleim ezután már tudták, hol keressenek először. Amúgy egyre „szűkösebb” lettem, vágytam társaság után. Mivel apám elég korán megtanított számolni, megszámláltam a kerítés léceit, aztán a végén már a szomszédban kötöttem ki. Vagy megkérdeztem az éppen arra haladó embereket, hogy hova mennek. Az egyik Almásra tartó néniem egyszer már meg is egyeztem, hogy megyek vele, ha edesanyám „elenged”. Aztán ilyen kalandok után a szomszédban a nagymamájánál vendégeskedő Erzsikétől, a játszótársamtól megtudtam, hogy ő óvodába jár. Attól kezdve én is óvodás akartam lenni. El is mentem egyszer velük az óvodába, és megkérdeztem, hogy járhatok-e én is. Sajnos, ide is kérték edesanyám engedélyét. Edesanyám kénytelen volt beiratni. Pár hónapig jártam, de ősztől jött az iskola.

A képeken: Betti néni a lányaiával; az iskolai helytörténeti múzeum részlete; az utcabeli nagylányok.

A kárpátaljai magyar cserkészzet fennmaradása nem is kérdés

A Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség (KáMCSSZ) olyan biztos pont a fiatalok életében, amelyre a legnehezebb időkben is számíthatnak. Ebben a közösségben sosem marad el a vidámság, az önfelkészítés és az összetartás. A jövőben szeretnénk még több felnőttet bevonnunk a közösségbe, és létrehozni egy saját táborozási központot.

Kárpátalja legrégebbi és legaktívabb magyar ifjúságnevelő szervezete 1991-ben alakult, és azóta is rendületlenül végzi tevékenységét. Az egyik alapítót, a KáMCSSZ jelenlegi elnökét kérdeztük a háború előtti és a jelenlegi viszonyokról. Popovics Pál elmondta, a mai napig az alapító, Robert Baden-Powell (Bi-Pi) 1907-es elvei és nagy magyar követői, Teleki Pál és Sík Sándor útmutatásai alapján szervezik az itteni mozgalmat is.

– A háború előtt mivel tudták megmozgatni a fiatalokat?

– A több mint 30 éves szervezet mindig is aktívan tevékenykedett, a stabilitást a jól megfogalmazott alapelvek és nevelési módszerek adják. Mi a pártpolitikától független, vallásos ifjúságnevelésre helyezték a hangsúlyt. Nem egy klasszikus ifjúsági szervezet vagyunk – mi a jövőre építünk. Azoknak a gyerekeknek, akik hozzánk önként csatlakoznak, igyekszünk olyan közösségi, fejlődési teret biztosítani, olyan programokat kínálni, amelyek által önmagukat is jobban megismerhetik és megbecsülhetik, könnyebben megtalálják az Istenhez vezető utat, felfedhetik a saját értékeiket, rendet, fegyelmet és felelősségvállalást tanulhatnak, illetve kiépíthetik magukban a vezetői, példamutató hozzáállást.

A kárpátaljai szervezet 1991-ben kezdte a munkát, amikor is megalakították az első cserkészőrsöket Beregszászon, Csongoron, Huszton, Munkácson, Nagyszőlősen, Técsőn és Ungváron. 1991. december 15-én Munkácson került sor a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség alakuló ülésére. Egy évre rá már több mint száz cserkészszel tartották meg az első cserkész-tábor Huszton, a Tisza partján. A következő években dinamikusan nőtt a tagságuk, az 1990-es évek végére közel 800 tagot számláltak.

– 2009 óta vezeti a KáMCSSZ-t. Legutóbbi beszélgetésünkön a cserkészszövetség taglétszámát 400 főben határozta meg, és elmondta, hogy cserkészcsapatok

működtek Beregszászon, Csapon, Munkácson, Beregdédában. Kisebb közösség van még Benében, alakuló csapatokról tudni Beregrákoson és Tiszaújlakon. Jelenleg hol vannak még aktívan működő cserkészcsapatok és milyen létszámmal?

– A felsorolás még most is stimmel, de tekintsünk kicsit vissza: '91-ben, a Szovjetunió széthullása után, mondhatni adott volt a terep egy ilyen közösségszervezésre. Nagy igény volt arra, hogy a fiatalok tartozzanak valahová, programokat, minőségi elfoglaltságot kapjanak. A toborzás része tehát egyszerű volt, ezért is sikerült a kezdeti, cserkésztszti képesítést szerzett hét főből a millicentenáriumi évre több százra felduzzasztani a szövetséget. De már akkor is az volt a gondunk, ami most is: sosem volt annyi vezetőnk, hogy minden cserkésznek jelentkezőt fel tudjunk venni. Nálunk a hangsúly a kisközösségi

munkán van, ehhez kellene minél több őrsvetető, aki rendszeresen foglalkozik a gyerekekkel. Nagyon szeretnénk – és a háború előtt már voltak is rá sikeres próbálkozásaink – azokat a felnőtteket is

buzdítanék mindenkit, hogy aki szeretne rendhagyó módon, több mint száz év óta sikeresen bevált módszertan segítségével foglalkozni a gyerekek nevelésével, az keressen minket bizalommal, nem bánja meg. Ami a létszámot illeti, az első évtizedihez képest kevesebben vagyunk, de nem azért, mert kevésbé lenne népszerű a cserkészzet, hanem mert egyre több ifjúsági szervezet jött létre, nagy lett a választék, miközben a kárpátaljai fiatalok száma nem nőtt ezzel arányosan, sőt, sokan kivándoroltak.

– A háború alatt hogyan tudják támogatni a fiatalokat?

– Már a 2014-es események is megviseltek minket, akkor és most is sok felnőtt cserkész, vezető ment el. Hiányoznak, várjuk őket vissza, de nekünk most főleg azokra kell koncentrálnunk, akik itthon maradtak. Az ő számukra igyekszünk olyan programokat biztosítani – a politikai-gazdasági helyzetet figyelembe véve –, amelyek kicsit kiragadják őket a valóságból, és elfeledtetik velük a nehézségeket, illetve azt a tudatot erősítik, hogy jó itthon lenni, jó közösséghez tartozni. A háború ellenére is szervezünk csapattáborokat, folynak az őrsi foglalkozások, vannak kirándulások, tanyázások, egyéb évközi programok. A Betlehemi Békélang akció keretében minden évben eljuttatjuk a szeretet fényét a magyar közösségekhez, de a mi cserkészszövetségünk által elindított Összetartozásunk Tüze is immár hagyományosan beragyogja az egész Kárpát-medencét és még az azon túli területeket is. A program ötletgazdái-ként ezzel is emeljük és messzire visszük a kárpátaljaiak jó hírét, és jelezzük, hogy aktívak, bizakodók vagyunk.

bevonnunk, akik gyerekkorukban például nem voltak cserkészek, de most érdekelné őket a dolog. Hiszen felnőttként is cserkészsé válhat valaki, a kezdetekkor nekünk sem volt cserkész előéletünk és ismeretünk. Arra

– Mi sem támasztja alá jobban, hogy a szervezet kimagasló tevékenységet végez, mint az, hogy 2021-ben magas rangú állami elismerésben, a Kallós Zoltán Külhoni Magyarorsáért Díjban része-

■ *sült. Az ifjúságügy és a tehetséggondozás területén végzett kiemelkedő szakmai teljesítményért pedig 2023-ban megkapták a Magyar Fiatalokért Díjat is. Milyen terveik vannak a jövőre nézve?*

– Nagy álmunk, hogy legyen egy saját cserkészbázisunk a hegyekben. Ennek több funkciója lenne: táborozási, tanyázási központ, sátorozóhely, csillagtúrarpont, képzések, egyéb természetközeli programok helyszíne. A mostani időszakban, amikor elég nehéz nyugodt, szép és megközelíthető sátoztóhelyet találni, ez igen fontos lenne. Már elkészültek a tervek, ingatlant is vásároltunk a magyar kormány támogatásával, most forrásokat keresünk a megvalósításra.

– *A tervek azt jelentik, bíznak abban, hogy továbbra is fennmarad a kárpátaljai magyar cserkészlet.*

– Ez nem is kérdés. A mostani nehéz időszak nem azt jelenti, hogy abbahagyjuk a munkát vagy visszaveszünk a lendületből. A fiatalokat érdeklő a cserkészkedés, nagyon jó közösségeink vannak, és ha visszatér a békésebb időszak, még többen leszünk, de most is igyekszünk mindent megtenni azért, hogy minél jobban népszerűsítsük a cserkészletet, és felvirágoztassuk a szervezetet. Azok, akik itthon vannak, nagyon hálásak ezért a tevékenységért, és örülnek annak, hogy dolgozunk. Sokan elmentek, de vagyunk még elegenden. Sőt, azok közül is, akik elmentek, sokan, amikor csak tehetik, valamilyen formában segítik a cserkészeink életét és a szövetség munkáját, akár azzal is, hogy összefogják a Magyarországon lévő kárpátaljai cserkészeket, programokat szerveznek nekik, hiszen fontos, hogy a cserkész-közösségünk bárhol is legyen, megmaradjon. Mindenki ott teszi a dolgát, ahol van, és ahogy tud, úgy segít. De úgy gondolom, most nekünk, itt-hon maradottaknak rendkívül fontos szerepünk van abban, hogy tegyünk azért, hogy az itteniek ne borulátók legyenek, hanem higgyenek a szebb és jobb jövőben.

Tivadari

Beregszászi magyar diák a világ legjobb joghallgatói között

A beregszászi Darcsi Barbara is tagja volt annak a négyfős csapatnak, mely a legjobbak között végzett a Monroe E. Price nemzetközi médiajogi perbeszédversenyen. Az ELTE végzős joghallgatója társaival együtt bekerült a világ legjobb nyolc csapata közé, emellett az írásbeli beadványok összesített első helyezését (Best Memorials Award) is elhozták, ami eddig egyetlen európai csapatnak sem sikerült. A versenyre való felkészülésről és az oxfordi világdöntőről Darcsi Barbarával beszélgettünk.

– *Mesélj magadról, hogyan telt a gyerekkorod, milyenek voltak az iskolás éveid?*

– Beregszászban nőttem fel, az általános iskolai tanulmányaimat a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumban végeztem. Ezt követően a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetében tanultam számvitel és adóügy szakon.

– *Miért döntöttél a jog mellett a továbbtanulás során?*

– Kilencedik osztályban kerültem először közelebb a jog világhoz Nedbál Klára tanárnő által, aki jogtant oktatót a BMG-ben. A biztatásának és felkészítésének köszönhetően részt vettem az Összukrajnai Jogtan Olimpia járási és megyei fordulóján is abban a tanévben. Ezt követően folytattam tanulmányaim a Szakképzési Intézet számvitel és adóügy szakán, ahol elsősorban az adójogi tárgyak érdekeltek. Itt fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy a jogi pályára induljak. Szerettem volna olyan hivatást választani, amely szakmailag is kihívás elé állít, és közben segíthetek másokon a mindennapokban. Így kötöttem ki az ELTE jogi karán.

– *A Price Media Law MootCourt egy rangos nemzetközi verseny. Hogyan kerültél be az ELTE csapatába? Hogyan zajlott a felkészülés?*

– Az ELTE jogi kara immár 9. éve indított csapatot a Monroe E. Price nemzetközi médiajogi perbeszédversenyen. A kari kiválasztás idén kétfordulós volt, először egy médiajogi gesetet kellett megoldani írásban, ezt követően pedig egy szóbeli fordulón kellett bizonyítanunk. Miután a csapat összeállt szeptember végén, elkezdődött a hosszas jogi kutatómunka és a felkészülés a verseny írásbeli fordulójára. Két írásbeli beadványt (egy alperesit és egy felperesit) kellett írunk, amelyek kb. 70–80 oldalas angol nyelvű jogi szövegek. Miután ezeket december végén leadtuk, elkezdődött a még intenzívebb felkészülés a szóbeli fordulókra. Ebben nagyon sokat segítettek a korábbi ELTE-s versenyzők is, akik idejüket ránk áldozva meghallgatták a perbeszédeinket, és kérdéseikkel segítették a gyakorlásunkat a későbbi bírói kérdésekre való reagálásra.

– *Milyen volt a regionális válogató, és hogyan zajlott a döntő az Oxfordi Egyetemen?*

– A párizsi regionális fordulón összesített harmadik helyezést értünk el, illetve megkap-

tuk a legjobb írásbeli keresetekért járó díjat. Ennek köszönhetően továbbjutottunk az oxfordi világdöntőre, ahol már a világ minden tájáról érkező csapatokkal kellett megküzdenünk. A döntőben elsőként három csoportmérkőzés várt ránk, ahol egy amerikai és két ázsiai csapattal játszottunk. Az itt elért pontszámainknak köszönhetően sikerült bejutnunk a nyolcaddöntőbe, ahol szoros küzdelemben győztesen kerültünk ki a New York-i Benjamin N. Cardozo School of Law csapatával szemben. A negyeddöntőben a későbbi ezüstérmes Sin-

gapore Management University következett, amely szorosan bár, de megérdemelten nyerte meg a mérkőzést. Ezzel csapatunk egyetlen európai csapatként a legjobb 8 között végzett idén. Ezenkívül az írásbeli beadványok összesített első helyezését (Best Memorials Award) is mi nyertük meg, ami eddig még egyetlen európai csapatnak sem sikerült.

– *Adódott-e valamilyen nehézség vagy kihívás a verseny során?*

– Nagyon támogató közegben zajlott a felkészülésünk mind az írásbeli, mind a szóbeli fordulóra köszönhetően a remek coachainknak (dr. Gosztonyi Gergely, dr. Bálint János, dr. Góth Mária, dr. Huszár Daniella, dr. Lendvai Gergely Ferenc). A verseny során a legnagyobb kihívást az angol anyanyelvű csapatokkal játszott szóbeli forduló jelentették, azonban úgy érzem, hogy mindnyájan sikeresen helyt tudtunk állni köszönhetően a rengeteg felkészülésnek. Csapatunk sikerét a saját befektetett munkánk mellett az elmúlt években kialakult ELTE-s moot közösség támogató erejében látom. A korábbi versenyzők által összegyűjtött „kollektív tudás” és a felkészülésben való közreműködésük elengedhetetlen volt ahhoz, hogy idén ilyen sikereket érjünk el!

– *Szívből gratulálunk a versenyen elért eredményhez, és további sikereket kívánunk számokra!*

**Horváth Gabriella
Kárpátalja.ma**

Ferku Szilveszter: „... kellemes meglepetésként robbant be az életembe a fellépések sorozata”

Ferku Szilveszter neve nemrégén vált ismertté vidékünkön. A benei fiatalember különböző rendezvényeken lép fel, többnyire énekel, gitáron játszik, szaval. A napokban színészként is bemutatkozott, ami mérföldkő az életében.

– Benében születtem, ott is nevelkedtem nagycsaládban, három lánytestvéremmel, nagyszülőkkel éltünk együtt. Nem volt unalmas gyermekkorom, hiszen a két húgommal és a nővéremmel mindig csináltunk valamit. Aztán később, nagyobb korunkban is mindenből kivettük a részünket, például mindannyian aktív cserkészek voltunk. Kilencedik osztályig a helyi általános iskolában tanultam, aztán a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetében szociális munka szakon bővítettem a tudásomat. Miután ezt befejeztem, felvételiztem a Rákóczi-főiskola magyar nyelv és irodalom szakára, a BA képzési szintet már befejeztem, jelenleg magiszteri elsős hallgató vagyok. Mindeközben a filológia tanszék laboránsaként dolgozom.

– Mit csinál egy filológiai laboráns?

– A laboráns kifejezés kicsit megtévesztő, mert főként adminisztratív feladataim vannak: honlapot szerkesztek, a folyóiratunk technikai szerkesztője vagyok, illetve a képzésben megoldandó egyes feladatok is rám hárulnak. Alapvetően tetszik ez a munka, ugyanis a kollégáim és a feletteseim is pozitív emberek, jó az irodában a hangulat, a légkör. Megmondom őszintén, pár évvel ezelőtt meg sem álmogtam volna, hogy ilyen munkakörben fogok dolgozni.

Szilveszter természetesen nem éri be ennyivel, munkája és tanulmányai mellett énekel, gitározik, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház segédszínésze.

– Ki se bírnám, hogy ne foglalkozzam azokkal a dolgokkal, amelyek gyermekkorom óta érdekelnek. Ide tartozik az éneklés, a gitározás, a színészkedés. Már óvodás koromban sokat szerepeltem. Testvéreim is muzikálisak, sok zenét hallgattunk, volt egy videolejátszónk, és az *István, a király* rockoperát nagyon sokszor megnéztük, annyiszor, hogy végül megtanultuk a szöveget, és el is játszottuk otthon, magunknak.

– Számtalan alkalommal láttalak már

eddig is fellépni a főiskolán, a Pásztor Ferenc Közösségi- és Zarándokházban. Hogy kell ezt elképzelni? Felkérést kapsz egy-egy előadásra?

– Nagyon hirtelen, és természetesen kellemes meglepetésként robbant be az életembe a fellépések sorozata. Legelőször

Jakab Eleonóra, a Beregszászi Keresztény Értelmiségek Szövetségének elnöke hívott meg egy rendezvényükre. Ez még a háború kitörése előtt volt. Aztán egyre több felkérést kaptam, a főiskolán szinte az összes kulturális programon rendszeresen szerepelek. Így történt, hogy egyre többen ismertek, ismernek meg. Néhány alkalommal a test-

azt szereti, ha a szervezőknek konkrét elképzelésük van az előadást illetően, és ha esetleg olyasmit kérnek, ami nem szerepel a repertoárjában, azt igyekeznek megtanulni. Ha pedig rábízzák, mit ad elő, mindig sikerül jól választania, az alkalomhoz illő verssel vagy dallal lepi meg a közönséget.

– Nem is olyan régen a beregszászi színház színpadán is láthattunk. Mikor jött az éleatedbe ez a műfaj?

– Tinédzser voltam, a szakképzési intézet első évében csatlakoztam a Beregszászban működő színjátszó csoporthoz, amelyet Gál Natália színművész vezetett. Ahogy teltek a hetek, hónapok, egyre jobban megtetszett, és komolyabban kezdtem foglalkozni a színésszettel. Terveztem, hogy színi egyetemre felvételizem, de sajnos sok minden közbeszólt. Viszont jó dolog, hogy egy ideje segédszínészként tevékenykedhetem a beregszászi színházban, és nemrégiben be is mutatkozhatam Gál Natáliával az *Ugri meg Bugri* bábjátékban. Ez volt a debütálásom, bár korábban az *Ütött-kopott történetekben* is feltüntettem.

– Hogy érezted magad a bábjátékban?

– Nagyon jól, de bevallom őszintén, az elején kicsit izgultam, mert az első színházi fellépés mindenképp meghatározó. Ezt az előadást gyerekek nézték, és emiatt szerencsésnek is érzem magam, hiszen ők még nyitottabban állnak mindenhez. Nagy

élmény gyermekeknek játszani, mert ők kendőzetlenül kimutatják, mit éreznek. Aranyosak voltak, amikor hangosan felnevettek vagy megrémültek, hogy mi történik a főhősökkel. Jó volt látni, mennyire tetszett nekik az előadás. Az pedig számomra jelentett pluszt, hogy énekelhettem is a mesében, emiatt nekem is sokkal szerethetőbb lett a darab. Annak pedig külön örülök, hogy a nyár folyamán még nagyon sokszor lesz alkalmam színpadra lépni a mesével.

Beszélgetésünk végén Szilveszter elmondta, szereti mindazt, amivel foglalkozik, bár néha túlterheltek érzik magát. Viszont

amедdиг össze tudja hangolni a feladatait, addig párhuzamosan csinálja a segédszínészkedést, az éneklést, a fellépéseket és a főiskolai teendőit, mert így érzik az életét teljesnek, kereknek.

Hegedűs Csilla

véreimmel és a sógorommal is felléptünk már, szeretek csapatban énekelni, ezért úgy tervezem, hogy valamikor a jövőben egy együttest alapítok.

Természetesen a fellépések komoly előkészületekkel járnak. Szilveszter inkább

Túra-kerékpározás – magyar zászló alatt

Nemzetrésznünk eredeti és igen pozitív egyénisége az aknaszlatinai Takár Károly – közismert becenevén: Katyó –, aki már évtizedek óta úzi a túra-kerékpározást, és megannyi ünnepségünkre, megemlékezésünkre is kilométerek sokaságát két keréken megtéve érkezett/érkezik meg, nemzeti zászló alatt. S mintha nem fogna rajta az idő, most is ugyanolyan erővel, elszántsággal, szívóssággal és töretlen lelkesedéssel tesz meg jókora távokat, mint a rendszerváltás reményeket és csalódásokat egyaránt magával hozó éveiben. De miként lobbant fel benne az érdeklődés a túra-kerékpározás iránt?

– A túra-kerékpározás nálam a hagyományörzéssel párosul. Ezer éve, hogy a magyar nemzet hazát szerzett magának itt, a túrám során pedig nemzeti lobogónk alatt szeretném kinyilatkoztatni, hogy a kárpátaljai magyarság évezredek múlta tekint vissza. Már harminc éve, hogy így manifesztálok nemzetrésznünk jelenlétét szülőföldünkön, az ősi Verecke alatt.

– Melyek voltak az eddigi leghosszabb és legnehezebb túrái?

– A leghosszabb túrám során 22 óra alatt 430 km-t tekertem le nonstop Aknaszlatinától Hmelnickijig, ahol akkor katonai szolgálatát töltötte a kisebbik fiam, de még volt néhány hasonlóan hosszú kerekkezés és a Felvidékre és az Órvidékre is. A legnehezebb „túráként” pedig azt élem meg, ha itthon ülök – nevet fel beszélgetőtársam.

– Miként tartja magát kondícióban ahhoz, hogy ekkora távolságokat meg tudjon tenni?

– A kerékpározás kiegészítője a futás. Ezen a téren több nagy teljesítményemre is büszkén gondolok vissza. Így a Duna-futásra, amit hetven nap alatt tettem meg a nagy folyam mentén. A kétszeres Tisza-futásra a szókének mondott folyó mentén. A Budapest és Bécs közötti szupermaratonra. A 12 óráig tartó éjszakai futásomra. Az EU-kupa során Kisinyovig megtett, 123 km-es távra, mely versenyen első helyet nyertem szenior kategóriában. Emellett pedig Aknaszlatinán a bányásznapi előestéjén 12 óra alatt 126 km 720 m-t futottam le, ami három maratoni távna felel meg, s itt lettem legenda.

– Milyen pozitív élményekkel töltődik fel a túra-kerékpározás során?

– Megmutathatom, mire vagyok képes, illetve azt, hogy szívem a határok fölött átívelő szellemi Magyarorszáért dobog. Petőfi után szabadon: a magyarságért kell küzdenem, mint küzdöttek érte oly sokan, és ha kell, elvérzenem, mint elvéreztek oly sokan...

– Mire szeretné felhívni a figyelmet a

különböző rendezvényekre való elkerekkezéseivel?

– A nemzeti lobogó alatt kerékpározva hazámat, a szellemi Magyarországot, valamint szűkebb pátériámat, Kárpátalját, azon belül pedig Aknaszlatinát szolgálom.

– Hány társat toborzott magához koráb-

ban, és mit tapasztal, megváltozott-e a mai fiatalok, tinédzserek hozzáállása a hosszú távú túra-kerékpározáshoz?

– Volt egy tucatnyi tagból álló „bandériumom”, melynek tagjai mintegy húsz éven át szívóssággal, izomból, verítéket hullatva tették a patrióta kötelességüket, de már cirka öt éve utolsó kurucként hirdetem nagyobb távokon azt, hogy itthon vagyunk a Kárpátok alatt. Csak kisebb távok megtételére jön velem egy-két magyar iskolás gyerek. Miért alakult

így? Megint csak Petőfit idézve szabadon: sokaknak drágább a rongy kényelmük, mint a haza becsülete...

– Legközelebb milyen nagyobb kerékpártúrát tervez?

– A Kárpát-koszorút a nemzeti összetartozás jegyében. Hat főt szeretnék felkérni, így heten jelképeznék a hét vezért. Őt elcsatolt magyar területen haladnánk át, miközben mindegyikük földjéből vennék magunkhoz egy zacskónyit, majd a Verecke-hágón összeöntenénk azokat, s a földcsomót az utókor számára időkapszulaként elásnánk ezzel a szöveggel: „Él a magyar hite, tisztelete, becsülete és hűsége hazája, nemzete és magyarsága iránt. Mert ezer éve e nemzet itt magának hazát szerzett.” Az útvonal a következő lenne: Verecke – Felvidék – Órvidék – Délvidék – Erdély – Verecke. Ez év május 15-én indulnánk, és cirka 2000 kilométert tennénk meg mintegy két hét alatt. Remélem, sikerül megvalósítanom a tervem.

Ugocsai Mihály

A szerkesztőségől: Mint lapzártánk előtt megtudtuk,

a Kárpát-koszorú terv elmaradt, mivel Takár Károly túrájának hadköteles korú résztvevői a ukrain hadiállapot miatt nem léphették át a határt. Am megvalósul az 1128 éve történt című projektje. Augusztus 20-án Ópusztaszeren ő, valamint az Erdélyből, a Délvidékről, a Felvidékről és az Órvidékről érkező társai összeöntik az öt ősi magyar terület földjéből vett rögöket, amelyeket ezután időkapszulába zárnak az utókor számára.

Összetartozásunk Tüze

2020-ban, a trianoni békediktátum 100. évfordulóján a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség kezdeményezésére, a többi magyar cserkészszövetséggel közös szervezésben egy nagyon merész és izgalmas június 4-i összmagyar megemlékezési akciót indítottak, ez az Összetartozásunk Tüze.

A magyar cserkészek felszólították a világ magyarságát, hogy 2020. június 4-én 20.20-kor (budapesti idő szerint) mindenütt a világon, ahol magyarok élnek, gyűjtsák meg az összetartozásunk tűzét.

Popovics Pál ötletgazda, a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség elnöke felidézve a kezdeményezés indulását, elmondta: „Meggértem az unokaöcsémét, hogy csináljon hozzá egy weboldalt, ahol mindenki – magánemberként vagy szervezetként – regisztrálhat, és egy térképen

bejelölheti az általa meggyújtott tűz pontos helyét a bolygónkon. Az első évben akkora volt a kezdeményezés sikere, amit álmunkban sem gondoltunk volna. Akkor 73 országban, több mint ezer településen szerveztek tűzgyújtást, hatezer fölött volt a tűzgyújtások száma. Utána minden lehetséges fórumon kaptuk a visszajelzéseket, hogy ez milyen jó ötlet volt, és milyen kevés kell ahhoz, hogy az emberek meg tudjanak élni egy ilyen hat kontinensen átívelő összetartozás-élményt”.

A nem várt siker arra bátorította őket, hogy ez ne csak egyszeri alkalom legyen. Idén már ötödösör hirdették meg a programot, amihez most is nagyon sokan csatlakoztak: hat földrész 35 országának 621 településéről 913 tűz pontos helyét regisztrálták a honlapon. A világon mindenütt pontosan egy időben, 2024. június 4-én, magyar idő szerint 20 óra 24 perckor lobbantak fel a lángok.

(A karpataljalap.net nyomán)

A kigyósi borász az utódokat tartja a legnagyobb kincsének

Hogy kinek mi a jó bor, az teljesen szubjektív és személyes ízlés dolga. De abban talán egyetérthetünk, hogy ha fogyasztása közben megfogalmazódik bennünk a „kérek még!” érzés, akkor nem lehet rossz a felkínált nedű. Így jártunk mi is, amikor Nagy Sándor borházában kortyolgattuk az általa készített italt.

Nagy Sándor neve nem ismeretlen a Beregszászi járásban, sőt annak határain túl sem. Hisz a kigyósi nyugdíjas borai méltóak arra, hogy akár víz helyett is igyunk belőlük. A borász szerint mértékkel fogyasztva a folyékony szőlő hozzájárul az egészségünk megőrzéséhez. Nem véletlen, hogy már az ókorban a vízhiány miatt is sokszor fogyasztották az emberek, így az az élet fenntarthatóságát szimbolizálta. Később be is bizonyosodott, hogy valóban jótékony hatással van az egészségre.

– Erdemes minden cseppjét, zamátát kiélvezni. Hatásos elixír – mondja meggyőződéssel Sándor, aki az Ungvári járási Palágykomorócon született. Akkor került el otthonról, amikor megnősült.

– Arhangelszkben teljesítettem katonai szolgálatot, és amikor hazajöttem szabad-ságra, elmentem szétnézni Beregszászba, aztán megtaláltam Kigyóst, és egy kis segítséggel megismerkedtem a későbbi feleségem családjával. Visszamentem a seregbe, de miután leszereltem, szenteste már megint Kigyóson voltam, odahúzott a szívem, és a következő nyáron, 1969 augusztusában meg is esküdtünk Magdussal. Ötvennégy éve vagyunk együtt jóban-rosszban. Két gyermekünk született: Marica és Attila. A lányom a családjával Magyarországon él majdnem harminc éve, a fiúnokám, aki szintén ott él, 32 éves, a dédunokám most nyolc hónapos. A fiam Kigyós előjárója jó tizenhat éve – mesél a családjáról az idős ember.

Kiderül, először az ungvári személyforgalmi vállalatnál dolgozott szerelőként. Majd, miután Kigyóra költözött, beállt a nagybregi kolhoz szerelőműhelyébe. Ezután következett a téglagyár. Somolyogva mondja, hogy többször is megpróbálták beléptetni a pártba, de mindig sikertelenül. Viszont ez volt a kerékkötője az előmenetelének. Otthagyta a gyárat, farmvezető, majd beszerző volt. 1991-ben, a Szovjetunió széthullásakor a kolhoz is felbomlott, így ő belevágott a szőlészkedésbe.

– Már volt fél hektár lugasom. Mivel nagyon jegybe kiadták a földeket, mi is igényeltünk. Az asszony először nem akarta, de úgy voltam vele, hogy mindig meghallgattam, de azt csináltam, amit jónak láttam. Idővel ő is nagyon megszerette a szőlészetet, bár sose vallaná be. Laboránsként dolgozott Nagyberegben.

Még kicsi volt a fiúnokánk, mivel szülei Magyarországon dolgoztak, délig én, délután a feleségem pesztrálta, vittük magunkkal a szőlőbe is. Nem sokat értettem a tőkékhez, de lassanként beletanultam. És valamit jól csinálhattam, mert volt olyan

ungvári borfesztivál, ahonnan nyolc díjat hoztam el, négy aranyat, két második meg két harmadik helyet. De egy szerbiai szemléről is négy díjjal tértem haza – mondja kis büszkeséggel a hangjában.

Sándor nyolcfajta tiszta bort készít. Keverve, vagy ahogy ő mondja, házasítva, tizennyolc-tizenkilenc fajtát.

– Az igazat megvallva, a tiszta bort nem nagyon kedvelik az emberek. Erre akkor jöttem rá, amikor részt vettem egy komlói borfesztiválon. Amikor mondtam, hogy megkóstolnék egy pohár egy-két éves Cabernet-t vagy Merlot-t a hordóból, azt a választ kaptam, hogy olyan nincs. Minden bor palackozva, derítve, kezelve volt. Semmi hasonlót nem találtam a mi nedűnk és az övék között. Sajnos ma már ez a tendencia Kárpátalján is. Hogy miért nem állok be a sorba? Ha egyszer így ismernek és így is elismernek, akkor miért váltsak? Az én vevőköröm az általam készített, „kisüzemi” bort kedveli. Pedig a kisebbik lányunokám, Mariann, aki úgy néz ki, hogy az én nyomdokaimba fog lépni, kinox. Rendkívüli érzéke van a szőlőhöz. Amikor nem láttam, hogy bárkit is érdekelne ez a mesterség a családból, kezdett elmenni a kedvem az egésztől. Hetvenhét éves vagyok, nem olyan könnyű ám egyedül körbejárni a szőlőt, elkészíteni

a nedűt, amíg az asztalra kerül. De mióta Mariann segít, visszatért az energiám. Még tanul a beregszászi főiskolán nemzetközi kapcsolatok szakon, de minden szabad idejét velem tölti – ismeri el mosolyogva a hajlott korú férfi.

Két éve nincs termése, jobban mondva olyan rossz, hogy kifőzte pálinkának, vált át panaszra, mert rossz szőlőből nem lehet ám jó bort készíteni. Nem volt jó az időjárás, két éve egy permetezés tönkretette az egész birtokát. Annak a súlyát nyögi. Ötven-hatvan tőkéje teljesen kipusztult. Most szerzett be Magyarországon százötven gyökerest, hogy pótolni tudja.

Kilenc éve gondolt egyet és a régi csűr helyén épített egy borházat az udvarán. A bornak, céger kell!

– Ha valaki megkóstolná a boromat, csak nem fogom az utcán kínálni! A pincébe se vihetem le az embereket, van, hogy nagyobb esők után félíg telik vízzel. Ezért felhúztuk ezt a borházat. Akár ötven ember is kényelmesen elfér benne. De turistákat csak vagy háromszor fogadtam ott. Soha nem gondoltam volna, de több kárt csináltak, mint hasznot. Feljöttek az udvarra, mindent letapostak, letördelték a virágokat, leszaggatták a félíg érett fürtöket az udvaron a tőkéről. Ők kérdezősködni, inni meg fényképezkedni jöttek. Kiengedték a ketrecből a fiam nyulait... Beláttam, hogy nekem ehhez nincs türelmem. Azóta csak kisebb társaságokat fogadok, és rendelésre szállítok. De minden reggel benézek ide...

Amikor a kedvenc boráról kérdezzük, azt mondja, a „jó bort szereti”. Legyen az cuvée vagy Golubok, csak tiszta legyen. Az illatos fajtákat nem kedveli.

Sándor napjai nem unalmasak, a szőlő mindig ad elfoglaltságot, és a háztáji is

nagy, akad tennivaló. Legfeljebb télen nem találja a helyét, amikor pihenni kellene egy kicsit. Ugyan a lovakat, a sertéseket el kell látni akkor is, de tavasztól ősziig érzi magát igazán elemében. Hajnalban kel, megeteti az állatokat, kitararítja az ólakat, megfeji a tehenet. Ezután, még a nagy forróság előtt, kimegy a szőlőbe a kigyósi hegyoldalba, és elvégzi az aktuális munkákat. A metszést, a fürtválogatást nem bízná

senkire. Mert a jó szőlőnek nem az kell, hogy sok, hanem hogy jó minőségű legyen. A sokat úgysem tudják eladni, a jót inkább, magyarázza. Amikor már magasan jár a nap az égen, hazatér, ott várja a kert, a fólia. Magdusé a zöldség, övé a krumpli. Kivárja a legforróbb időt, majd a késő délutáni órákban még egyszer kilátogat a hegyre.

– Az udvart is le kell seperni minden reggel, soha nem tudhatom, ki tér be aznap hozzánk. Aki Nagy Sándortól vesz bort, az tudja, hogy nem holmi pancsolts lórét kap – biztosít róla.

Azt élvezzi, ha értékeli a munkáját, ha megdicsérik a hegyoldalon érlelt nedűjét. Ez élteti a református hívő embert. Csak a jó Istenről fél.

– Igyekszem nem csinálni rosszat, azzal már jót csináltam. Így élek. Az emberek sokat változtak. A politika is családokat képes szétszakítani – mondja elgondolkodva.

Az idős borász és párja az interneten keresztül tartja a kapcsolatot külföldre szakadt családtagjaival. Minden este beszélgetnek. Várják a hírt a kis dédunokáról. Sándor ezt tartja a legnagyobb vagyonának, az utódokat.

Az egyértelmű, hogy ki a főnök a gazdaságban. De hogy ki hordja a nadrágot a házban, arra nevetve válaszolja, kétség sem férhet hozzá, hogy a felesége. A konyha a neje felségterülete. Magdus sajtot is készít, amit a borhoz kínálnak. Egyszerre több is ott lóg sorban a pincében, érlelődik. Vicces, de Magdus hiába borász feleség, egy korty bort sem iszik. Pedig amikor Sándor a női borok édességét állítja be, Vermouthot, Trojandát, Cherry Brandyt készít, jó lenne, ha megízlelné egy „illetékes”, mert az édes nem az ő világa. Így aztán Mariann, Attila felesége meg a szomszédasszony a kóstoló, árulja el nekünk.

Búcsúzáskor a házigazda bevezet bennünket féltve őrzött birodalmába, a pincébe. Közben neje is csatlakozik hozzánk, sokáig ecseteli, milyen rossz, hogy nincs együtt a család. Közben az udvaron hancúrozó két kölyökkutya barátságára jelölül összevissza nyalja a kezünket. Az éppen kikelt csibéit terelgető kotlós már nem annyira barátságos, védelmezően terjeszti ki szárnyait apró kis csirkéire, mintha meg szeretné óvni tőlünk őket. Amikor elköszönünk a szépkorú házaspártól, az az érzésünk, mintha régi ismerősöktől búcsúznánk...

Magyar Tímea
Varga Brigitta felvételei

Molnár Tímea: „Az életet élvezni kell, nem a negatívumokat keresni benne”

Precíz, inkább két héttel hamarabb elkészít mindent, mintsem egy nappal később. Vallja, csak addig félünk valamitől, amíg nem ismerjük. Ha megtanuljuk, utána rájövünk, mennyivel egyszerűbb, mint gondoltuk. Semmit sem utál, a legtöbb feladathoz jókedvvel, de minimum nyitottsággal áll hozzá. Molnár Tímeával, a Bótrágyi Gimnázium tornatanárával beszélgettünk.

– Több mint 30 éve van a pedagóguspályán.

– Már alsó osztályos koromban eldöntöttem, hogy tornatanár akarok lenni. Azt szerettem a legjobban, állandóan sportoltam, számomra magától értetődő volt, hogy ezt a hivatást válasszam. Szeretem, ha sok ember van körülöttem, ha jókat nevetünk, szórakozunk. Nem bosszankodom a játék alakulásán, vagy ha esetleg veszítek, mert nekem csak az számít, hogy játszunk, élvezzük a meccset. Az életet élvezni kell, nem a negatívumokat keresni benne. Én igyekszem mindenben meglátni a jót. Hiszen mindig lesznek rossz dolgok, ez természetes. De tőlünk függ, hogy azok helyett inkább a pozitívumokra koncentrálunk-e, azokra a pillanatokra, amelyek feltöltenek, erőt adnak. Azt vallom: egyszerű élünk, de akkor nagyon. Élni kell. Mindennap.

– Messze sodorta az élet Zápszonyból.

– Kilencedik osztályba jártam, amikor kiköltöztünk Primorszk vidékére. Nem ismertem ott senkit, egyedül voltam a tanítóképzőben is, így akkoriban sokszor ismételttem magamban az egyik dicséret sorait, és a mottó is ez lett: „Mit félek? – mondom merészen: Istenem és Atyám létszen.” Ez a bizonyosság 15 éves korom óta velem van. Tudtam, a Jóisten úgysem hagyja, hogy bajom essen, van, aki vigyázzon rám, és ez megnyugtató.

– Visszajött.

– A szívem hazahúzott, és jött velem anyukám és a testvérem is. Én már akkor tudtam, hogy itt a helyem, és most már innen nem mennék sehova... Szívesen utazgatok a családommal, a jelenlegi helyzet miatt csak a lányommal és a két szép unokámmal tudok, de letelepedni nem szeretnék máshol.

– Itthon találta meg a hivatását, a párját.

– 1993-ban jöttünk vissza, rögtön munkába is álltam. Kisbégányban kezdtem, két évig tanítottam ott testnevelőként. Akkor megfogadtam, hogy a következő munkahelyem már olyan lesz, ahol van tornaterem is. Így mikor '95-ben férjhez mentem, átkerültem a szomszédos Haranglábba. Tíz évig dolgoztam ott. Később felajánlották, hogy párhuzamosan Bótrágyon is tanítsak. A lányom már ide járt iskolába, úgyhogy szívesen jöttem volna. És mint mondják, könnyű Katit táncba vinni, ha ő is akarja – úgyhogy elvállaltam a bótrágyi állást. Egy év után pedig végleg átjöttem ide, és azóta itt tanítok.

– Sosem unatkozik.

– Állandó pörgésben vagyok. Ha tehetem, legszívesebben az unokáimmal foglalkozom. Előfordul, hogy áthívom a diákjaimat sportolni, pizzázni, táncolni. Ha a lányomhoz készülök Nagydobronyba, akkor pedig motorra pattanok, és

azzal robotok át szabadon. Imádok élni, szeretem az életet és az embereket. Az élet egy csoda.

– Dühös is tud lenni.

– Akkor vagyok bosszús, ha valaki feladja. Vagy ha szándékosan bántja a másikat, főleg ha a nagyobb a kicsit, a védtelent. Olyankor kérdés nélkül a védelmére kelek, kiállok bárkiért. Alapjáraton nem szeretem a konfliktusokat, viszont ilyenkor beleállok. Jobb a békesség, de úgy hiszem, vannak olyan helyzetek, amikor fel kell vállalni a döntéseinket. Ettől függetlenül nem vagyok haragtartó, vallom: el kell engedni mindent. Lobbanékony vagyok, de amilyen hirtelen felkapom a vizet, olyan gyorsan ki is beszélem magamból a dühömet, és én azzal be is fejeztem. Nem cipelem magamban a harag terhet. Új lapot kezdek.

– Versenyszerűen is sportolt.

– A megyében többször megfordultam asztalitenisz-versenyeken úgy, hogy autodidakta módon tanultam meg pingpongozni Haranglábban. Az árvíz idején a gyerekeket kivitték Magyarországra, ahol igen megszerették a pingpongot, és miután hazajöttek, kérték, hogy játszunk itthon is. Megmutatták, mit tanultak, és mi tanárok is megszerettük, és egyre többet játszottunk. Első helyen végeztem a járási versenyeken, és a kollégámmal felkértek a Beregszászi járás képviselőjének. Lásznak csodát, Pacuk Sanyi bácsival elhoztuk párosban a második helyet. A többi versenyen, egyéniben 7. és a 4. lettem. Nagyon csodálkoztam, hiszen engem nem tanított senki a különböző technikákra, csak úgy kedvtelésből kezdtem neki. Azóta ez a szenvedélyem. Diákokat is felkészítek versenyekre, szerintem jó eséllyel indulnak. Csak hinni kell a gyerekekben, és bármire képesek!

– Biztatja a tanulókat, és rájuk ragasztja a pozitív életszemléletét is.

– Mindig arra tanítom őket, hogy harcoljanak az utolsóig. Amíg bírnak, addig ne adják fel. Még akkor sem, ha egy erősebb ellenféllel állnak szemben, mert úgyis csak a játék végén dől el, hogy ki győz. Bármikor fordulhat a kocka. Ha idegesek lesznek, és fejben feladják, akkor már veszítettek. De ha erőt vesznek magukon, koncentrálunk, akkor bármi lehet. Az asztalitenisznél is az a cél, hogy mindig csak a következő labdát üsse vissza, csak add vissza... Egyiket a másik után. Nem kell előzetesen bepánikolni, hogy nem fog menni. Arra is tanítom őket, hogy ne fordítsanak túl nagy figyelmet olyan emberek véleményére, akik nem is kompetensek abban a tevékenységben. Nem szabad, hogy hatással legyen ránk más negativitása, egyszerűen csak ki kell tűznünk a célt, és megtenni érte minden tőlünk telhetőt, még akkor is, ha mások szerint az lehetetlen.

– Önnek is van támasza.

– A párom, a lányom és az anyukám. A férjem egyben a legjobb barátom is. Az életem akkor vett nagyon pozitív irányt, amikor férjhez mentem. A párom nagyon jó ember: nem csak hisz bennem, hanem enged szárnyalni is. Ennél nagyobb boldogság pedig nem is kell.

Simon Rita

A Ficseri Gyermekstúdió nyílt napján

Színpad, jó csapat, örömjáték

A Ficseri Gyermekstúdiót több mint 25 éve Vidnyánszky Éva pedagógus indította el, majd a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színészei, Vass Magdolna és Domáreckájá Júlia élesztették újra. A 2023–24-es évad Vass Magdolna és Hecz Jázmin vezetésével kezdődött el szeptemberben, illetve ért véget május 17-én, amikor is a növények nyílt nap keretében mutatkoztak be Janikovszky Éva *Ha én felnőtt volnék* című, sok humorral fűszerezett művének színpadi adaptációjával.

„Minden gyerek tudja, még a legkisebb is, hogy rossznak lenni sokkal mulatságosabb, mint jónak lenni.” Ezzel a mondattal indul Janikovszky Éva sajátos, összetéveszthetetlen stílusú rövid, humoros története a kisgyermekkor „nehézségeiről”, az ábrándbeli felnőttkor szépségeiről. A Ficseri Gyermekstúdió tagjai ezúttal ezt a történetet adták elő igencsak nagy beleéléssel. Ami szemmel láthatólag nem esett nehezükre, hisz épp abban a korban vannak, amikor a főhőssel együtt ők sem értik, miért szólnak rájuk mindig a felnőttek, miért nem léphetnek tócsába, miért kell felvenni a kabátot, miért nem maradhatnak a játékok ott, ahol éppen vannak, miért kell a lábuk elé nézni, miért nem ehetnek édességet akkor, amikor nekik tetszik. És még megannyi kérdés foglalkoztatja őket. A felnőtt azt csinál, amit akar, a gyerekek pedig azt kell csinálnia, amit a felnőtt

ülnék a széken, hanem mindig térdelnék, fehér kesztyűs kezem végighúznám minden vaskerítésen, a fogmosó pohárban csíráztatnám a datolyamagot, megennék egy-egy nagy tábla csokit minden ebéd

előtt, és valószínűleg kézzel fogom a legyeket...” – születik meg az elhatározás a gyermekek fejében. Mert a felnőttek bármit megtehetnek: tarthatnak zsiráfot, mehetnek hátrafelé az utcán, akármekkora fagyit ehetnek, beleléphetnek a legnagyobb pocsoljába... „Nem is értem, hogy miért nem teszik meg...”

Csenge, Szilágyi Emma – ezúttal igen nagy átéléssel, ügyes színpadi játékkal tarták a nézők – szüleik, nagyszüleik – elé, miért olyan bizonytalan unalmas és fárasztó folyton jónak lenni, és szerintük miért sokkal jobb felnőttek...

Az előadás végén Sin Edina, a színház megbízott igazgatója mondott köszönetet Vass Magdolnának, Hecz Jázminnak és Rajkó Balázsnak, akik heti rendszerességgel nagy lelkesedéssel tartják a foglalko-

zásokat, illetve megköszönte a szülőknél a támogatásukat, a gyerekeknek pedig a kitartásukat. Az igazgató asszony kiemelte a gyermekstúdió munkájának fontosságát, hisz amellett, hogy összetartó közösséget kovácsol, színházszertető embereket nevel, soraiból neves színészek kerültek ki eddig is, akik nemcsak a beregszászi társulatot, de más magyar színházak mellett a Nemzeti Színház csapatát is erősítik. Pünkösöd előestéjén Sin Edina azt kívánta, hogy ezúttal is éljük meg a közösséghez tartozás örömét.

Vass Magdolna lapunknak nyilatkozva elmondta, milyen nagy öröm számára, hogy a színjátszás mellett gyermekekkel is foglalkozhat. „Én magam is sokat tanulok a gyerekektől. Nagyon örülök, hogy megértjük egymást, ez pedig azért van, mert partnereként kezeljük egymást. Ez igazi csapatmunka, sok mindent megtanulunk magunkról és a másiktól is. Ezért nem csupán a színészettel kacérkodók számára hasznosak ezek a foglalkozások, de jó hatással vannak az önismeret- és élményszerzésre, a közösségépítésre is, és erősítik a gyerekek kitartását, bátorságot adnak – vallja a színésznő, aki abbéli reményének is hangot adott, hogy a jövőben még több lelkes fiatal csatlakozik majd a most tizenegy fős csapathoz.

A Ficseri Gyermekstúdió tehetséges kis csapatának premierje – ezzel együtt az idei évad – oklevelek átadásával, hatalmas torta meg néhány óriáspizza közös elfogyasztásával, vidám együttléttel ért véget.

Marton Erzsébet

akar, nem felháborító ez? A felnőtt miért csak akkor boldog igazán, ha a gyerek jól viseli magát? Mi öröm van abban? „Én egészen másmilyen felnőtt volnék, és annyi mindennek örülnék. Először is annak örülnék, hogy azt csinálhatom, amit akarok. Ha én felnőtt volnék, akkor sosem

Janikovszky Éva nagyon sok humorral fogalmazza meg mindezt, a gyerekek szemszögéből. S a kis színészpalánták – Boca Tünde Evelin, Fazekas Petra, Kisgyőri Csenge, Kordonec Gabriella, Kosztyó Johanna, Kovács Jázmin, Kovács Zsófia, László Máté, Lőrinc Lili, Riskó

Újjáéled a Munkácsi Magyar Egylet

Művelődéstörténeti barangolások Popovics Bélával

Megújítja tevékenységét a Munkácsi Magyar Egylet, amely ismét tartalmas programokkal érdekes találkozásokkal, igényes kikapcsolódási lehetőségekkel szeretné megörvendeztetni a várost, valamint a közelebbi és távolabbi települések magyarjait – jelentették be a Munkácsy Mihály Magyar Házban megtartott találkozón.

Popovics Pál, a 2003-ban alakult szervezet ötletgazdája és egyik kezdeményezője vetítette az előadásában visszatekintett a több mint húsz évvel ezelőtti indulás időszakára, amikor is a városi kultúrházban háromezren voltak kíváncsiak Eröss Zsolt hegymászónak, a Mount Everest első magyar meghódítójának az élménybeszámolójára, és a többi híresség, Balczó András olimpiai bajnok öttusázó, a szovjet légereket megjárt Placid atya visszaemlékezésére, Dévai Nagy Kamilla, a Krónikásének Zeneiskola megalapítójának és tanítványainak műsorára. Most újra nagy szükség van a közösségi együttlétre, a közös élmények megélésére, hangsúlyozta Popovics Pál, aki együtt gondolkodásra, közös ötletelésre szólította fel a jelenlevőket.

– Az elmagányosodás és a megkeseredettség ellen a legjobb orvosság a közös-

közül csak a gízai piramisok maradtak fenn? – tette fel a kérdést *Művelődéstörténeti barangolások* című előadásának elején Popovics Béla munkácsi tanár, művelődéstörténész, aki a továbbiakban arról győzte meg a hallgatóságot, hogy akár az alexandriai világtitortonyra, Szemiramisz függőkertjére, akár az epheszoszi Artemisz templomra, Istár kapujára (Babilon) vagy a jeruzsálemi templomra gondolunk, szinte mindegyiknek megvan a maga utóélete. Hogy csak a legutóbbira emlékezzünk, a költő Dsida Jenő – aki diákkorának egy részét Beregszászon töltötte – híressé vált *Psalmus Hungaricus* c. versében, amelyben mély hitet tesz a magyarság mellett, megéneklí Jeruzsálemet.

kaptunk választ. Mert minden mindennel összefügg. Közben számos új tény birtokába jutottunk. Például megtudtuk, hogy Milánóban az egyik híres könyvtár kertjében Petőfinek egészalakos szobra áll, illetve, hogy a boldoggá avatott Salkaházi Sára nővér a múlt század harmincas éveiben Kárpátalján végzett diakóniai szolgálatot.

Az előadás végén képzeletbeli utazást tettünk Észak-Olaszországban, összeha-

sonlító jellemzést hallhattunk az ottani városokban felállított lovasszobrokról, illetve megtudhattuk, hogy ha ezeken a tájakon vezet át az utunk, mire érdemes

feltétlenül odafigyelnünk. Emellett izelítőt kaptunk a turisztikai marketing sikeres példáiból is. Veronában nem is oly rég felépült Júliák háza az erkéllyel. Előtte magának a szerelmes ifjú hölgynek az egészalakos szobra áll. Évente több millióan zarándokolnak erre a helyre, s kéri Júlia közbenjárását az égiek felé.

A találkozó végén Popovics Pál elmondta, hogy havonta-kéthavonta szeretnék alkalmakat megrendezni, amiről a szervezet közösségi oldalán

kaphatnak tájékoztatást az érdeklődők. A programok során bemutatkozási lehetőséget kívánnak biztosítani a művészet bármely ágában szárnyukat bontogató tehetséges fiataloknak.

Az est ráérős beszélgetésekkel fűszerezett agapéval zárult.

Eszenyi Gábor

ségben, a velünk hasonlóan gondolkodók körében, valamint az imádkozással eltöltött idő – hangsúlyozta Gulácsy Dániel, az egylet működése fölött védnökséget vállaló Munkácsi Református Egyházközség lelkésze.

Vajon hogyan él a mai ember emlékezetében az ókori világ hét csodája, melyek

Hogyan függ össze a gótikus építészeti stílus az európai keresztény értékrenddel, Szent Ágoston vallomása és megtérése milyen üzenetet hordoz az öreg kontinens lakói számára, honnan erednek a legismertebb Krisztus-jelek? – mindezekre az előadásból, illetve az előadás során elhangzó versrészletekből és zeneszámokból

Zubánics László

A Homonnai Drugeth család kiemelkedő nőtagjai a 16–17. században

(Befejezés. Elejét lásd lapunk előző számaiban.)

JAKUSITH ANNA

Az orbovai Jakusith család Szlavóniából Pozsega vármegyéből származott, a család egyik tagja a XV. század közepén Hunyadi János mellett vett részt a törökellenes küzdelmekben. A Győr várának alkapitányi címét elnyerő Jakusith Ferenc nevéhez fűződik a család magyarországi birtokszerzése Trencsén vármegyében. Jakusith Ferenc Oroszlánkői Miklóstól, a család utolsó férfitagjától szerezte meg az oroszlánkői váruradalmat 1576. március 21-én 16 ezer magyar aranyért. Halálát követően fia, Jakusith András örökölte birtokait.

1606-ban Habsburg Rudolf király bárói rangra emelte. Jakusith András 1607-ben vette felségül Thurzó György nádor Zsuzsanna leányát. A völegény Thurzó Györggyel feltehetően a tizenötéves háborúban került kapcsolatba, mivel mindketten harcoltak a török ellen. A család egyébként „homo novus” volt Felső-Magyarországon, azonban már ekkor jelentős birtokokkal rendelkeztek Trencsén vármegyében. Így Thurzó Györgyöt birtokpolitikai megfontolás is vezethette: a lányát egy szomszédos, a megyében erős érdekeltséggel bíró család fiához adta. Jakusith András később nagyon jó viszonyt alakított ki apósával: levelezésükből kiderül, hogy számos alkalommal elkísérte a hivatalos utazásaira, politikai tárgyalásaira is. Kilenc gyermekük született, közöttük három fiú volt. Jakusith András 1606-ban kapott bárói címet. Pruszká mezővárosa a család birtokközpontjaként működött, számos jelentős építkezést is végrehajtottak. A Jakusith család tagjai is a jezsuiták közreműködése révén tértek vissza a katolikus vallásra. Homonnai Drugeth (X.) János 1630-ban a Trencsényi vármegyei Pruszkán (Poroszkán) házasságot kötött Orbovai Jakusith Annával: „1630. 3. junii volt lakodalom Pruszkán, együtt Homonnai János urammal” – írta naplójába sógora, Révay László.

Drugeth János folytatta apja munkáját, ebben nagy segítségére volt felesége. Mindketten tagjai voltak a homonnai Gyümölcsoltó Boldogasszony (Mária) Kongregációnak, amelyben az országbíró a rektori feladatokat is ellátta. A homonnai Mária-kongregáció 1636-ban kezdte meg működését, majd 1639-ben a kollégiummal együtt Ungvárra telepedett át. A Bethlen által kikergetett jezsuitákat közösen telepítették vissza Homonnára, majd 1640-ben

Ungvárra, ahol nagy kolostort építettek számukra, illetve „becsületünkhöz illendő tisztességhez Collégiumot, melyben, kápolnán, Bibliothekán, konyhán, Safárházon, Pinczén, Refectoriumon Vestiariumon, téli közmuseumon, Infirmarian, Patikán és egyéb efféle közönséges házakon kívül, huszonnégy szerzetes ember, külön-külön féle kamarákban tághassan el lakhassék, együtt az hét Iskolákkal és azokon felyül egy öreg Auditóriummal, melly mind a

A Jakusith család címere

Poéták és Rhetorok gyakorlására heted szaka, mind pedig nyha disputatiokra, és az elmés Comoediáknak is tisztességhez játékira helyessen szolgáltatasson”.

1644-ben I. Rákóczi György hadjáratot indított a királyi országrész ellen. A hadjárat hivatalos okaként Szalárdi János krónikáiról a magyarországi vallásszabadság csorbítását jelöli meg: „az helvetica és augustana evangelica confessiók szabados gyakoroltatások végett Bocskai s Bethlen Gábor jó emlékezetű fejedelmek által lett pacificatiókban valaminémű complanatiók, igazítások voltak, azok mindenestül felforgattatván, semmiben is azokra nem hajtának, hanem mintha azokról soha semminemű végzések, hittel töltött ígéretek nem löttek volna, csak nagy szabadosan megyén vala elébb elébb a nagy persecutio, vallásbeli üldöztetés”. Az üldöztetések mellett a krónikáiról szemlélyes motivációkat is említ: „Magára és

fejedelmi házára is... főképpen a kassai generálistól, gróf Homonnai Jánostól, sok becstelen és gyalázatos szókkal terheltetett, Kocsis György lett volna neve előttte; kinek az 1636-beli törökök közé irattatott biztató, s ellene ingerlő levelei is most elérhözattak, és igen is felfordultak vala. De a mi ezeknél nehezebb, egy mocskos pasquillus is bocsáttatván ki, abban nem csak egész fejedelmi házok, de a kegyes életű és istenfélő idősb fejedelemisszony is nagy rútul és mocskosan marczongaltatván, istenes férje azt tartja vala nagy gondnak, miképen tudhatná azt eltitkolni ugy, hogy magának füleibe ne menné, igyekeztvén abból következtethető keserűségét és megegethető nyavalyáját távoztatni”. Bár Szalárdi János számos olyan információ birtokába juthatott, amelyekről az egyszerű embereknek nem volt tudomásuk, azonban tudósításának ellentmondani látszanak a Rákóczi család tagjainak (I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsanna, a későbbi II. Rákóczi György, Rákóczi Zsigmond) egymással folytatott levelezése. Ezekben semmi hasonlóval nem találkozunk, csupán tudósítják egymást a hadműveletek menetéről, illetve Homonnai Drugeth János ebben való szerepéről. Ugyanakkor mind Szalárdi krónikájából, mind pedig I. Rákóczi György leveléből (1644. augusztus 3. I. Rákóczi György Lorántffy Zsuzsannának: „Jeszenőt tegnap előtt adták meg. Homonnainé asszonyom leányával is kánálja volt Rákóczy Sigmondot, azt tudta, ott legyen; én most is kegyelmesen cselekedtünk vele, homonnai, liskai, terebesi jószágot mind megadtuk neki”) azt látjuk, hogy a fejedelem a grófné kérésére több alkalommal is kegyet gyakorol annak alattvalói részére, hiszen előbb Tokajban, majd Ungváron, illetve Jeszenőnél is engedélyezi a védők szabad elvonulását, illetve meghagyja őket birtokaikban.

Jószomszédi kapcsolatokról tanúskodik Jakusith Anna későbbi, 1649. szeptember 11-én Lorántffy Zsuzsannához írt levele is, ami a Szalárdi-féle állításokat – többek között a grófné kegyetlenkedéseivel kapcsolatosokat – kétségbe vonja, s a politikai propaganda eszközei közé sorolja. Nagy valószínűséggel a fent említett személyes okok nélkül is sor került volna a nevezett hadjáratra, hiszen I. Rákóczi György már korábban megállapodott erről a svédekkel. A Homonnai Drugeth Jánossal és feleségével kapcsolatban kifejtett „negatív propaganda” elsősorban a múltbeli eseményeknek szólhatott, amikor apja lengyel kozákokkal való 1619. évi betörése egészen más irányba terelte Bethlen Gábor hadjáratát. I. Rákóczi György saját múltbeli hibáiból tanulva állandóan figyelemmel kísérte Homonnai lépéseit, illetve lengyelországi toborzását.

Az 1644-es hadjárat kezdetén a Homonnai-birtokok közül Rákóczi kezére került az 1641-ben adományba kapott Tokaj vára és uradalma. Jakusith Anna a to-

vábbi békeség fenntartása érdekében „erős hitlevelet, valaminémiút kívánna a fejedelem főember szolgáival együtt, ollyant adott volna”, a krónikairó szerint ugyanakkor Balling János, Munkács főkapitánya azt a feladatot kapta, hogy az Ung vármegyei történéseket figyelemmel kísérje, s azokról urát időben tájékoztassa. A tájékoztatás szerint „az ungváriak nem sokat hajtván az hitlevelekre, az armáda aláérkezésekor a grófasszony valóban – üldözte volna Ungvárból a fejedelemhez hajlott evangélikus nemességet, sokakat megfogatott, borokat, buzájokat kiét Ungvárra, kiét Jeszenő váraiba takarítottatta volna... Érezné a grófasszony a dolognak fordulását, Ungvárat nem bízván magát, Jeszenőben állott volna, ott a megmaradáshoz nagyobb reménységben lehetvén”. A munkácsi főkapitány összetoboroztatta hadait „ötszáz jó gyalogot a jószágból a várhoz fegyverekkel, jó puskáikkal való szolgálatra válogatott, ... azokon kívül is hogy valahol mi jó fegyverfogható férfiak volnának a krajnákon, és mindenült a jószágban, hogy azok is a kenezek által mind felvétetnének, megparancsolta vala: kik a parancsolt órára közel háromezeren, ha nem többen, jelen levén egynehány falkonyokkal [ágyúkkal] Ungvárat megszállották vala”.

Mészáros Károly Ungvár története című munkájában ezzel kapcsolatban így ír: „midőn Rákóczy 1644-en Ungváron át Kassa felé indula hadaival, emitt ellentállásra találván az ungi főispán, s országbíró Homonnai Drugeth János részről Ungvárt erős ostromtűz alá fogta, a jezsuiták tárházát és tanodáját is összelődöztette s a szerzetes atyákat kikergette az országból, kik Kattay Zsigmond főnökkel együtt ismét Krakkóban kerestek menedéket”. Szalárdi tudósítása szerint a többségében protestáns városlakók nem tanúsítottak ellenállást. Az ostromló sereg „a vár előtt a melly öreg egyház (valószínűleg az egykori pálos kolostor épülete) vagyon belől a palánkon, annak éjszak felől való szegeletinél vettvén sánctot egy éjszaka, a kapitány onnan kezdte lövetni a vár kapujára, és a paloták ablakin csinált lövőhelyekre”, később a palánkkerítés darabjaival sikeresen betöltve az árkot az erősséget elfoglalták, és annak népeit I. Rákóczi György hűségére felekkették.

Mivel Lengyelországból az országbíró megbízásából egy kisebb csapat Homonna környékén fosztogatott, s az ott táborozó erdélyi hadakat is megtámadta, a fejedelem elhatározta a fő homonnai erősség – Jeszenő – ostromát is. A Kornis Zsigmond és Rákóczi Zsigmond által vezetett, ostromágyúkkal felszerelt sereg elkezdte löni a várfalakat „a lövészszámokat is bele állatták vala, úgy hogy virradva a várat lötetni mingyárt elkezdtek vala, s az első lövésnek golyóbisa a megírt leányok

háza ablakán bemenvén egyik leányszózonynak (ki majd kedvesebb szolgálója volna) fejét elvitte vala. Második lövés a bástyáról, honnan az urakhoz lövöldöztek vala, esett: a hol egy jó lövészszámokat haszontalanná tett vala, hogy abból azután semmi lövést nem tehetnének, és ott is embert is ölt vala. Melly miatt az asszony (Jakusith Anna) szokott házaiból alattvaló házakba költözvén, mind maga, s mind az egész várbeliek úgy megjajtektek, hogy sokáig való tartliatása felől a várnak teljességesen kétségesek volnának”. Szalárdi szerint az ostrom idején Jakusith Anna kegyetlenkedett a várban fogságban tartott protestáns foglyokkal, „öket is egynehány-

Drugeth János országbíró pecsétje és aláírása

szor ki akarta vitetni és megnyakasztatni”, egy Tunyogi Ferenc nevű Szatmár megyei nemes pedig ebéd közben végeztetett ki „minekutána a bort jó ízűen megitta volna, a mint már megparancsoltatott vala, csak mingyárt az vár eleiben kivitetek, s azonnal feje véteket. Midőn felkelnének az asztaltól az asszony szolgái, általok csak felmészárolva találattik: melly nagy kegyetlenségén asszonyoknak mind eleget csudálkoznak, s mind az becsületes nemes ember olly véletlen és méltatlan halálán eleget is busulának”.

Miután az ostrom során a vár védelmi rendszere jelentős sérüléseket szenvedett, a grófnő követeket küldött az ostromló sereg vezetőihez, amelyben szabad elvonulás fejében felajánlotta Jeszenő feladását. Amíg a fejedelem válasza megérkezett, maga az ostrom is szünetelt. I. Rákóczi György az alábbi feltételekkel egyezett bele a védők szabad elvonulásába: „a várban levő minden élést, s mindenféle muniliókat, vár erősségére való eszközöket ott hagyván, s a befogott rabokat is minden sarcfizetés nélkül békével bocsátatván, valahová akarna menni, bocsátatnék minden bánás nélkül. Ki ekképen elbocsátatott vala. Az várból pedig Balling János minden élést, lövészszámokat kiszállíttatván, és minden haszonra valót Munkácsba takaríttatván, a fejedelem parancsolatjából a várnak minden bástyái, derék épületi porral felhánytatván s haszontalanná tétetvén, pusztán hagyatott vala”. Részben a Homonnai familia fő tárházaként szereplő vár ostroma, illetve a felrobbantása lehetett

az oka annak, hogy a családi levéltár nagy része elpusztult.

Az 1644-es hadjárat következtében a Homonnai Drugeth-birtokok nagy része I. Rákóczi György fennhatósága alá került. Hogyan, milyen körülmények között került az országbíró és családja a Varasd vármegyei Klenovnikra (Szlavónia-Horvátországba), a Draskovich család várába – további kutatás feladata lesz. Az Utyeszenics-Martinuzzi-rokonsághoz tartozó trakostyáni Draskovich család jelentős szlavóniai és stájerországi birtokokkal rendelkezett, (III.) Gáspár 1624-ben luetenburgi és klenovniki szabad bárói rangot kapott, 1635-ben pedig unokatestvérével, (III.) Jánossal együtt grófi rangra emelték. Draskovich udvari pályafutása számos párhuzamot mutat Homonnai Drugeth Jánossal (illetve Batthyány Adáméval), éppen ezért valószínűsíthetjük, hogy kapcsolatuk a bécsi udvari szolgálat során vehette kezdetét. Klenovnik építése 1616–1667 között zajlott, a maga 90 szobájával az ország egyik legnagyobb kastélyának számított, így valószínűleg jutott elegendő hely a menekültek számára is. A kastélyban gyakran megfordult a szomszéd birtokos, Zrínyi Miklós is, aki a várúr lányának, Mária Euzébiának udvarolt.

Valószínűleg a Homonnai Drugeth család tagjai is részt vettek az ünnepi eseményen. Mivel időközben megkezdődtek a tárgyalások az erdélyi fejedelemséggel kötendő békéről, az országbíró saját ügyeiben többször megfordult Grazban, a stájer tartományi székhelyen. Valószínűleg Zrínyi hosszabb ideig vendégeskedett a Draskovich-udvarban, mert az I. Rákóczi Györggyel kötendő béke híre is itt érte. Az előkészületben lévő linzi béke személyesen is érintette Homonnait, hiszen többek között az 1641-ben zálogként megkapott Tokajt (Tarcallal, Ecseddel, Nagybányával és a regéci uradalommal) I. Rákóczi György birtokába juttatta volna.

Eredetileg a Zrínyi-Draskovich esküvőt 1645 őszére tervezték, ezt a feltételezést támasztja alá Homonnai Drugeth János 1645. október 3-án írt levele, amelyben arra kéri Batthyány Adámot, hogy küldené el néki énekes gyermekét: „mert itt házasulandó személyek vannak, s odaigértem” (az esküvőt végül 1646. február 11-én tartották meg Prauneken).

1645 novemberében az országbíró valószínűleg ismét Grazba tartott, amikor a határszélen hirtelen elhunyt. 1645. november 22-én a Vas vármegyei Dobra (Neuhaus) várából ír Batthyány Adámnak Jakusich Anna mint Homonnai Drugeth János országbíró özvegye. Ezt a dátumot támasztja alá Révay László naplőbejegyzése is: „22. nov. horvátországi számkivetésből kijővén szegény Homonnay János, útjában halt meg, anno 1646. 12. martii temettük szombati görög templomba apja”

► mellé”, illetve Szirmay Antal is: „Az 1645. évben arról, hogy Drugeth János gróf milyen halállal múlt ki, pusztító döghalál, vagy pedig fegyver emésztette-e el? vagy valahol számkivetésben végezte életét? nincs adatunk”. Az egykori országbíró temetéséről a „Memorabilia de templo Metropolitano ad S. Nicolaum Episc. et Confess, in Libera ac Regia civitate Tynauiia e veteribus monumentis eruta complectens” című könyvecske emlékezik, amely a 15. lapon arról tudósít, hogy: „Drugeth János gróf országbíró, Ungvárnak és Ung vármegyének örökös, Zemplén vármegyének főispánja, atyjával együtt ölomkoporsóban sirboltba téve (inchryptatus) nyugszik. Elhalt 1645. november 22-én, életének 36. évében”. Gróf Rhédey László 1655. április 12-én kelt naplóbejegyzésében írja: „*Descriptio Tyrnaviensis. 1655. ... Ebben az templomban nincs egyéb nevezetes dolog, hanem az oltárok és az temetések. Feküsznek pedig ebben ezek: ... Homonnai György, Homonnai János...*”

Jakusith Anna életének további eseményeit a történelemtudomány még nem vizsgálta részletesen, így csak a rendelkezésre álló források révén tudjuk, hogy fontos szerepet játszott az ungvári unió előkészítésében. Publikált levelei közül az utolsókat Aszalay István nádori bíróval, országbírói helytartóval váltotta. Személyes és családi kapcsolat lehetett Aszalay és a Drugeth család tagjai között, mivel több olyan eseményre is meghívást kap, ami ezt feltételezi. Jakusith Anna és Kata meghívják testvérük, György egri püspök 1649. május 4-én a pruszkai ferencesek templomában tartandó temetési szertartására. 1650. október 1-jén Nagyszombatban kelt levelében Jakusith Anna arról értesíti Aszalay Istvánt, hogy lánya, Homonnai Drugeth Klára – aki a klarisszák nagyszombati kolostorában nevelkedett – le kívánja tenni a végső egyházi fogadalmat, hogy „*az ő édes Jézusának, jegyesének holtig és azután örökké való kötelességében legyen*”.

Jakusith Anna utolsó beazonosítható levelét (Datum in Arce Terebes 14. Mártii 1651.) szintén Aszalay Istvánhoz intézte, amelyben vagyoni jogi kérdésekben próbál tanácsot kérni. A levélben egy családi, vagyoni alapú konfliktus képe rajzolódik ki: anya és fia, Homonnai Drugeth (IV.) György között. A levél megírásakor 19 esztendő (IV.) György valószínűleg saját kezébe vette birtokai és családi vagyona kezelését, s mint a levélből kitűnik, a családi tárházat (kincstár és oklevéltár) is feltörték, annak értékeit, köztük Jakusith György egri püspök hagyatékát beolvasztották.

Magyar emlékek nyomában Beregszászon I.

A kárpátaljai magyarság fővárosáról szerkesztésemben és 269 felvétellel két éve jelent meg Dalmay Árpád sajátos hangulatú, szubjektív városkalauza. A Kárpátaljai Hírmondóban a kötetről átfogó elemzés, kritika vagy bemutató nem jelent meg, csupán egy rövidebb tudósítás a megjelenéséről. Jómagam ezzel a műfajjal nem foglalkozom, na meg az érintettség okán ezt amúgy sem tehetném meg. Amire tőlem telik, az egy csokor Beregszász háborítatlanul álló magyar emlékeiből. Ezt szeretném egy sétára felfűzve letenni a Kedves Olvasó asztalára.

A város szívében

A Hősök tere melletti sétálóutca valójában a Kossuth tér (korábban: Templom tér,

Verbőczy tér, Rasin tér, Hősök tere, Felszabadulás tér). Megannyi érdekes épület tárháza. A cseh korszakban itt épült fel az egykori téglagyáros, Kont Manó palotája. Egyik érdekessége, hogy Tvaroska (Tamás) Mihály építész és író tervezte. A másik, hogy az emeleti szint sarkán álló vitéz pajzsán Beregszász címere látható.

Alatta, lenn pedig **Illyés Gyula mellszobra** áll. A költő érdekes módon kapcsolódik a városhoz. Illyés Gyula irodalmunkat egy ötagú síphoz hasonlította. Talán ő mondta ki először, hogy az anyaországi mellett a kisebbségben élő erdélyi, felvidéki, vajdasági, kárpátaljai magyarság

irodalma is az egyetemes magyar irodalom szerves része. Ezért vette fel Illyés Gyula nevét az 1984-ben a városban Dalmay Árpád vezetésével megalakult Magyar Irodalmi Klub. Abban az időben nemzeti jellegű politikai szerveződésekéről szó sem lehetett, viszont irodalmi klubok működhettek. Egész Kárpátalján ez volt az első olyan civil szervezet, amely fel merete vetni a kisebbségben lévő magyarság közéleti és politikai problémáit. Később ezt a kezdeményezést átvette Kárpátalja több más települése is. Tulajdonképpen ezeket a klubokat tekinthetjük az 1989-ben megalakult, és ma már politikai pártként működő Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség előfutárjainak.

Annak idején a beregszászi Illyés-klubról még a szovjet központi lapok is írtak, majd a budapesti *Magyar Ifjúság* című lap is. Utóbbira figyelt fel a Kőbányai Sörgyár Illyés Gyula Szocialista Brigádjának vezetője, Boráros János. A klub és a sörgyár között jó kapcsolat alakult ki. Aztán néhány „kommunista műszak” (a korabeli önkéntes, a köz javára végzett, bérezés nélküli munkanap elnevezése) alatt a megtermelt pénzből egy mellszobrot ajándékoztak a klubnak és ezzel együtt a városnak. Borbás Tibor Munkácsy-díjas budapesti szobrászművész bronz alkotását.

Csakhogy a Szovjetunióban addig

magyar emlékművek, szobrok állítását a hatóságok nem engedélyezték. Most sem lett volna ez másképp, ha egy furcsa névhasználat és a párthatalom műveletlensége vagy talán ostobasága közre nem játszik. Nevezetesen összetévesztették Illyés Gyulát a gyermekkorát Beregszászban töltő kommunista íróval, Illés Bélával. Így aztán engedélyezték a szoborállítását. Még így is hosszú huzavona előzte meg a tényleges jóváhagyást. Végül 1989. október 14-én dr. Szürös ►

► Mátyás – korábbi szovjet nagykövet, aki kilenc nappal később Budapesten a Magyar Népköztársaság Országgyűlésének elnökeként kihirdette a Magyar Köztársaságot – felavatta Illyés Gyula mellszobrát.

Az avatás igazi népünnepély volt. A rangos anyaországi valamint helyi vendégek mellett ünnepelt a város és talán az egész vidék apraja-nagyja. Előkerültek a rejtegetett magyar zászlók, és közel fél évszázad múltán köztéren először lehetett szabadon elénekelni a magyar Himnuszt és a Szózatot. A szoborral átellenben lévő sétány ennek tiszteletére Illyés Gyula nevét vette fel, Boráros Jánost és Szürös Mátyást pedig a város díszpolgárává választották. Az eseményről beszámoltak a moszkvai, kijevei és a budapesti lapok is.

A Hősök terének délkeleti sarkában áll a város nagy szülöttének, **Fedák Sárinak a szobra**. Az operettprimadonna élete végéig szeretettel emlékezett szülővárosára.

Nos, a szoborral átellenben éppen a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház, korábbi nevén Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház épülete áll. A szoborállítást a kárpátaljai születésű Szűcs Nelli, Jászai Mari-díjas színművésznő, a budapesti Nemzeti Színház tagja, a beregszászi színház egyik alapítója kezdeményezte. Az avatóünnepséget a beregszászi színház fennállásának 25. évfordulója alkalmából rendezett III. Nemzetközi Sztalker Színházi Fesztivál keretében 2018. október 26-án tartották meg.

A szoborkompozíció a miniszoborairól közismert Kolodko Mihály ungvári születésű, Magyarországon élő szobrászművész munkáját dicséri. Az életnagyságú bronz szoboralak egy négy méter magas jön mészkooszlop előtti, fehér márványpadon kínál helyet az őt meglátogatóknak. A szobor talapzatán magyar és ukrán nyelvű információs táblát helyeztek el. A baloldalon lévő táblán magyarul olvasható:

Fedák Sári, a Magyar Kormány támogatásával állíttatta a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház Jótékonyági Alapítványa
Szobrászművész: Kolodko Mihály
2018. október 26.

A főiskola szobrai

A köztéri szobrok mellett érdemes néhány zárt helyen lévő emlékjelre is felhívni a figyelmet. A Kossuth tér, s egyben Beregszász egyik legimpozánsabb épülete a Jablonszky Ferenc műépítész tervei alapján 1909-ben épült törvényszéki palota. A beregszászi királyi törvényszék az egykori kassai királyi ítélőtábla alá tartozott, joghatósága több vármegyére kiterjedt. Az eklektikus stílusú, kétemeletes, monumentális épület főhomlokzatát középen és két szélén, jön féloszlopokon nyugvó timpanonos rizalitok tagolják. Az épület nyeregtetőzete a három rizalít felett manzárdtetőbe vált át. A földszint ablakai egyenes záródásúak, fölöttük a rizalitokra is átvezetett övpárkány fut végig. Az első emelet középső ablakait timpanon teszi hangulatossá, a második emeleti ablakok viszont félkörív záródásúak. A két szint ablakait jön oszlopfővel ellátott pilaszterek tagolják.

A város büszkeségének számító palota a cseh korszakban járási hivatal, a szovjet berendezkedés után pedig előbb kaszárnya, majd műszergyár volt. A rendszerváltáskor a gyár leállt, az épület pedig pusztulásnak indult. Ilyen állapotban került a város tulajdonába. A városi önkormányzat határozata értelmében 2002-ben az épületet az 1994-ben megnyílt II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kapta meg. Ezt követően 11 évi munkával kívül-belül szépen felújították. A felújítás végén Matl Péter munkácsi szobrász lelkiismeretes és bátor munkájának köszönhetően még a régi magyar címet is visszaállították.

Az épület folyosóin két mellszobor is található. Mindkettő magyarországi alapítványok és szervezetek ajándéka. A 2007-ben felavatott bronz **Zrínyi Ilona-mellszobor** Berek Lajos szobrászművész alkotása. Var-

ga Imre karcagi mester öntötte bronzba. A mellszobrot kis jön oszlopot mintázó talapzatra állították.

A másik, a névadó **II. Rákóczi Ferencet** ábrázolja. 2008. március 26-án avatták fel. Tamáska János szobrász alkotását szintén Varga Imre öntötte bronzba. Ez is kis jön oszlopfős talapzaton kapott helyet.

A főiskola átriumában találjuk **az első rektor mellszobrát**. Fialtanár koromban

tanítványom volt a nyúlánk, mindenre nyitott Soós Kálmán, aki később dr. Soós Kálmánként a beregszászi főiskola első rektora lett. Sajnos az 1962-ben született történész nagyon fiatalon, 2011-ben adta vissza lelkét teremtetőjének. A 2016. június 14-én felavatott bronzszobra Gyórfi Lajos szobrászművész és Varga Imre bronzöntő munkája. Az alkotás monolit kötömb-talapzatára Soós Kálmán aláírását vésték. A szobor jobb oldalán egy hasonló monolit emlékkötömb áll, csiszolt lapján ez a felirat olvasható:

DR. SOÓS KÁLMÁN
KÁRPÁTALJAI MAGYAR TÖRTÉNÉSZ,
TANÁR, POLITIKUS,
ISKOLAALAPÍTÓ

A szerző tanítványa, az első rektor szobránál

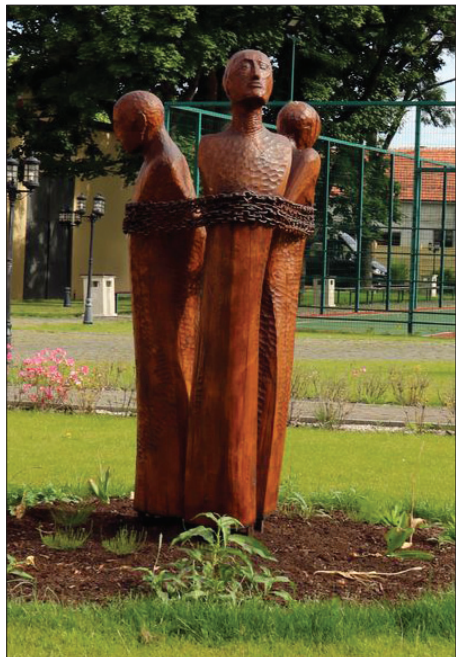
Magyar emlékek nyomában Beregszászon I.

■ Egy másik elhunyt rektor-nak, **dr. Szikura Józsefnek** (1932–2015) a főiskola udvarában 2018. november 16-án állítottak **mellszobrot**. Túri Török Tibor keszthelyi szobrászművész alkotása sűrke egyenes vonalú talapzatra került.

Nem messze a mellszobortól látható Matl Péter tölgyfából faragott hármasszoborkompozíciója. A 2021. február 25-én felavatott **Gúzsban** című alkotás a sztálini légerekbe elhurcolt férfiaknak állít emléket, a fájdalom, a tehetetlenség, a szovjet megszállás és elhurcolások borzalmainak mementója.

A városközponttól nyugat felé

A Kossuth tértől a Széchenyi (korábban *Alsó-kis, Andrássy, Fő, Horthy Miklós, Vörös Hadsereg, Lenin*) utca a vasútállomásra vezet. Az utcában a sorházak között, az 59-es házáznál egy kis sikátor vezet a beregszászi magyarság egyik központjához, az Európa-Magyar Házhoz. A Kárpátaljai

Magyar Művelődési Intézet székháza 2008-ban magyar állami támogatással épült. Udvarát számtalan magyar emlékjel őrésíti, s így valójában egy magyar emlékhellyé avanzsált. A számtalan emléktáblára nem térünk ki, de a bejáratnál balra lévő **kopjafát** mindenképpen megemlítjük. Gergely István csetfalvai faragóművész alkotása **az aradi vértanúknak** állít emléket. 2010. október 5-én avatták fel.

Az emlékhely egyetlen **szobra Munkácsy Mihályt** ábrázolja. A fehér, műkőből készült fejszobor a beregszászi ifj. Szilágyi Sándor alkotása. A Munkácsy Mihályként született festőóriás szobrát 2014.

február 20-án, születésének 170. évfordulóján avatták fel.

A Széchenyi utca tulajdonképpen a városközpontot köti össze a vasútállomással. Az utca végén jobbra kanyarodva jutunk a vasútállomás felvételi épületéhez. Beregszász az 1872-ben megnyílt Csap–Királyháza vasútvonal fontos állomása lett. Az utca jelentősége a vaspálya megépülését

követően nőtt meg, arculata megváltozott, két oldalán szép házak, paloták épültek. Az állomás felvételi épülete tipikus századfordulós, vidéki vasútállomás.

Az épület előtti tér egyetlen látnivalója az **1956-os emlékmű**. A magyar forradalom és szabadságharc emlékére Magyarország Beregszászi Konzulátusa és Beregszász városa állította. Kolodko Mihály szobrászművész alkotását 2016. november 17-én ünnepélyes keretek között avatták fel. Az emlékműkompozíció központi része két, fém-ből készült kopjafa. Az egyik, a törött a levert szabadságharcot, az álló pedig a forradalom eszmei győzelmét, a szabadság diadalát szimbolizálja.

A Kossuth-szobor

A Hősök tértől kiinduló Bohdan Hmelnickij (korábban *Akaszto, Namény, Asztélyi, Bocskai*) utca a mai ukrán–magyar határátkelő és Vásárosnamény felé vezet. A megannyi szép épület közül is

kiemelkedik az utca jobb oldalán álló szecessziós stílusú iskolaépület. Az egykori állami elemi iskola épületét a várost bemutató leírások Lechner Ödön építész alkotásaként tartják számon. Az utóbbi időben azonban egyes kutatók tudni vélik, hogy ezt az épületet minden valószínűség szerint nem ő, hanem pályatársa, Baumgarten Sándor tervezte és talán vele közreműködve Herczegh Zsigmond. Az építészpáros több iskolát is tervezett, stílusuk közel állt Lechneréhez, sőt Baumgarten közösen is dolgozott a magyar szecesszió úttörőjével. A Lechner-stílus egyik érdekes elemét, a szalagmotívumos díszítést Baumgarten és Herczegh is széleskörűen alkalmazta. Többek között ez jellemzi a beregszászi iskola díszudvaros épületét is.

Az elemi iskola épületet a kisdíákok már 1901 decemberében birtokba vették, de a hivatalos avatásra csak közel egy év múlva, 1902. október 5-én került sor. Szovjet időben hétosztályos magyar tannyelvű általános iskola lett. Majd 1954-től középiskolává minősítették. Kossuth Lajos nevét 1963-ban vette fel. Ma a magyar tannyelvű középiskola elnevezése hivatalosan Beregszászi Kossuth Lajos Líceum.

A díszudvarból lépcsősor vezet az épület kettős bejárati kapuzatához. Közöttük áll **Kossuth Lajos mellszobra**. Magyarországon

Külügyminisztériumának ajándékát, Somogyi Árpád Munkácsy-díjas szobrász bronz alkotását 1991. június 8-án avatták fel. Az ünnepélyes avatáson részt vett Katona Tamás, akkori politikai államtitkár, aki később a Kárpátaljai Szövetség elnöke is volt.

Szöveg és kép: Kovács Sándor Magyar Örökség díjas honismereti író (Folytatjuk.)

MVMSZ-tagságot szerzett a Polónyi Katalin Textilmúzeum

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola állandó kiállításaként működő Polónyi Katalin Textilmúzeum célja, hogy megőrizze és bemutassa Kárpátalja népművészetének egy szeletét.

Az intézmény 2024-ben felvételt nyert a Magyar Vidéki Múzeumok Szövetségébe (MVMSZ), besorolás szerint közérdekű muzeális kiállítóhely. Így a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum mellett ez a második kárpátaljai intézmény, amely tagja a szervezetnek.

A Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége a magyar vidéki muzeológia társadalmi elismertségéért, a vidéki múzeumügy szakmai korszerűsítéséért, megújításáért dolgozó, intézményi tagságú szervezet. Valamennyi megyei hatókörű városi múzeum mellett járasi és városi múzeumok, gyűjtemények,

határon túli múzeumok és országos múzeumok is alkotják.

A szervezet 2024. május 15–16-án tartotta tavaszi közgyűlését és konferenciáját

Kaposváron. Az új tagok, köztük a Polónyi Katalin Textilmúzeum felvételéről a 15-i közgyűlés döntött.

A rendezvényen az intézményt Gál Adél, a múzeum munkatársa képviselte, aki átvehette a tagfelvételtől szóló igazolást, a konferencián pedig előadás keretében mutatta be a múzeum történetét, működését és tevékenységét.

Forrás: Kárpátalja.ma

Kárpátaljai est a Fonóban

A Fonó Budai Zeneház szervezésében április 27-én *Együtt egymásért* címmel tartottak jótékonysági estet. A rendezvény bevételét a Kárpátalja Kulturális Örökségének és Népi Hagományainak Megőrzéséért Társadalmi Szervezet részére

ajánlották fel, amely az adományból kárpátaljai gyermekek táboroztatását biztosítja Sátoraljaújhelyen.

A program elején Váradi Levente fotóművész kárpátaljai gyűjtőútja során készített fantasztikus képeit csodálhatta

meg a nagyerdemű, melyek a kárpátaljai magyar, ruszin, román és ukrán paraszti közösségek mindennapjait mutatják be. A program elején Pál István Szalonna, az est házigazdája és édesapja, Pál Lajos beszéltek a kárpátaljai gyűjtéseikről, a Magyar Állami Népi Együttes Kárpátalja-műsorának megszületéséről, valamint a kárpátaljai zenészlét mindennapjairól, élményeiről.

Ezt követően fergeteges koncert keretében mutatkoztak be a Kárpátaljáról érkező zenekarok: a Kokas Banda, a Csipkés Zenekar, a Sodró Együttes, a Prima Volta Zenekar, a Cifra Zenekar, valamint a nagypaládi cigány táncosok és a Kárpátalja Néptáncgyűjtés is. A program első felében Szalonna és Bandája, a Magyar Állami Népi Együttes és a Forrás Néptáncgyűjtés is fellépett. A gála során a jelenlévők megizlelhették a valódi kárpátaljai virtust a népzene, a néptánc és a hagyomány által. A fellépők egymást váltva kiváló produkciókat adtak elő, melyeket szívvel-lélekkel töltöttek meg.

A szervezők elmondása alapján az esttel elsősorban a kárpátaljai közösség segítése volt a cél, másodsorban pedig szerették volna bemutatni a kárpátaljai közösség színes kulturális hagyományvilágát, mindezt anyaországi és kárpátaljai előadóművészek által.

Kőváry

Ő lesz a feleségem

Tanácsalantul álltam a régi ház előtt. Alig találtam meg, hiszen szinte mindent átépítettek már. Vagy harminc éve nem jártam a faluban. Itt nőttek fel, minden szögletét, rögét ismertem, most meg idegen embereket láttam az utcán, s a régi deszkapalánk helyén idegen színekre festett vaskerítések álltak. Rég nem áll már ott Zsuzsika mosolyogva a kiskapu előtt. Zsuzsika legalább öt évvel idősebb volt nálam, és engem már kisfiúként elbűvölt a mosolyával.

Annak idején még nem volt internet, sőt televízió sem. A gyerekek együtt bandáztak szinte egész nap. Nagyok és kicsik. A nagyok vigyáztak a kicsikre, amitől sokszor szabadultak volna, és sokszor ki is nevették őket. Ennek ellenére a kicsik a török szultánnal sem cseréltek volna, ha a társaságukban lehettek. Hiszen olyan felnőttes dolgokról beszéltek! Még a szerelemről is.

Én még kisiskolás voltam, és mindig szájatva hallgattam ezeknek a 15–16 éves kamaszoknak a történeteit, bár később rájöttem, hogy sokszor nagyokat lódítottak. Legtöbbször kártyáztak a bolt mögötti füves területen, ahol egy deszkából készült tekepálya volt, de ezt csak a felnőttek használták, vasárnaponként. Nagy megtiszteltetés volt, ha valamelyik gyereknek

megengedték, hogy állítgassa a bábukat, ha meg elküldték a szomszédos kocsmába egy üveg sörért, az maga volt a főnyeremény, mert megtarthatta a visszajárót.

A boltot két huszonéves fiú vezette, amolyan mókamesterek, akik mindenből tréfát csináltak, mindenkit lóvá tettek a faluban, akit lehetett. A boltba legtöbbször a gyerekeket küldték, alig volt még a faluban autóforgalom, meg aztán a felnőttek munka után szaladtak a kertbe, s úgy gondolták, a gyermek ügyis ráér. Aminek különösen nagy jelentősége volt akkor, ha kenyeret akartunk venni, azt ugyanis naponta egyszer hoztak, és ha azt akartad, hogy jusson, akkor már jó előre sorba kellett állni.

Egyszer édesanyám ecetért és sóért küldött el a boltba. Amikor beléptem, szépen, illedelmesen előadtam a kérésemet. A két eladó komoran nézett rám.

– Hát... ecetet, sajnos, nem tudunk adni – mondta az egyik.

– Nincs? – kérdeztem.

– Hát éppen van, de nem ajánlanám, hogy elvidd, mert teljesen megsavanyodott – hangzott a válasz.

– Én a sót sem ajánlanám – szólalt meg a másik.

– Annak mi baja lett? – kérdeztem.

– Hát abba, sajnos, beleesett a pondró – felelték.

Hazamentem és elmeséltem sikertelen vásárlásom szomorú történetét. Apám nem szólt semmit, csak felpattant a biciklijére és meg sem állt a boltig. Allítólag úgy leteremtette a két tréfás kedvű eladót, hogy még az utcán is lehetett hallani.

Szóval, ha jó idő volt, rendszerint ott bandáztunk a bolt mögött. A nagyfiúknál, ahogy ez már ebben a korban lenni szokott, rendre előkerült a szerelmi téma.

– Aztán neked van-e már szeretőd? – szegezték nekem egyszer a kérdést, s lesték, elpirulok-e.

– Hát szeretőm az még nincs – feleltem kissé restelkedve. – De azt már tudom, ki lesz a feleségem.

– Aztán ki? – néztek rám csodálkozva.

– Hát a szomszéd Zsuzsika! – vágtam rá határozottan.

Ezen úgy meglepődtek, hogy még nevetni is elfelejtettek.

– Aztán miért pont Zsuzsika? – kérdezte az egyik.

– Hát azért – mondtam –, mert amikor mosolyog, két kis gödröcske van a szája sarkában. Az pedig nagyon szép.

Zsuzsika már rég elment, és ki tudja, merre vannak, megvannak-e még azok a fiúk? Most idegen emberek járnak az utcán, és a régi deszkapalánk helyén idegen színekre festett vaskerítések állnak. Igazából nem maradt meg az egészből semmi, csak az a mosoly. De talán erre is csak én emlékszem.

Mit ér a neved?

A múlt század harmincas éveiben született Kárpátalján, amikor az Csehszlovákiához tartozott. Bár a családban alig tudott valaki szlovácul, csehül meg pláne nem, apuka azt mondta:

– Adjunk ennek a gyereknek valami szép szlovák nevet! Meg akkor már legyen a nemzetisége is szlovák. Hiszen engem is annyit piszkálnak a hivatalban a magyarságom miatt.

Igy aztán a gyermek Frantisek lett, ami szlovákul nagyon jól hangzik. Attól még otthon Ferikének, később Fecónak szólították, mert a nagymama a szlovák nevet meg sem tudta jegyezni, de persze ez a hivatalos okmányokban seholy nem szerepelt.

Telt-múlt az idő és fordult a világ. Bevonultak a magyarok, mindenüvé begyűrűzött a hazafias szellem, és a kis Frantisek papája úgy gondolta, gyorsan lépni kell. Igaza lehetett, mert a cseh hivatalnokoknak záros határidőn belül el kellett hagyniuk a vidéket. A papa tehát latba vetette minden hivatali összekötését, és a kis Frantisekből Ferenc lett, a szlovák nemzetiségből pedig magyar.

Alig telt el azonban öt-hat év, közeledtek az oroszok. Még senki nem tudta, mi

lesz ennek a vége, de azt lehetett hallani, hogy az oroszok a szlovákokat, a magyarokkal ellentétben, nem tekintik igazán ellenségnek. Így aztán a kis Ferencből megint Frantisek lett, mégpedig szlovák. Annál is inkább, mert bár Kárpátalja további sorsát illetően a köznép csak találgatott, az látszott a legvalószínűbb megoldásnak, hogy újra csehszlovák fennhatóság alá kerül.

Am nem így lett, Sztálin rátette otromba kezét a vidékre. Frantisek papának szerencséje volt, nem csupán a lágert úszta meg, mint megbízható és képzett munkaerőt tovább alkalmazták a városházán. Persze éreztették vele, hogy ez a nagy szlovákság hosszú távon, az előmenetele szempontjából nem igazán jó ajánlólevél. A szovjethatalom nem sokat bajlódott a nevekkel, a hivatalos okmányokban mindegyiket oroszra fordította, ő pedig döntött, a kis Frantisek nemcsak Fjodor lett, hanem orosz is. A félreértések elkerülése végett hamarosan beírátták a helyi orosz iskolába, ahová jobbra katonatisztek, pártfunkcionáriusok és gazdasági vezetők gyerekei jártak.

A kis Fjodor így nőtt fel, elvégezte az egyetemet, családot alapított, tisztességes karriert futott be. Am eljött a '90-es évek eleje, a Szovjetunió felbomlott, s létrejött a független Ukrajna, kebelében Kárpátaljával. Jöttek az átszervezések,

korkedvezménnyel nyugdíjazták, és élte volna kortársainak korántsem felhőtlen, de egyhangú életét.

– Apa, ez így nagyon nem jól van, én vagyok a hivatalban az egyetlen orosz, már mindenféle megjegyzéseket tesznek – jött haza egy napon a fia.

Fjodor tehát még egyszer nekiveselkedett, és ukránosította az egész családot. Így aztán belőle is Fegyir lett.

Igen ám, de a bürokrácia (és Isten) malmal lassan őrölnék. Mire ez az egész lejátszódott, Fegyir fia a családjával áttelepült Magyarországra, majd magával vitte a papát is. Az állampolgárság gyors megszerzéséhez pedig elengedhetetlennek látszott bizonyítani, hogy a család magyar. Fegyir gyorsan előszedte hát a '40-es évekből származó papírokat, hamarosan magyar lett és Ferenc.

Amikor súlyosan megbetegedett, és érezte, hogy már nincs sok hátra, behívta a fiát.

– Mindenem a tiéd lesz, bár nem gyűjtöttem nagy vagyont, de itt van ez a mappa, erre nagyon vigyázz! – mondta neki.

– Hát ebben mi van? – kérdezte az ifjabb Ferenc.

– Ebben van az összes okmány, amivel bizonyítani tudod bármelyik nemzetiségedet. Még szükséged lehet rá – mondta az öreg elhaló hangon.

Orémus Kálmán

Elismerések

Március 15-e, az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc kitörésének 176. évfordulója alkalmából kitüntetések adtak át.

* *Kossuth-díjat* kapott **Trill Zsolt** Jászai Mari-díjas színművész, kiváló és érdemes művész, drámai és komikus karaktereket egyaránt példaadó hitelességgel megjelenítő szerepművelő, kiemelkedően sikeres darabokban nyújtott felejthetetlen alakításai és értékes filmszínészi tevékenysége elismeréseként.

* A kitüntetettek között van **Pál István Szalonna** Liszt Ferenc-díjas népzenező, érdemes művész, a Hagyományok Háza – Magyar Állami Népi Együttes főigazgató-helyettese, művészeti vezetője, a Szalonna és Bandája zenekar művészeti vezetője is, aki *Magyarország Kiváló Művésze díjat* vehetett át.

* A Karmelita Kolostor dísztermében **Petneházy Gyula**, a Magyarok Kijevi Egyesületének elnöke átvette a *Magyar Érdemrend lovagkeresztje* kitüntetést Semjén Zsolttól, Magyarország miniszterelnök-helyettesétől. A laudációban hangsúlyozták, hogy a mezőgazdasági szülétségű mérnök a kijevi magyarság identitásának megőrzését szolgálja, a magyar kultúra és hagyományok továbbadása érdekében végzett több évtizedes tevékenysége elismeréseként érdemelte ki a magas kormánykitüntetést.

* A Magyar Érdemrend lovagkeresztjével tüntették ki **Barbara Piazza-Georgit**, a Magyar Máltai Lovagok Szövetsége és a Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat kommunikációs vezetőjét a szegények, elesettek és rászorulóknak érdekében különös érzékenységgel és odaadással végzett önzet-

len karitatív tevékenysége elismeréseként.

* A Rákóczi-napok keretében tartotta ünnepi ülését a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudomány Tanácsa, ahol Orosz Ildikó elnök és Cserniczkó István rektor átadták az intézmény által alapított elismeréseket. *Rákóczi-díjat* **Vaszil Roszul**, a Kárpátaljai Megyei Köznevelési Főosztály egykori vezetője, *Tomcsányi Hűségdíjat* **Husztó Ilona**, a Filológia Tanszék Angol Tanszéki Csoportjának docense és **Margitics Katalin**, a Filológia Tanszék Ukrán Tanszéki Csoportjának docense, *Rákóczi-főiskoláért* emlékéremet **Csatáry György**, a Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék vezetője és **Bárány Erzsébet**, a Filológia Tanszék Ukrán Tanszéki Csoportjának docense kapott.

* Odaitölték a 2024-es Táncház-díjat és Táncház-érmeket. Az elismeréseket

a 43. Országos Táncháztalálkozó és Kirakodóvásár gálaműsorán adták át a Papp László Budapest Sportarénában. Kárpátaljáról **Várady Enikőt**, a Kárpátalja Néptáncgyűjtés, a beregszászi Rzedza Folkműhely, illetve a Sodró együttes vezetőjét *Táncház-érmével* díjazták.

* A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) XXXIV. közgyűlésén Milován Sándor tiszteletbeli elnök és Gulácsy Géza alelnök átadta a *KMKSZ Hűségdíját* **Barta Ferencnek**, aki 28 éve a Beregszomi Alapszervezet elnöke, 2020-tól a KMKSZ Választmányának tagja. *Fodó Sándor-díjat* kapott **dr. Vizauer Zsolt** beregszászi gyermekorvos, **Schink István**, a Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Középiskola igazgatója, fizikatanár és **Sápi Zsolt**, a badalói és a macsolai református gyülekezet lelkipásztora.

Fodó Sándor-ösztöndíjat vehetett át **Pallagi László**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 6. évfolyamos földrajz mesterszakos hallgatója, a beregszomi iskola történelem-földrajz-ökológia tanára, szakszervezeti elnök.

* A Kulturális és Innovációs Minisztérium a Nemzeti Tehetség Program keretében **Schink István**, a Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Középiskola igazgatója részére kiemelkedően eredményes és áldozatos tevé-

kenysége elismeréseként a *Bonis Bona – A Nemzet Tehetségeiért Díjat* adományozta.

* A Magyar Kórházszövetség (MKSZ) által 2010-ben alapított *Dr. Ajkay Zoltán Emlékdíjat* annak a kórházi vezetőnek ítélik oda, aki a legszínvonalasabb előadást tartja a szövetség kongresszusán. A szakmai bírálóbizottság véleménye alapján a díjat idén **dr. Biró Erzsébet**, a Kárpátaljai Megyei Gyermekorvosok Igazgatója érdemelte ki *Egészségügyi ellátás a háború árnyékában Kárpátalján* című előadásával, melyben körültekintő alapossággal, plasztikusan és az érzelmeket is megmozgatva mutatta be a háború sújtotta Ukrajna magyarok által lakott megyéjében, Kárpátalján a sebesültellátás és gyermekegészségügy mindennapjait.

* A *Civil Díj legígéretesebb új szervezet* kategóriájában díjazták a **Bona Fide Jótékonyági Alapítványt**. A díjat a NIOK Alapítvány azzal a céllal hozta létre, hogy felhívja a figyelmet a kiemelkedő eredményeket elérő, innovatív és példamutató civil kezdeményezésekre. A kárpátaljai Kurtyák Szobogyan Csilla vezette alapítvány az Ukrajnából Magyarországra menekülteket segíti, valamint a menekülteket befogadó közösségeket és hivatalokat. A szervezet információnyújtásban, koordinációban, oktatásban, továbbképzésben és ügyintézésben is támogatja az érintetteket.

* Munkája elismeréseként *Pro Natura Emlékplakettet* kapott a nagydobronyi születésű **dr. Szanyi Szabolcs**, a PAPILÍO – Természet- és Környezetvédelmi Egyesület elnöke. A szakmai elismerést azon személyeknek, illetve szervezeteknek adományozza az Agrárminisztérium, akik a természetvédelem területén különösen kiemelkedő tevékenységet folytatnak. Dr. Szanyi Szabolcs, a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság, Élelmiszer- és Környezetgazdálkodási Kar Növényvédelmi Intézetének egyetemi adjunktusa Kárpátalja veszélyeztetett biológiai sokféleségének feltárásában, a természeti értékek megőrzését elősegítő környezetkímélő növényvédelmi módszerek kidolgozásában és alkalmazásában elért eredményeiért vehette át az elismerést.

Gratulálunk a kitüntetetteknek!

Gratulálunk a kitüntetetteknek!

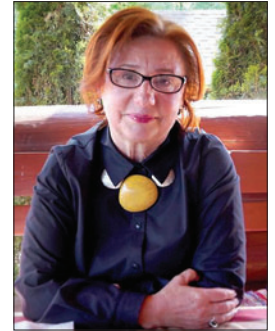
Gratulálunk a kitüntetetteknek!

Gratulálunk a kitüntetetteknek!

Gratulálunk a kitüntetetteknek!

Gratulálunk a kitüntetetteknek!

Gratulálunk a kitüntetetteknek!

MÁRCIUS

Március 1. A Perényi Kultúrkúriában került sor a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Oktatás és pedagógiai tudományok, valamint Számvitel és adóügy szakok hallgatóinak diplomaátadó ünnepségére.

Március 1–2. Tulipános Hangszeres és Oktatói Napokat szervezett a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola, amelynek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont.

Március 2. A Kárpátaljai Hazajáró Egylet családbarát túrát szervezett a Vojevodin-vízeséshez. A túravezető Molnár Sándor, az egyesület alelnöke volt.

Március 1–3. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség megtartotta a szórványvidéken oktatók konferenciáját, amelynek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont. A háromnapos programsorozat témája a színjátszás, bábozás a magyar nyelv fejlesztésére a szórványvidéken.

Március 8. A Kárpátaljai Hazajáró Egylet a beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégiumban Varga Csaba nagyváradi hegymászóval szervezett találkozót, aki jelenleg a legtöbb nyolcezres csúccsal rendelkező élő magyar hegymászó. Előadása után a fiatalember bemutatta a Nanga Parbat meghódításáról készített rövidfilmjét, majd az érdeklődők feltehették kérdéseiket.

Március 9. A Kárpátaljai Hazajáró Egylet gyalogtúrát szervezett a Keleti-Besztek legmagasabb csúcsára, az 1408 m magas Pokolbércre (Pikuj). A túravezető Vezsdel László, az egyesület elnöke volt. A túrán több mint harmincan vettek részt, a kárpátaljai hazajárókkal tartott Varga Csaba hegymászó is.

Március 10. A Mathias Corvinus Collegium (MCC) Beregszászi Képzési Központja a nőnap alkalmából *Mindennapok művészete* címmel szervezett kerekasztal-beszélgetést. Az eseményen dr. Koncz Zsófia parlamenti államtitkár, az Energiaügyi Minisztérium miniszterhelyettese, valamint dr. Illés Boglárka országgyűlési képviselő, a Fidelitas korábbi elnöke mesélt a karrier és a harmonikus családi élet közötti egyensúlyról, mindarról, hogyan lehet nőként sikeresnek lenni a karrierben és a családi életben egyaránt. A program szervezője és a beszélgetés moderátora Dobsa Németh Beáta, az MCC Beregszászi Képzési Központjának vezetője volt.

Március 11. Szerhij Lakatos festőművész *A formák szintézise* elnevezésű kiállításának a Munkácsy Mihály Magyar Ház adott otthont.

Március 14. Magyarország Ungvári Főkonzulátusa és Beregszászi Konzulátusa nemzeti ünnepünk alkalmából a beregszászi Pásztor Ferenc Közösségi- és Zarándokházban mutatta be Magyar Árpád István csapi születésű kijevei festőművész *Petőfi Sándor és kortársai* című reprezentatív kiállítását.

Március 15. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete immár hagyományos alkotói pályázatot hirdetett tagcsaládjai számára a nemzeti ünnep alkalmából. A „*Talpra magyar!*” című pályázatra idén 166 pályamunka érkezett be. A díjátadó ünnepségre Beregszászon, a Pásztor Ferenc Közösségi- és Zarándokház kiállítótermében került sor.

Március 15. Az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc kitörésének évfordulóján az orosz–ukrán háború miatt csendes koszorúzás zajlott le a hagyományos emlékhelyeken – Ungváron, Munkácson, Beregszászon, Nagyszőlősen, Tiszabökényben, Técsőn, Visken, Aknaszlatinán és más településeken a helyi magyarság képviselőinek szervezésében.

* *A Most vagy soha!* című Petőfi-film bemutatójával zárult a KMKSZ az 1848–49-es szabadságharc és forradalom 176. évfordulója alkalmából szervezett rendezvénysorozata. A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházzal közösen tartott eseményre a Rákóczi-főiskola átriumában került sor.

Március 16. Nagydobronyban, a Három Ász hotel-étterem rendezvénytermében az Orfeum Vándorszínpad fergeteges operettgálával lepte meg a több mint 300 nézőt, akik Ungvártól Nagyszőlősig képviselték a helyi magyarságot. Oszvald Marika Kossuth- és Jászai Mari-díjas magyar színésznő, operett énekes, érdemes művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja, Kalocsai Zsuzsa Jászai Mari-díjas operettprimadonna, színésznő, érdemes művész, valamint Bálint Csaba tenorénekes örökzöld slágerekkel ajándékozták meg a közönséget. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc kezdetének 176. évfordulója alkalmából az ünnepi esemény az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség szervezésében zajlott le. Köszöntőt mondott az est házigazdája, dr. Zubánics László elnök. Közreműködött az eszenyi Ritmus néptáncgyűttes (művészeti vezetője Szabó Tibor).

Március 16. Gyalogtúrával egybekötött családbarát honismereti kirándulást szervezett a Kárpátaljai Hazajáró Egylet, amelynek keretében megnézték a kendereskei Feszty-kilátót, majd a podheringi csata helyszínén fejet hajtottak az 1848–49-es szabadságharc és forradalom hősei előtt, az emlékmű talapzatán elhelyezték a megemlékezés koszorúját. Ellátogattak a Nyírhalom település közelében található arborétumba, ahol kellemes sétát tettek a növényritkaságok között. A nyírhalmi arborétumot 1957-ben hozták létre, ma közel 300 különböző növényt találunk meg itt. Ezután felkapaszkodtak a Munkács mellett lévő Lovácska-hegyre, ahonnan csodás rálátás nyílik a városra, a várra és a Beregszászi-dombvidékre. A kirándulás végén megtekintették a Kölcsény határában megbúvó bazaltoszlopokat is. A túravezető Vezsdel László elnök és Molnár Sándor alelnök volt.

Március 19. Az Ungvár Galériában megnyílt a 90 éves ungvári Turák Angéla nyugalmazott pedagógus, festőművész, illusztrátor, író, költő 40 festményéből, dekoratív húsvéti tojásaiból, az általa illusztrált, illetve írt könyvekből összeállított tárlat. Az esemény moderátora dr. Zubánics László, a KMMI elnöke volt.

Március 20. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezete Gál Adél programfelelős vezetésével ünnepi tematikus foglalkozást tartott a Nagyberegi Tájházbán. A rendezvényen a húsvéti locsolkodás szokása és az ünnepi előkészületek mozzanatai elevenedtek meg.

Március 23. Megtartották az „*Által mennék én a Tiszán...*” elnevezésű hagyományos népdaléneklési verseny megyei döntőjét a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség szervezésében a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. A versenyen idén rekord számú, 244 gyermek mutatta meg képességeit szóló és kórus kategóriákban. A program szakmai partnere a Hagyományok Háza Hálózat volt, védnöke pedig a Pál család.

Március 23. A Kárpátaljai Hazajáró Egylet megszervezte első biciklitúráját a Beregvidéken, amely során helyi nevezetességeket, emlékhelyeket, templomokat is útba ejtettek. A túravezető Vezsdel László, az egyesület elnöke volt.

Március 25. Pedagóguskonferenciát tartottak a Mathias Corvinus Collegium Beregszászi Képzési Központjában. A harmadik alkalommal megszervezett konferenciára négy előadót hívtak meg, akik olyan aktuális témákat jártak körbe, mint a krízishelyzetek kezelése, a stressz feloldása vagy éppen a személyi készülékek, mint a táblagépek vagy telefonok negatív hatásai a fiatalokra.

Március 25. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete családi sportnapjának a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont, ahol a programok előtt a munkácsi Burger családnak köszönhetően egy rövid aikido bemutatót is megtekinthettek a résztvevők. A találkozó összeállításában szempont volt, hogy minden korosztály megtalálja a neki megfelelő sportágat, amit szeret.

Március 25–28. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola az intézmény névadójának születésnapjára emlékezve ebben az évben is megrendezte a Rákóczi Napok programsorozatát. Az ünnepélyes megnyitóra a beregszászi Budapest parkban került sor, ahol a város és a főiskola vezetősége, az intézmény oktatói és hallgatói, valamint az egyházak képviselői elhelyezték az emlékezés koszorúit a Nagyságos Fejedelem lovas szobrának talapzatánál, majd átvonulva a főiskola épületébe, lerótták tiszteletüket Zrínyi Ilona és II. Rákóczi Ferenc mellszobrai előtt. A rendezvénysorozat a főiskola Tudományos Tanácsának ünnepi ülésével folytatódott. A hét folyamán nemzetközi konferenciákra, ►

húsvétváro hagyományörző programra, tárlatmegnyitóra, valamint honismereti kirándulásra került sor.

Március 25. A beregszászi római katolikus temetőben átadták Ekkel Györgynek, az 1848–49-es szabadságharc nemzetőrének a magyar kormány támogatásával felújított sírját. Az ünnepélyes átadó Magyarország Beregszászi Konzulátusának szervezésében valósult meg. Az eseményen beszédet mondott Gyebnár István beregszászi ügyvivő konzul, Jakab Eleonóra, a Beregszászi Keresztény Értelmiségiek Szövetségének elnöke, Fábrián Márta, a Beregszászi Városi Tanács képviselője. Az átadón családtagjaival együtt jelen volt Kulin Zoltán, a TV21 Ungvár igazgatója, aki Ekkel György ükunokájaként vett részt az eseményen.

Március 26. A magyar zászló és címer emléknapijának megünneplésére a Nemzetstratégiai Kutatóintézet (NSKI) idén is meghirdette a „Zászlók, ha lengenek...” gyermek rajz- és esszé pályázatát. A kárpátaljai díjazottak Magyarország Beregszászi Konzulátusán vehették át a pályázatot kiíró NSKI, valamint a Rákóczi Szövetség díjait.

ÁPRILIS

Április 3. *Pacsirta* címmel rendezték meg hatodik alkalommal a megyei magyar népdaléneklési versenyt, amelynek a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola adott otthont. A versenyzők az Ungvári és a Beregszászi járásból érkeztek.

Április 6. A Kárpátaljai Hazajáró Egylet gyalogtúrát szervezett a Forráshuta falu fölé magasodó 1052 m magas Nagy Vezseny csúcsára, ahonnan csodás körpanoráma nyílik: Róna-havas, Osztra-hora, Pikuj, Sztoj. A túravezető Vezsdel László, az egyesület elnöke volt.

Április 10. Volodimir Mikita Sevcsenko-díjas festőművész, az Ukrán Nemzeti Művészeti Akadémia akadémikusa, a kárpátaljai festőiskola klasszikusának munkáiból nyílt kiállítás a Munkácsy Mihály Magyar Házban. A művész több mint 80, a közönség számára ismert és ismeretlen alkotással mutatkozott be Munkácson.

Április 11. Magyarország Ungvári Főkonzulátusán *Ketten* címmel nyílt kiállítás, amely az ismert ungvári művészházaspár, Borisz Kuzma festő, grafikus, Ukrajna népi művésze, az Ukrán Nemzeti Művészeti Akadémia tagja, az Ukrán Nemzeti Képzőművészeti Szövetség Kárpátaljai Megyei Szervezetének elnöke és felesége, Viktória Kuzma képzőművész, az Ukrán Nemzeti Képzőművészeti Szövetség tagja, munkásságába enged bepillantást.

Április 11. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség a Nagyberegri Dobrai Péter Középiskolában rendezte meg a XVI. Beregi Magyar Költészeti Napokat, illetve a költészet napi szavalóversenyt. Az eseményt a középiskola 7. A osztályának műsora színesítette, akik Petőfi Sándor *János vitéz* című költeményét adták elő a

klasszikustól eltérő, modern elemekkel ötvözött feldolgozásban. Felkészítő tanáruk Dencs Ildikó és Somi Katalin volt.

* A magyar költészet napján, József Attila születésnapján a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet ismét meghirdette a *Vers a tér(b)en* névre keresztelt villámcsődületet (flash mobot). Beregszászon, a Rákóczi-főiskola átriumában több mint félezer fiatal szavalt együtt Váci Mihály *Még nem elég!* című versét.

* Beregsomban megtartották a 14. Sütő Kálmán és Kecskés Béla Szavalóversenyt a Kaszonyi Kistérség Oktatási és Kulturális Osztálya, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége, Magyarország Beregszászi Konzulátusa, a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a KárpátHáz Civil Szervezet, a Somi Községi Könyvtár és a Somi Irodalmárok Emlékmúzeuma szervezésében. A résztvevők a falusi könyvtár udvarán megkoszorúzták a két költő emlékére elhelyezett emléktáblákat, majd a helyi temetőben megkoszorúzták Sütő Kálmán és Kecskés Béla síremlékét.

Április 11. A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban Meister Éva Magyar Művészetért díjas, EMKE Életműdíjas színművész, a Magyar Kultúra Lovagja rendezésében és előadásában láthatta a nagyrédemű *Víziboszorkány* című monodramát, amelyet Kemény János azonos című regénye alapján Medgyessy Éva dolgozott át színpadra. Az előadás a színművész kárpátaljai jótékonyági turnéja keretében valósult meg.

Április 14. A nagyszülősi Szelid Lovasközpontban tettek élménydús látogatást a Sámuel Alapítvány fiataljai. A kirándulást ezúttal a Dorcas Ukrajna Jótékonyági Alapítvány támogatta, amely hosszú ideje segíti a Sámuel Alapítvány tevékenységét. A támogatott fiatalok száma jelenleg 280 fő. A lovas programon ezúttal 24 fiatal és kísérőik vehettek részt.

Április 18. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete idén is előnevelt csirkével nyújtott segítséget tagcsaládjainak, amihez kukoricát, vitamincsomagot és tápkoncentrátumot is adtak. A családok két helyszínén, Beregvégardóban és Tiszapéterfalván vehették át a csirkéket.

Április 16–20. Az *Együtt* folyóirat szerzőinek részvételével megtartották a Kárpátaljai Magyar Irodalmi Napok rendezvényeit a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MEKK, elnöke Dupka György) szervezésében. A programsorozat helyszínei az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrajna–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete, a Gáti Kovács Vilmos Líceum, a Beregszászi Bethlen Gábor Líceum, a Beregszászi Központi Könyvtár, a Nagyberegri Református Líceum, a Viski Kölcsey Ferenc Líceum, a Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum,

a Péterfalvai Kölcsey Ferenc Líceum, a Péterfalvai Református Líceum, a Tiszabökényi Gimnázium, a Tiszabökényi Művelődési Ház voltak.

Április 22. A Munkácsy Mihály Magyar Házban sor került a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács gondozásában megjelent *Bakancsra fel! Túrалеhetőсег Kárpátalján* című útikönyv ukrán és magyar nyelvű kiadásának bemutatására. Az útikönyv szerzője, Horváth Zoltán aktív túrázóként és természetjáróként Kárpátalja legszebb kilátásaihoz vezeti a túrázni vágyókat, az általa ismert legjobb és legélvezetesebb útvonalakon.

Április 23. A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház társulata újabb bemutatóra invitálta a legkisebbeket: Gárdonyi Géza *Ugri meg Bugri* című történetét mutatták be. A mesét Gál Natália, a társulat színésze álmolta színpadra, és Ferku Szilveszter segédszínésszel mutatta be azt. Ez alkalommal a P. Frangepán Katalin Gimnázium beregszászi bázisóvodájának nagycsoportosai láthatták az előadást. A díszletet és a jelmezeket Papp Viktória, valamint Kopincez György, a stúdiófelvételeket Jackánics Vászja készítette.

Április 23–24. Szép Ernő *Május* című egyfelvonásos darabját mutatták be a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház nagyszínpadán. A novella alapján készült színpadi változat Pányik Tamás, a budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetem harmadéves színházrendező szakos hallgatójának vizsgaelőadása.

Április 26. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezett a magyarországi székhelyű Tájházszövetség programsorozatához csatlakozva immár hatodik alkalommal méltatta a tájházak napját a Nagyberegri Tájházban. A szervezők színes programokkal, köztük a Szakkör kiállításával várták a Beregszászból és Nagyberegrről érkezett gyerekeket és tanáraikat.

Április 27. A Kárpátaljai Hazajáró Egylet családbarát túrát szervezett a Karszthídnak nevezett képződményhez, amely az Uglya-Széleslonkai Védett Területen található. Európában itt található még összefüggő ösbükkös. A túravezető Molnár Sándor, az egyesület alelnöke volt.

MÁJUS

Május 4. Mintegy 140 gyerek részvételével ünnepelték a táncház napját a Nagydobronyi Magyar Házban. Köszöntő beszédet mondott Papp Ferenc ungvári magyar konzul, Balogh Livia, a KMKSZ Ungvári Középszintű Szervezetének elnöke, Nagy Ferenc, a Nagydobronyi kistérség polgármestere, Várady Enikő néptáncos, a Hagyományok Háza Hálózat – Kárpátalja programfelelőse. Nagydobronyban a táncház napját viseletkiállítással, kárpátaljai táncmuzsika zenészek és a Kárpátalja Néptánc-együttes itthon maradt tagjainak kulturális műsorával, valamint élőzenés táncházzal méltatták.

Május 4. A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület szürtei székházában rendezték meg a megyeszerte működő szakkörök első kiállítását, amelyen gyönyörű kézműves alkotásokat láthattunk. A megjelenteket Kiss-Snicer Ágnes, a Nemzeti Művelődési Intézet programfelelőse, Balogh Lívia, a Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület világi alelnöke, Kótyuk Zsolt szürtei református lelkipásztor köszöntötte. A kiállítás résztvevői szavazás útján választották ki a nyertes alkotást, ami Andricsik Georgina, a ráti szakkör szervezője által készített peyote kalocsai fülbevaló lett. A zsűri előzetesen kijelölte a 10 legszebb alkotást, amelyek A Szakkör program külhoni régióinak közös kiállításán, Lakiteleken, a Nemzeti Művelődési Intézet székházában egész nyáron megtekinthetőek lesznek.

Május 4. A Kárpátaljai Hazajáró Egylet családbarát kirándulást szervezett Huszt környékére, amely során felkeresték az épp teljes virágzásban lévő nárciszok völgyét, a huszti vár romjait, a herincsei bivalyfarmot, ahol a helyi hús- és tejtermékeket is megköszönthették. A túravezető Veszels László elnök és Molnár Sándor alelnök volt.

Május 8. Az Ungvári Hungarológiai Központban rendezték meg Néger Krisztina ungvári keramikus- és iparművész kiállítását.

Május 10. Pályaorientációs nyílt napot tartottak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. A rendezvény célja az volt, hogy az érdeklődők betekintést nyerhessenek az intézmény és a hozzá tartozó egységek életébe, valamint tájékoztatást kapjanak a 2024. évi felsőoktatási felvételi eljárásról. A jelenlévőket Tóth Attila, a Rákóczi-főiskola Felvételi Bizottságának felelős titkára köszöntötte. Ezt követően a tanszékek képviselői mutatkoztak be. A résztvevők érdekes programokon és interaktív foglalkozásokon vehettek részt.

Május 13. A Hagymányok Háza Hálózat – Kárpátalja (HHHK) harmadik alkalommal szervezte meg Kárpátalján a néptáncpedagógusok módszertani képzését, amelynek résztvevői táncelőkészítő gimnasztikával, a mozdulatlanítás eszközeivel, népi gyermekjátékokkal, valamint a Felső-Tisza-vidék táncanyagával ismerkedtek meg. Az oklevélátadó ünnepségen köszöntőt mondott Váradi Enikő, a HHHK szakmai referense, Buczkó István beregszászi magyar konzul, Antal Roland, a képzés oktatója.

Május 14. Megtartotta évadzáró programját a Nagyberegi Tájház. A Pro Cultura Subcarpathica rendhagyó pünkösdi foglalkozást szervezett a fiataloknak. Ezúttal a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola beregszászi növendékei, valamint a Zrínyi Ilona Líceum diákjai vettek részt az eseményen. Gál Adél, a tájház koordinátora köszöntötte a jelenlévőket. Fülöp Andrea, Magyarország Beregszászi Konzulátusának konzulja felszólalásában

a hagyományörzés fontosságát hangsúlyozta. Ezt követően Tóth László esperes, nagyberegi református lelkész a pünkösdi történetet olvasta fel a gyerekeknek. A Tulipán Tanoda növendékei Botos Krisztina vezetésével táncos műsort mutattak be. Később pedig kézműves foglalkozás várta a fiatalokat, Kepics Andrea és Markó Veronika kézművesekkel ünnepi ajtódísz készíthettek a diákok.

Május 15. Idén második alkalommal tartottak nyílt napot a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetében. Soós Katalin, az intézmény igazgatója elmondta, hogy öt szakra – óvodapedagógia, szociális munka, számvitel és adóügy, alkalmazott matematika és turizmus – lehet jelentkezni. Gogola István, a Felsőfokú Szakképzési Intézet oktatója irányításával az érdeklődőket csapatokba osztották, akik ezután megismerkedtek az intézménnyel, a szaktermekkel, valamint a tanárokkal.

Május 16. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány *Kutatás és tehetség gondozás a Rákóczi-főiskolán* címmel tudományos vitadélutánt szervezett.

Május 17. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, az Országos Tudományos Diákköri Tanács TDK Határok nélkül (HTDK) programjával együttműködve a Kulturális és Innovációs Minisztérium, a Nemzeti Tehetség Program, valamint Magyarország Kormánya, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága és a Bethlen Gábor Alap támogatásával az ukrán tudomány napja alkalmából megrendezte a XVIII. Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferenciát.

Május 18. Megtartotta soros ülését a Szolyvai Emlékparkbizottság. A park bejárását követő munkamegbeszélésen dr. Tóth Mihály, a bizottság elnöke tartott rövid értékelést, majd dr. Dupka György felelős titkár számolt be az emlékparkkal kapcsolatos tevékenységről, vázolta a 2024. évi tennivalókat. Az ülés résztvevői döntöttek az ez évi központi koszorúzás időpontjáról. Az elhurcolás 80. évfordulóján, november 15-én Beregszászon, az Európa–Magyar Házban megrendezik a GULAG–GUPVI-kutatók nemzetközi fórumát. A hagyományos megemlékezésre november 16-án kerül sor a Szolyvai Emlékparkban.

Május 18. A munkácsi várban is megünnepelték a múzeumok nemzetközi napját, ez alkalomból ingyenes belépést biztosítottak a munkácsi várba minden látogatónak.

* Ungváron is megünnepelték a nemzetközi múzeumi napot a skanzenben, ahol 60 kárpátaljai csoport és szólista lépett fel. A látogatók Mihajlo Beleny kiállítását is megtekinthették, amely azelőtt nap nyílt meg. Mindkét eseményen a kárpátaljai 128-as dandárnak gyűjtöttek pénzadományt.

Május 18. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete (KMNE) gyalogtúrát szervezett tagcsaládjai számára. Ez alkalommal a kisugolykai karszthídhöz látogattak el, amely az Uglya-Sirokoluzsanzszi Természetvédelmi Területen található, ami az UNESCO világörökség része. A program a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával valósult meg.

Május 19. Immár huszonegyedik alkalommal szerveztek pünkösdi napot a beregszászi járási Gut községben, felelevenítve a pünkösdi ünnepkörhöz kapcsolódó, lassan feledésbe merülő népi hagyományainkat. A pünkösdi rendezvénysorozat ünnepi istentisztelettel kezdődött a guti református templomban, majd a helyi óvoda nagytermében megnyílt a Révész Imre Társaság művészeinek festményeiből összeállított kiállítás, valamint a guti emberek életét és régi katonai viseleteket bemutató állandó fotókiállítás. A köszöntő beszédek elhangzása után gazdag kulturális és sport programmal szórakoztatták a közönséget.

Május 21. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet csendes koszorúzat szervezett a Rákóczi-szabadságharc kezdetét jelentő zászlóbontás egykori helyszínén, Mezőváriban és Beregszászon.

Május 22. Az Ungvári Magyar Ház galériájában megnyílt Naum Repkin festőművész tárlata. Az ungvári művész különböző korszakaiból származó, vászon- és farost alapú absztrakt olaj- és akrilfestményeiből álló válogatást az alkotó emléke és munkássága előtt tisztelegve mutatta be az intézmény. A tárlatot Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke nyitotta meg.

Május 23. A Mathias Corvinus Collegium (MCC) Beregszászi Képzési Központjában tartott előadást Demkó Attila biztonságpolitikai szakértő, író, az MCC Geopolitikai Műhelyének vezetője. Az előadást *A világ és változásai a XXI. században* címmel rendezték meg.

Május 24. Lelki napot szervezett a Szent Anna Karitás Beregszászon, a római katolikus plébánián. A találkozó apropója a Szűzanya, a Béke Királynője ünnepe volt. A lelki nap vezetője Majnek Antal, a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye nyugalmazott megyéspüspöke volt.

Május 25. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány X. alkalommal szervezte meg a „Szól a Fülemüle!” Kárpátaljai népzenei és néptánc tehetségkutatót. A program szakmai partnere a Hagymányok Háza Hálózat kárpátaljai kirendeltsége. A tehetségkutatóra a 6 és 17 év közötti kárpátaljai tanintézményekben tanuló, hagyományápoló hangszeres szólóisták, hangszeregyüttesek, szólótáncosok/táncospárok és néptáncgyűttesek jelentkezését várták. A rendezvénynek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont.

*Összeállította:
Dupka György és Szemere Judit*

A művészet sosem hal meg

Harangozó Miklós-emlékkiállítás a Munkácsy Mihály Magyar Házban

A Munkácsy Mihály Magyar Házban május 23-án a salánki születésű Harangozó Miklós festőművész halálának 10. évfordulója alkalmából szerveztek emlékkiállítást a család, illetve Kovács László beregszászi műgyűjtő közreműködésével. A művészet sosem hal meg címet viselő tárlat megnyitójára érkezett érdeklődő közönséget, a művész családtagjait, Magyarország kárpátaljai képviselőiteinek konzuljait, a történelmi egyházak képviselőit, az Erdélyi Béla Diákkonferencia résztvevőit Pfeifer Anita, az intézmény kulturális menedzsere köszöntötte.

Szeretettel emlékezett Harangozó Miklósról Tarpai József, a Munkácsy Mihály Magyar Ház igazgatója, aki szerint a művész megérdemelné, hogy festményei méltó helyen, állandó kiállítás keretében legyenek megtekinthetők. Erre jó lenne a szülőfalujában lehetőséget biztosítani, s talán a közelmúltban megnyílt Salánki Tájház égíse alatt lehetne megvalósítani.

Nagyra értékelte a kárpátaljai festőművészek munkásságát Gyebnár István, Magyarország Beregszászi Konzulátusának ügyvivője. Mint mondta, a helyi festőművészek alkotásai a kárpátaljai hagyományokból, a plein air (szabadban való festés) tradícióiból építkeznek. – A sokszínű és gazdag táj, az ott élő emberek kimeríthetetlen ihletforrást jelentenek az itteni művészek számára. A most kiállított képeken pedig a népviseletről, a természetből, a mindennapok egyszerűségéből vett pillanatok színes kompozíciókban tárulnak elénk. Harangozó Miklós úgy tud színes

lenni, hogy vásznai nem válnak tarkává. Hitelesen mutatja be a kárpátaljai paraszti életet, az itteni népek szokásait, ünnepeiket és mindennapjaikat, nagyon sok életképről pedig úgy lehet beszélni, mint egy néprajzi kutatásról – mondta a diplomata, aki szabadidejében maga is hódol a festés szenvedélyének.

A Latorca-parti városban élő Munkácsy-díjas szobrászművész, Matl Péter időutazásra invitálta a megnyitó résztvevőit, akiket képzeletben a beregszászi Horváth Anna szobrászművész otthonába vitt el, ahol egykoron gyakran összejöttek a kárpátaljai művészek, irodalmárok. – Anna néni mutatott rá, milyen fontos felvállalni azt a kort, amiben élünk, megörökíteni festményen, szoborban, írásban, hogy nyomot hagyjunk magunk után – mondta. Az 1980-as években Matl Péter is itt találkozott Harangozó Miklóssal, akinek, véleménye szerint rendkívül jó szeme volt arra, hogy meglássa és hitelesen bemutassa a paraszti világot, jól elkapta azokat a pillanatokot, amelyeket érdemes volt megörökíteni az utókor számára.

– Sokan sokszor megkérdezték már tőlem: büszke vagyok-e édesapámra? – kezdte visszaemlékezését a művész fia, Harangozó Miklós görögkatolikus áldozópap. – Igen, büszke vagyok rá. Azért, mert mélyen vallásos ember volt, mert megtalálta és megbecsülte az Istentől kapott talentumát, kitartóan és állhatatosan képezte magát. Büszke vagyok, hogy édesapám értéket hagyott maga után a világnak. Nekünk valamennyiünknek el kell tűnődnünk azon, milyen tehetséget kaptunk az Úrtól, s azzal mit kezdünk, mire szánt bennünket az Isten, milyen feladatot kaptunk tőle, és mit fogunk magunk után hagyni – figyelmeztetett.

A nagyszerű embert méltatta köszöntőjében Kovács László, aki köszönetet mondott mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy létrejöjjön ez az emlékkiállítás, amelynek hangulatát Olekszij Marhacsev szaxofonjátéka tette igazán felemelővé.

kme

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Brinkács István képzőművész

A kárpátaljai alkotóközösség „ezermestere”

Brinkács István Ungváron született 1949-ben. Gondolatait igen korán kezdte ceruzák és tollak segítségével ábrázolni. Tízéves korától látogatta a Bakonyi Zoltán által vezetett ungvári rajzstúdiót, ott sajátította el a festészet alapismereteit. A középiskola befejezése után az Odesszai Usinszkij Főiskola művészeti grafika szakán tanult.

Kötelező sorkatonai szolgálatát követően megújult lendülettel vette kezébe az ecsetet és a palettát. Az ungvári Képzőművészeti Alapnál helyezkedett el, művészeti makettezéssel foglalkozott. 1971-től megyei, köztársasági, össz-szövetségi, külföldi tárlatok, alkotóműhelyek állandó résztvevője volt.

Brinkács István nemcsak magas szintű mesterségbeli tudással, rajzkészséggel rendelkezett, de a technikákkal is folyamatosan kísérletezett. Több műfajban tevékenykedett: festészet, grafika, arcképfestészet, ikonfestés, kollázs, bőrművesség, fafaragás, restauráció, makettezés. Egyedülálló az általa készített bőr alapanyagú kollázsok, amelyeket esetenként más anyagokkal, tárgyakkal kiegészítve assemblage-okká fejlesztett, reflektálva ezáltal korunk legkorszerűbb művészeti törekvéseire. Különös képessége volt arra, hogy e technikák felhasználásával, a motívumok ötvözésével a bennünket körülvevő világ lényegét ragadja meg. Képeit a technikán kívül a lendületük, frissességük és stílusuk teszik a művészet érdekes színfoltjává.

Alkotásai igen népszerűek a képzőművészet kedvelőinek körében szerte a világon. Több egyéni és csoportos tárlata volt Ungváron, magyarországi városokban, de figuratív csatajeleneteit kiállították a Luxemburgi Katonai Múzeumban, a szentté avatott misszionáriusokról készített portréiban pedig a Vatikán közönsége is gyönyörködhet.

A művész 2022-ben a születésnapján hunyt el szülővárosában, súlyos betegség következtében. Kora egyik kiváló alkotója volt. Munkáit legutóbb Magyarország Beregszászi Konzulátusának Munkácsy Mihály Termében láthatta a művészetkedvelő közönség. Ezekből ajánlunk egy csokorra valót olvasóink figyelmébe.

-ditta-

